

5 2008

ročník XIV

Bulletin slovenskej advokácie

**Následky
nezaplatenia
súdneho poplatku
za námietku zaujatosti**

**Pracovný pomer
ako pojem**
v pracovnoprávnej
literatúre a súdnej praxi

**Účinnosť
jednostranného
udelenia licencie**
podľa autorského zákona

**Ochrana ľudských
práv a slobôd**
v európskom priestore

**Letný seminár
advokátov**
5. – 7. jún 2008

Publikačná súťaž

AKTUÁLNE

- 2 **Znalecká organizácia TACOMA otvára pobočku na Slovensku**
- 2 **Aktuálne aktivity AIJA a možnosť získania štipendia**
- 2 **Legislatíva na šikmej ploche**
JUDr. Juraj Ďurovčík
- 4 **Publikačná súťaž BSA**
- 4 **Správny poriadok a konanie o proteste prokurátora**
JUDr. Soňa Kubincová, PhD.
- 5 **Bulletin advokácie prináša**
JUDr. Juraj Ďurovčík

ODBORNÉ PRÍSPEVKY

- 9 **Následky nezaplatenia súdneho poplatku za námietku zaujatosti**
JUDr. Ernest Valko, PhD., JUDr. Andrea Tomlainová, PhD.
- 12 **Pracovný pomer ako pojem v pracovnoprávnej literatúre a súdnej praxi**
prof. JUDr. Helena Barancová, DrSc.
- 19 **Účinnosť jednostranného udelenia licencie podľa platného autorského zákona**
JUDr. Andrea Moravčíková, PhD.
- 23 **Ochrana ľudských práv a slobôd v európskom priestore**
JUDr. PhDr. Lucia Mokrá, PhD.
- 29 **Do vašej knižnice: Procesné nástupníctvo v civilnom práve procesnom**
doc. JUDr. Daniel Jakubovič, PhD.

SAK & SPRÁVY

- 32 **Zo zasadnutia Predsedníctva SAK**
- 32 **Program seminárov pre advokátskych koncipientov z civilného práva**
- 33 **Pýta(j)te sa predsedníctva**
- 34 **Letný seminár advokátov 5. – 7. jún 2008**
- 35 **Zmeny v zozname advokátov**
za obdobie od 16. marca do 15. apríla 2008
- 35 **Zmeny v zozname advokátskych koncipientov**
za obdobie od 16. marca do 15. apríla 2008

ZAÚJÍMAVOSTI

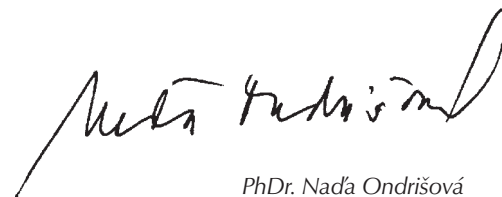
- 38 **Historická mozaika**
JUDr. Ing. Stanislav Balík

Milí čitatelia,

dúfame, že štvrté číslo Bulletinu slovenskej advokácie ste všetci dostali. Určite ste si všimli nielen zmenu formátu, ale čiastočne aj modifikáciu obsahovej náplne. V predošlých číslach sme si dovolili požiadať Vás o spätné reakcie na odborný časopis advokátov v novom šate. Vaše postrehy sú pre nás veľmi cennou motiváciou do ďalšej práce. Redakčná rada s potešením prijala prvú reakciu – list levického advokáta JUDr. Štefana Belaňu, ktorý pozitívne hodnotí obálku časopisu aj úroveň odborných článkov. Ako predseda disciplinárneho senátu SAK by na stránkach bulletinu uvítal uverejnenie návrhov na začatie disciplinárneho konania, ktoré podáva revízna komisia, najmä ich dôvody. Podľa neho by bolo vhodné oboznamovať čitateľov aj s informáciou o počte právoplatných rozhodnutí disciplinárnej komisie.

Redakčná rada jeho návrhy predloží predsedom revíznej a disciplinárnej komisie SAK so žiadosťou o spoluprácu v tomto smere. Nahliadnutie do praxe oboch komisií by bolo bezpochyby cenným zdrojom informácií pre všetkých advokátov a advokátskych koncipientov.

Určite ste zaregistrovali aj zmenu na úvodných stranách bulletinu a rubriku Aktuálne. Práve túto rubriku dávame do Vašej pozornosti ako možnú platformu na výmenu Vašich skúseností a poznatkov z praxe. Budeme radi, ak tento priestor aktívne využijete a napíšete nám.

PhDr. Naďa Ondrišová
výkonná redaktorka BSA

Znalecká organizácia TACOMA otvára pobočku na Slovensku

Najväčšia česká znalecká organizácia TACOMA otvára svoju prvú pobočku na Slovensku. Znalecká organizácia TACOMA si za pätnásť rokov svojho pôsobenia v Českej republike vybudovala početnú skupinu spokojných klientov, ktorí sa vďaka vysokej kvalite a profesionalite poskytovaných služieb opakovane a s dôverou obracajú na znaleckú organizáciu so žiadosťou o asistenciu v oblasti oceňovania.

TACOMA

Bratislavská kancelária znaleckej organizácie TACOMA bude ponúkať kompletné oceňovacie služby v rovnakých oblastiach a v rovnakom rozsahu ako na českom trhu. Bude nám potešením privítať Vás v nových kanceláriách v centre Bratislavy, na adrese Karadžičova 8/A.

Pre viac informácií prosím kontaktujte manažéra pobočky Adama Heška na čísle +421 905 364 663 alebo na e-mailovej adrese adam.hesko@tacoma.eu, prípadne navštívte našu webovú prezentáciu na www.tacoma.eu.

TACOMA Consulting s.r.o.

Karadžičova 8/A

821 08 Bratislava

Tel.: + 421 259 396 524

Fax: + 421 259 396 200

E-mail: tacoma@tacoma.eu

www.tacoma.eu

Ing. Adam Heško, manažér

Aktuálne aktivity AIJA a možnosť získania štipendia

V nadchádzajúcich mesiacoch organizuje Medzinárodná asociácia mladých právnikov (AIJA) niekoľko zaujímavých seminárov, ktoré sa uskutočnia v blízkosti nášho regiónu. Spolu s možnosťou získania štipendia sa tak opäť otvárajú možnosti mladým členom našej komory na participáciu na týchto odborne aj spoločensky hodnotných podujatiach.

V najbližšej dobe sú naplánované nasledovné semináre:

■ **29. až 31. mája 2008** sa naďaleko Milána v meste **Como (Taliansko)** uskutoční seminár o problematike akvizícií podnikov v úpadku. Bližšie informácie v súvislosti s uvedeným seminárom je možné získať na www.aija.org www.aija.org/uploads/events/COMO-FINAL.pdf.

■ **5. až 7. júna 2008** sa bude konať v Kostnici (**Konstanz, Nemecko**) seminár na tému príprava cezhraničných obchodných zmlúv, ktorý bude organizovaný pre nemecky hovoriacich kolegov. Bližšie informácie je možné získať na stránke www.aija.org resp. www.aija.org/uploads/events/KONSTANZ.2.pdf.

■ **27. a 28. júna 2008** sa v Moskve uskutoční vopred avizovaný dvojdnový seminár o problematike medzinárodných arbitráží, s dôrazom na špecifiká Ruska. **Pre tento seminár môžu účastníci**

z krajín strednej a juhovýchodnej Európy získať štipendium na krytie účastníckeho poplatku zo štipendijného programu DAV-Förderverein für Freie Advokatur in Mittel- und Osteuropa, o ktoré je nutné požiadať najneskôr do 16. mája 2008. Taktiež je možné pri registrácii do 27. mája 2008 využiť znížený registračný poplatok. Bližšie informácie nájdete na www.aija.org, resp. http://www.aija.org/uploads/events/8brochure_Moscow.pdf.

Ako každoročne, aj tento rok bude vrcholnou udalosťou AIJA jej výročný kongres, ktorý sa uskutoční **26. až 30. augusta 2008 v Paríži**. Tento bude organizovaný najmä formou workshopov a seminárov zameraných napríklad na témy arbitráž, nadobúdanie nehnuteľností, outsourcing, M&A, porušovanie práv duševného vlastníctva. Bližšie informácie je možné získať na stránke www.aijaparis2008.org/en.

Verím, že uvedené aktivity zaujmú aj slovenských advokátov a advokátskych koncipientov. Bližšie informácie o aktivitách AIJA a členstve v nej nájdete na stránke www.aija.org. Informácie rád poskytnem aj osobne.

Mgr. Tomáš Rybár, advokát

národný reprezentant AIJA a zástupca SAK v AIJA

Legislatíva na šikmej ploche

Právny štát, vláda zákona, zákon a poriadok, právna istota a pod. sú pojmy a hodnoty o význame a poslaní ktorých sa všeobecne nepochybuje. Nechcenou realitou a – *volens nolens* – súčasťou praktického všedného života je, že často dochádza k ich porušovaniu či obchádzaniu. Nie je však typické, ak sa nezákonnosť vyskytne na strane toho, kto je tvorcom a garantom fungovania právneho poriadku. Prípady tohto druhu patria síce k raritám, no, stáva sa, že výnimka potvrdzuje niekedy pravidlo.

Ako signifikantný príklad deformácie zákonnosti možno poukázať na nesúlad zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov č. 182/1993 Z. z. (v znení neskorších predpisov) s cenovým zákonom č. 18/1996 Z. z. (v znení noviel). Pri perlustrácii vzťahu oboch noriem, vrátane vykonávacích predpisov, možno totiž zistiť závažné legislatívne nedostatky, ktoré z práva robia nástroj právnej neistoty. Problémom sú § 18a a § 18b zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov a ich odkazy č. 24b a 24d na niektoré ustanovenia vyhlášky MF SR č. 465/1991 Zb. o cenách stavieb, pozemkov, trvalých porastov, úhradách za zriadenie práva osobného užívania pozemkov (v znení neskorších predpisov). Paragrafy 18a a 18b s odkazmi č. 24b a 24d boli do zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov začlenené novelou č. 151/1995 Z. z. s účinnosťou od 1. augusta 1995. Obsahové prepojenie dotknutých noriem sa týkalo určovania cien pozemkov. V dôsledku zmenenej koncepcie cenovej politiky a uplatňovania cenovej liberalizácie došlo s účinnosťou od 1. januára 2004 k zrušeniu vyhl. MF SR č. 465/1991 Zb. zákonom č. 520/2003 Z. z. (novela zákona č. 18/1996 Z. z. o cenách). Táto zásadná zmena sa však nedopatrením v legislatívnom procese nepremietla do zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov. Ani následné novely cenového zákona či zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov sa § 18a a 18b (vrátane poznámok pod čiarou) nedotkli. V nezmenenej podobe zostali teda platné a účinné aj po 1. januári 2004 a platia vlastne dodnes napriek tomu, že ich právny základ (vyhláška č. 465/1991 Zb.) bola od 1. januára 2004 zruše-

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

ná. Vznikla tak anomálna situácia, že ustanovenia § 18a, 18b vychádzajú z právneho predpisu, ktorý je viac ako štyri roky nulitný. Všetky právne úkony vo veci predaja bytov a súvisiacich pozemkov urobené po 1. januári 2004, vrátane príslušných rozhodnutí súdov, nemajú teda oporu v pozitívnom práve... (!)

Tento pretrvávajúci legislatívny lapsus by sa mal urýchlene odstrániť a zákon č. 182/1993 Z. z. uviesť do súladu s cenovými predpismi. Pokračovanie stavu nezákonnosti povedie k nemalým komplikáciám a problémom, ktoré budú len ťažko reparovateľné a uvedené do súladu s právnymi požiadavkami a princípmi legality. V dôsledku zrušenia cenovej vyhlášky č. 465/1991 Zb. bez premietnutia tejto zmeny do § 18a, 18b bytového zákona je normatívna hodnota a funkčnosť týchto ustanovení podstatne obmedzená a sporná.

JUDr. Juraj Ďurovčík
kancelária SAK

Publikačná súťaž BSA

Slovenská advokátska komora a Slovenská sporiteľňa, a. s. vyhlasujú Publikačnú súťaž Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2008 v kategóriách **Verejnú právo** a **Súkromné právo**.

Súťaž je určená pre právnikov do 35 rokov. Celková dotácia na ceny v oboch kategóriách je 130 000 Sk. Poradie (1., 2., 3. miesto, príp. mimoriadnu cenu) a výšku cien určí Redakčná rada BSA. Ceny odovzdajú predseda SAK JUDr. Štefan Detvai a generálna riaditeľka Slovenskej sporiteľne, a. s. Regina Ovesny-Straka na tradičnom Novoročnom stretnutí právnikov v januári 2009.

Vaše príspevky do bulletinu označte heslom *Publikačná súťaž*.

Správny poriadok a konanie o proteste prokurátora

Konanie o proteste prokurátora v zákone č. 71/1967 Zb. o správnom konaní upravuje oddiel 4 štvrtej časti označenej ako Preskúmanie rozhodnutí.

Prokuratúra podľa zák. č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických osôb, právnických osôb a štátu. Pôsobnosť prokuratúry vykonávajú prokurátori okrem iného aj dozorom nad zachovávaním zákonnosti orgánmi verejnej správy v rozsahu ustanovenom týmto zákonom a to aj podaním protestu prokurátora v súlade s ust. § 22 a nasl. zákona.

Podľa § 24 zákona o prokuratúre konanie o proteste prokurátora je osobitné, v ktorom sa rozhoduje, či všeobecne záväzným právnym predpisom vydaným orgánom verejnej správy, opatrením alebo rozhodnutím bol porušený zákon alebo iný všeobecne záväzný právny predpis. Ak tento zákon neustanovuje inak, na konanie o proteste prokurátora sa primerane vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

Samotný zákon však bližšie nešpecifikuje jednotlivé akty, ktoré môže prokurátor protestom preskúmať v rámci dozoru nad dodržiavaním zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi verejnej správy. Zákon v § 21 za opatrenie považuje smernice, uznesenia, úpravy, opatrenia a **iné právne akty**

vydané na zabezpečenie plnenia úloh v oblasti verejnej správy. V postupnosti – čo sa týka dôležitosti jednotlivých aktov (čo vyplýva aj zo zaradenia aktov v zákone) – je možno podať protest aj proti rozhodnutiu, ktoré je v postupnosti dôležitosť a právnej sily zrejme najnižšie a nemôže odporovať opatreniu a v rebríčku dôležitosti ani najvyššie zaradenému všeobecne záväznému nariadeniu.

Právomoc štátnych orgánov a orgánov samosprávy v súlade s teóriou práva spočíva v spôsobilosti vydávať:

- normatívne právne akty (ústava, zákony, nariadenia vlády a iné všeobecne záväznú normatívne akty vrátane všeobecne záväzných nariadení miestnej samosprávy),
- individuálne právne akty (rozhodnutia súdu, prokurátora a pod.).

Nie je preto jasné, čo myslí zákonodarcu „iným právnym aktom vydaným na zabezpečenie plnenia úloh v oblasti verejnej správy“, pretože akty na základe teoretického chápania sú buď normatívne alebo individuálne (t.j. autoritatívne rozhodnutia orgánu verejnej správy).

Natiska sa otázka, či možno napríklad oznámenie, súhlas, resp. inak označený prípis orgánu verejnej správy adresovaný konkrétnej osobe v konkrétnej veci zaradiť medzi opatrenia s uvedením, že ide o iné právne akty vydané na zabezpečenie plnenia úloh v oblasti verejnej správy. Osobne sa domnievam, že nie. Myslím si, že prokurátor nemôže napríklad podať protest proti súhlasu obce vydanému na základe ohlásenia drobnej stavby, taktiež proti zneniu iného prípisu orgánu verejnej správy, ak tieto nemajú charakter normatívneho alebo individuálneho právneho aktu – rozhodnutia. V rozhodovacej praxi súdov uvedená otázka nebola doteraz podľa môjho zisťovania riešená a je stále sporná.

V praxi však existujú prípady, že protest podal prokurátor v rámci ustanovení o proteste prokurátora proti opatreniu, za ktoré považoval aj oznámenie obce, ktorým dala súhlas na postavenie drobnej stavby, aj po upynutí 10 rokov. Je to nepochopiteľné aj preto, že pri podaní protestu prokurátora proti rozhodnutiu platí obmedzujúca trojročná lehota (viď § 27 ods. 1 písm. e) zákona o prokuratúre). Domnievam sa, že v rozpore so zásadou právnej istoty zákonodarcu opomenul pri opatrení stanoviť maximálnu lehotu troch rokov na podanie protestu proti opatreniu, ak takým opatrením myslel aj na individuálne právne akty alebo individuálne oznámenia a nie akty, ktoré platia pre dopredu neurčitú skupinu adresátov, resp. pre vopred neurčený predmet v rámci jednotlivých druhov konania, t. j. normatívne právne akty.

Správny orgán v konaní o proteste prokurátora postupuje podľa § 69 Správneho poriadku, pričom podľa citovaného ustanovenia, ak sa protest podal na správnom orgáne, ktorý rozhodnutie vydal, môže tento orgán sám svoje rozhodnutie, proti ktorému protest smeruje, zrušiť alebo nahradiť rozhodnutím zodpovedajúcim zákonu. Ak správny orgán plne nevyhovie protestu sám, je povinný predložiť ho spolu so spisovým materiálom v lehote určenej v proteste (ak nie je určená, tak do 30 dní) na rozhodnutie nadriadenému správnomu orgánu najbližšie vyššieho stupňa; ak ide o ústredný orgán štátnej správy, predloží protest svojmu vedúcemu, ktorý rozhodne na základe návrhu ním ustanovenej osobitnej komisie.

Domnievam sa preto, že správny orgán môže podľa Správneho poriadku rozhodovať len o proteste prokurátora proti rozhodnutiu ako individuálnemu právnemu aktu a nie proti opatreniu, ak toto opatrenie nie je normatívnym právnym aktom. Uvedené vyplýva aj z článku 2 Ústavy SR, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

JUDr. Soňa Kubincová, PhD.
Právnická fakulta UMB, Banská Bystrica

Bulletin advokácie prináša

Vyberáme z čísla 4/2008

Úvodník JUDr. F. Smejkal, člena Predstavenstva ČAK a predsedu rozpočtového a hospodárskeho výboru ČAK **Rozpočet ČAK podľa nových pravidiel** sa zameriava na aktuálnu technológiu zostavovania rozpočtu komory. Od nového spôsobu sa očakáva operatívnejšia informovanosť a prehľad o stave hospodárenia a plnenia rozpočtu. Ide o jeden zo základných predpokladov skvalitnenia riadiaceho a rozhodovacieho procesu komory.

Predmetom rubriky aktualít je najmä oznámenie, že 7. marca 2008 sa ČR ako 21. štát z členských štátov EÚ stal členom Akadémie európskeho práva (ERA) v Trevire. Z publikovaných aktuálnych noviniek upozorňujeme na informáciu o spolupráci ASPI a ČAK a najmä dva špeciálne a unikátne produkty – Advokát ASPI a Advokát ASPI Professional. Zabezpečujú všestrannú informovanosť o zdrojoch právnych materiálov potrebných na výkon profesijnej činnosti advokátov.

Číslo ďalej prináša prehľad vybranej judikatúry, noviniek odbornej literatúry na knižnom trhu (rozhodnutia vo veciach vyúčtovania služieb advokátom, trestná zodpovednosť právnických osôb, komentár k Obchodnému zákonníku), informáciu o aktivitách advokátov v regiónoch (južná Morava), uverejňuje správu o rokovaní predstavenstva ČAK, stanovisku študijného a legislatívneho kolégia ČAK k niektorým konzultačným dotazom advokátov a rozhodnutie disciplinárneho senátu ČAK. Oboznamuje s programom prednášok a seminárov pre advokátov a advokátskych koncipientov vo vzdelávacom a školiacom stredisku ČAK v Prahe a pobočke v Brne (apríl – jún 2008) a prináša ďalšie informácie a zaujímavosti zo života a práce advokácie v ČR (personálie, spoločenské a športové dianie, historický exkurz a pod.).

Z oblasti európskeho práva ponúka stručné state o Lisabonskej zmluve, problematike boja s hospodárskou kriminalitou (nemecké skúsenosti) a o systéme škótskeho práva.

Publikuje stĺpček JUDr. K. Čermáka „**Bejvávalo...**“ (kolísanie významu slov a pojmov vo vlnobití času...).

Z právnej teórie a praxe poukazujeme na tieto príspevky:

JUDr. Ondřej Moravec
advokátsky koncipient, doktorand

na katedre ústavného práva a politológie PF MU v Brne

Aplikácia ústavných noriem pred všeobecnými súdmi

Predpisy o základných ľudských právach a slobodách sú ťažiskom právneho poriadku demokratického štátu a ústavne zabezpečenými hodnotami. Povinnosťou všeobecných súdov je preto interpretovať jednoduché právo vo svetle tejto konštitucionálne chránenej sféry práv a princípov.

Autor diskusného príspevku načrtáva a posudzuje modelové situácie (6 prípadov), v akých sa možno stretnúť s aplikáciou ústavných noriem v konaní pred všeobecnými súdmi. Ustanovenia o ľudských právach označuje za priamo vynútiteľným právom a súd je povinný sa náležite vysporiadať s ústavnoprávnou argumentáciou zúčastnených strán. Vyslovuje názor, že aplikácia ústavných noriem a väzba na ústavnú konformitu v uvedených prípadoch by mala byť bežnou súčasťou odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov.

Mgr. Tomáš Fiala, PhD., advokát

Právo na rešpektovanie dôverného charakteru korešpondencie medzi advokátom a podnikom v konaniach pre porušenie súťažného práva

Jedným z podstatných prvkov reformy procesných pravidiel európskeho súťažného práva s účinnosťou od 1. mája 2004 je výrazné posilnenie vyšetrovacích právomocí Európskej komisie (nariadenie Rady č. 1/2003). Princípy a postupy prijatých opatrení sú premietnuté v zákone ČR č. 143/2001 Sb. o ochrane hospodárskej súťaže (v znení neskorších predpisov). Rozšírené vyšetrovacie právomoci vyvolávajú však zároveň pochybnosti o ich súlade so základnými právami a hodnotami tvoriacimi záruku spravodlivého procesu.

Cieľom článku je zamyslenie sa nad úpravou práva na rešpektovanie dôvernosti korešpondencie medzi podnikmi a ich právnymi zástupcami (advokátmi) v konaniach, ktorých predmetom je porušenie súťažných pravidiel. Úvahy autora vychádzajú z rozsudku Európskeho súdneho dvora z roku 1982 č. 155/79 vo veci AM & S versus Európska komisia a ním uznaného práva na rešpektovanie dôverného charakteru korešpondencie medzi advokátom a podnikom. Rozsudok zdôraznil význam ochrany profesijného tajomstva ako prostriedku zabezpečujúceho spravodlivý (fair) proces; rešpektovanie ochrany korešpondencie s advokátom sa považuje za základné právo obvineného podniku.

V ďalšej časti sa autor zaoberá praktickými aspektmi preukázania dôverného charakteru korešpondencie. V závere dospieva k presvedčeniu, že princípy rešpektovania dôvernosti medzi advokátom a klientom v poňatí judikatúry súdov na komunitárnej úrovni musí vo svojej praxi (v súlade s povinnosťou eurokonformného výkladu) aplikovať aj tuzemský súťažný poriadok. Pri posudzovaní medzi vyšetrovacích právomocí podľa § 21 ods. 5 zákona č. 143/2001 Sb. o ochrane hospodárskej súťaže je preto nutné postupovať v súlade s príslušnými predpismi práva ES a judikatúrou súdnych orgánov ES.

JUDr. Luboš Chalupa, advokát

Zákonné kritéria prikázania spoločnej veci

V súdnej praxi sa v poslednom čase ustálila judikatúra Najvyššieho súdu ČR vychádzajúca z názoru, že ust. § 142 ods. 1, tretia veta Občianskeho zákonníka je právnou normou s neurčitou hypotézou. Ide o to, že výraz *prihladne* sa v rozsudku považuje iba za určité odporúčanie súdu, ktorý má potom určiť, aké sú rozhodujúce kritéria na prikázanie veci.

Tento názor považuje autor za nesprávny a svojimi dôsledkami za neprípustný zásah súdnej moci do moci zákonodarej. Podľa jeho názoru neznamená termín *prihladne* v oblasti súkromného práva určité „odporúčanie, možnosť“ súdu, ale „povinnosť“ súdu. Ďalej dôvodí, že § 142 ods. 1 – na rozdiel od § 149 ods. 3 Občianskeho zákonníka – neuvádza základné kritéria vyporiadania spoločného majetku príkladmo, ale taxatívne. Slovo *prihladne* považuje za osobitný jazykový prejav zákonodarcu zakladajúci povinnosť súdu aplikovať stanovenú právnu skutočnosť na daný právny vzťah.

Na podporu svojho polemického stanoviska odlišného od výkladu najvyššieho súdu uvádza autor ďalšie zákonné dôvody.

Mgr. Ladislav Kolačkovský, JUDr. Martin Štefko, PhD., právnicki

Novelizácia Zákonníka práce s účinnosťou od 1. januára 2008

Dňa 1. januára 2008 nadobudli účinnosť dve novely Zákonníka práce. Ide o zákon č. 261/2007 Sb. o stabilizácii verejných rozpočtov a zákon č. 362/2007 Sb., ktorým sa mení zák. č. 262/2006 Sb. Zákonník práce (v znení neskorších predpisov).

Cieľom článku je stručne informovať o novinkách v pracovnom kódexe. Zákon č. 261/2007 Sb. priniesol najmä zmeny týkajúce sa mzdového zabezpečenia zamestnanca počas dočasnej pracovnej neschopnosti a zmeny v nemocenskom poistení (tzv. absolútna karenčná doba). Do § 313 Zákonníka práce sa čiastočne vracia úprava povinného uvádzania dôvodu skončenia pracovného pomeru.

Zákon č. 362/2007 Sb. predstavuje predovšetkým technickú novelizáciu pracovného kódexu. Okrem formulačných zmien prináša však aj vecné zmeny ustanovení, ktoré sa týkajú okrem iného vymenovania zamestnancov vo verejnej službe, skúšobnej lehoty, pracovného času, odmeňovania, preradenia na inú prácu, dovolenky, zvyšovania kvalifikácie, osobitných pracovných podmienok niektorých zamestnancov, skončenia pracovného pomeru (uznávanie chorôb z povolania a odstupné) a dohôd o prácach mimo pracovného pomeru.

JUDr. Stanislav Křeček, advokát, podpredseda Ústavnoprávneho výboru Poslaneckej snemovne Parlamentu ČR

Ad: Postavenie prenajímateľa bytu po novelizácii OZ sa zhoršilo

Ide o príspevok v rade diskusných statí k otázke, či po novelizácii Občianskeho zákonníka došlo k zhoršeniu postavenia prenajímateľa alebo nie. V reakcii na článok JUDr. P. Markovej uverejnený v *Bulletine advokácie* č. 12/2007 autor polemizuje s jej výkladom a poukazuje na skutočnosť, že novelizáciou Občianskeho zákonníka zákonom č. 107/2006 Sb. sa postavenie prenajímateľov nezhoršilo. Na podporu svojho stanoviska cituje niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka (§ 711, 689) s poukazom na to, že ich zmysel a význam konštatovania autorky o zhoršení právnej pozície prenajímateľa nepotvrádzujú.

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

JUDr. Vladimír Ježek, advokát

K problematike uznesenia o začatí trestného stíhania

Postup pri začatí trestného stíhania upravuje § 160 Trestného poriadku. Oproti predtým užívanému „opatreniu“ sa uskutočňuje uznesením. V policajnej aj súdnej praxi sa však význam uznesenia o začatí trestného stíhania dosiaľ nálezite nedoceňuje.

Autor upozorňuje na niektoré súvisiace vecné a formálne nedostatky (popis skutku, odôvodnenie uznesenia) a ich dôsledky na zákonnosť trestného procesu. Konštatuje, že súčasná koncepcia začatia trestného stíhania kladie na túto časť trestného procesu väčší dôraz ako úprava predchádzajúca. Zodpovedá preto celkom významu tohto úkonu, že ako medzník v trestnom konaní je podriadený režimu uznesenia, teda s možnosťou riadneho opravného prostriedku. Prispieva to k zvýšeniu úrovne nielen tejto fázy konania, ale aj k celkovej kvalite trestného procesu a jeho zákonnosti.

Mgr. Štěpán Šťastník, asistent sudcu Ústavného súdu ČR, stály prokurátor Diecézneho cirkevného súdu v Brne

Úloha prokurátora a advokáta v kanonickom procese

Článok sa zaoberá problematikou kanonického práva, ktoré – ako je známe – nepatrí spravidla medzi aktuálne a štandardné témy domácej odbornej publicistiky. O to viac treba preto oceniť prezentáciu tejto tematiky v *Bulletine advokácie*.

V príspevku sa rieši otázka vzniku a zániku manželstva vo svetle Kódexu kanonického práva (ďalej len „Kódex“). Režim manželstva uzavretého cirkevnou formou pred „orgánom“ rímskokatolíckej cirkvi (§ 4a zákona o rodine) sa totiž spravuje nielen štátnym, ale aj kanonickým právom. Skutočnosť, že manželstvo bolo rozvedené podľa zákona o rodine, nemá v režime Kódexu nijaký právny význam. Možnosť uzavretia nového a pred cirkvou platného manželstva sa dosahuje spravidla cestou súdneho vyhlásenia o neplatnosti manželstva podľa kánonu č. 1671 a násl. Žalobu o neplatnosť manželstva prerokúvajú zásadne cirkevné súdy na úrovni diecézy (Praha, Olomouc, Brno). V konaní môžu byť strany zastúpené, pričom kanonické právo pozná dva druhy zástupcov – advokáta a prokurátora. Ide o subjekty, kde akákoľvek obdoba s českým právom je vylúčená. Od advokáta sa vyžaduje, aby bol plnoletý, mal dobrú povesť, bol katolíkom, ovládal kanonické právo a spĺňal ďalšie stanovené predpoklady. Možnosť udelenia výnimky z týchto povinností je v právomoci biskupa. U prokurátora sa podľa kánonu 1483 vyžaduje predovšetkým plnoletosť a dobrá povesť, pričom sa primerane prihliada aj na ďalšie predpoklady a vlastnosti ako u advokáta.

Autor podrobnejšie charakterizuje postavenie a úlohy oboch zástupcov v režime kanonického práva, právne dôsledky ich úkonov ako oddelených zložiek procesu a priebeh konania o vyhlásení neplatnosti manželstva. Kódex vyžaduje vždy potvrdenie rozsudku súdom druhej inštancie. Odvolacím orgánom je súd Apoštolského stolca (Rota Romana).

V kanonickom konaní o neplatnosti manželstva môže stranu zastúpiť iba jeden prokurátor avšak viacerí advokáti. Skutočným procesným zástupcom je prokurátor; advokát je „len“ poradcom, ktorého právny názor (po vykonanom konaní) má byť východiskom pre právne úvahy súdu. O zástupcu, ako ho chápe česká procesná doktrína, sa teda v prípade advokáta nejedná.

V súčasnosti, ako autor poznamenáva, je v tuzemsku len veľmi málo osôb, ktoré spĺňajú predpoklady advokáta v kanonickom zmysle. V zozname vedenom Českou advokátskou komorou sa takýto typ zástupcu zrejme vôbec nenachádza.

Spracovala: JUDr. Juraj Ďurovčík
kancelária SAK

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Následky nezaplatenia súdneho poplatku za námietku zaujatosti

JUDr. Ernest Valko, PhD.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD.

Vychádzajúc z ustanovenia § 5 ods. 1 písm. g) zák. č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZSP“)¹ v spojitosti s položkou 17a Sadzobníka súdnych poplatkov² niet pochybností o tom, že podanie námietky zaujatosti v občianskom súdnom konaní je poplatkovým úkonom v zmysle § 1 ods. 1 ZSP,³ za ktorý sa vyberá súdny poplatok.

V súdnej praxi však doteraz neexistovala jednotnosť názorov na otázku, aké sú následky nezaplatenia súdneho poplatku za námietku zaujatosti podanú v občianskom súdnom konaní. V tomto smere je možné poukázať na nasledovný postup súdov:

I. Vo veci vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej aj „NS SR“) pod č. 2 Nc 16/2006, najvyšší súd **výzvou** z 31. 7. 2006 vyzval účastníka konania, ktorý dňa 14. 6. 2006 podal námietku zaujatosti voči sudcovi, na zaplatenie súdneho poplatku za vznesenú námietku zaujatosti. Vo Výzve uviedol, že „ak nebude poplatok v určenej dobe zaplatený, súd konanie zastaví (§ 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb.).“ Vzhľadom na to, že súdny poplatok za námietku zaujatosti nebol v lehote zaplatený, NS SR zaslal listom z 19. 10. 2006 vec na rozhodnutie Okresnému súdu Bratislava I (ďalej len „OS BAI“), v ktorom uviedol, že „Vzhľadom na ustanovenie § 10 ods. 3 zákona č. 71/1992 Zb. (proti rozhodnutiu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku je prípustné odvolanie) nie je možné, aby o zastavení konania rozhodol NS SR. Za „príslušný súd“ v zmysle uvedeného ustanovenia je preto potrebné považovať súd prvého stupňa.“ V nadväznosti na to OS BAI uznesením z 3. 11. 2006, č. 9C/210/2005, **konanie o námietke zaujatosti zastavil podľa § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb.** a poučil účastníka konania, že „súd prvého stupňa zruší uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, ak poplatník zaplatí súdny poplatok do konca lehoty na podanie odvolania.“

II. Vo veci vedenej na NS SR pod č. 2 Nc 6/2007 NS SR **Výzvou** z 5. 2. 2007 vyzval účastníka konania, ktorý podal dňa 30. 1. 2007 námietku zaujatosti voči sudcovi, na zaplatenie súdneho poplatku za vznesenú námietku zaujatosti s tým, že „Ak nebude poplatok v určenej dobe zaplatený, súd konanie zastaví (§ 10 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb.). Pred zaplatením celého poplatku v správnej výške nemôže súd vo veci konať. Napriek tomu, že súdny poplatok za námietku zaujatosti nebol zaplatený, NS SR rozhodol o podanej námietke zaujatosti.“

III. Vo veci vedenej na Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „KS BA“) pod č. k. 11 NcC 12/07, KS BA **Výzvou** z 28. 3. 2007 vyzval účastníka konania, ktorý podal dňa 19. 3. 2007 námietku

zaujatosti voči sudcovi, na zaplatenie súdneho poplatku za vznesenú námietku zaujatosti s tým, že vo výzve bolo uvedené „Podľa § 10 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch, ak poplatok nebude zaplatený, súd na námietku zaujatosti neprihliada, vznesená námietka sa stane neúčinnou, aj keď poplatník neskôr poplatok zaplatí.“

IV. Vo veci vedenej na NS SR pod č. 2Nc 17/2006, NS SR **Uznesením** z 30. 4. 2007 vyzval účastníka konania, ktorý dňa 24. 4. 2007 podal námietku zaujatosti voči sudcovi na zaplatenie súdneho poplatku za vznesenú námietku zaujatosti s tým, že v uznesení uviedol, že „Ak nebude poplatok v určenej dobe zaplatený, bude ho súd vymáhať.“

V. Vo veci vedenej na NS SR pod č. 2Nc 18/2007 NS SR dňa 30. 4. 2007 **rozhodol o námietke zaujatosti** podanej dňa 25. 4. 2007 voči sudcovi bez toho, aby predtým urobil voči účastníkovi konania, ktorý podal námietku zaujatosti voči sudcovi, akýkoľvek úkon smerujúci k zaplateniu súdneho poplatku (t. j. doručil výzvu na zaplatenie súdneho poplatku alebo uznesenie o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok) a bez toho, aby do rozhodnutia o námietke zaujatosti bol súdny poplatok zaplatený.

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že sudy, pokiaľ ide o vyrubovanie súdneho poplatku za námietku zaujatosti ako aj o následky nezaplatenia takéhoto súdneho poplatku, postupovali rôznymi spôsobmi:

- zasielali Výzvu na zaplatenie súdneho poplatku s tým, že ak účastník konania, ktorý podal námietku zaujatosti, poplatok v lehote nezaplatil, súd konanie o námietke zaujatosti zastavil (§ 10 ods. 1 ZSP),
- zasielali Výzvu na zaplatenie súdneho poplatku s poučením, že ak účastník konania, ktorý podal námietku zaujatosti, poplatok v lehote nezaplatil, súd konanie o námietke zaujatosti zastaví (§ 10 ods. 1 ZSP), avšak napriek nezaplateniu súdne-

JUDr. Ernest Valko, PhD.

Advokát v Bratislave a Prahe. Pôsobí aj ako rozhodca Rozhodcovského súdu Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory a správca v konkurznom konaní, reštrukturalizačnom konaní alebo konaní o oddĺžení. V minulosti pôsobil ako predseda Ústavného súdu ČSFR, podpredseda Snemovne ľudu Federálneho zhromaždenia ČSFR a ako člen Rady pre vysielanie a retransmisíu. Prednášal na PF Trnavskej univerzity.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD.

je advokátka pôsobiaca v Bratislave v advokátskej kancelárii VALKO & PARTNERS.

1 § 5 ods. 1 písm. g) ZSP: „Poplatková povinnosť vzniká g) podaním námietky zaujatosti účastníkom konania podľa osobitného predpisu 4b)“ (pozn. 4b odkazuje na Občiansky súdny poriadok).

2 Položka 17a Sadzobníka súdnych poplatkov: „Za vznesenie námietky zaujatosti účastníkom konania 2 000 Sk.“

3 § 1 ods. 1 ZSP: „Súdne poplatky (ďalej len „poplatky“) sa vyberajú za jednotlivé úkony alebo konanie súdov, ak sa vykonávajú na návrh a za úkony orgánov štátnej správy súdov a prokuratúry (ďalej len „poplatkový úkon“) uvedené v sadzobníku súdnych poplatkov a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „sadzobník“), ktorý tvorí prílohu tohto zákona.“

ho poplatku, konanie nezastavili a rozhodli o podanej námietke zaujatosti,

- c) zaslali Výzvu na zaplatenie súdneho poplatku s poučením, že ak poplatok nebude zaplatený, súd na námietku zaujatosti neprihliada, vznesená námietka sa stane neúčinnou, aj keď poplatník neskôr poplatok zaplatí (§ 10 ods. 4 ZSP),
- d) pred rozhodnutím o námietke zaujatosti zaslali Uznesenie o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok, s tým, že ak nebude poplatok v určenej dobe zaplatený, bude ho súd vymáhať,
- e) pred rozhodnutím o námietke zaujatosti nezasielali ani Výzvu na zaplatenie súdneho poplatku ani Uznesenie o uložení povinnosti o zaplatení súdneho poplatku.

Treba uviesť, že vyššie naznačenými spôsobmi súdy postupovali podľa ZSP v znení účinnom do 30. 6. 2007, pričom novelou ZSP – zákonom č. 273/2007 Z. z. s účinnosťou od 1. 7. 2007 došlo k určitým zmenám ZSP – na tie zmeny, ktoré majú vplyv na zodpovedanie otázky, aké sú následky nezaplatenia súdneho poplatku za námietku zaujatosti podanú v občianskom súdnom konaní, v článku ďalej poukážeme.

Zodpovedanie otázky, ako má súd postupovať pri vyrubovaní súdneho poplatku za námietku zaujatosti ako aj v prípade nezaplatenia súdneho poplatku okrem iného závisí od toho, či námietku zaujatosti možno podradiť pod pojem „návrh alebo žiadosť“ (§ 8 ods. 1 ZSP), pojem „návrh na začatie konania“ (§ 10 ods. 1 ZSP), alebo „návrh na vykonanie úkonu súdom uvedeného v II. časti Sadzobníka súdnych poplatkov“ (§ 10 ods. 4 ZSP).

Podľa § 8 ods. 1 ZSP poplatok **za podanie návrhu alebo žiadosti**, poplatok za uplatnenie námietky zaujatosti v konkurznom konaní alebo reštrukturalizačnom konaní podľa osobitného predpisu 3f) a poplatok za konanie o dedičstve je splatný vznikom poplatkovej povinnosti. Ustanovenie § 8 ods. 2 a 3 ZSP upravuje splatnosť poplatku za spísanie podania do zápisnice, odvolania alebo dovolania proti rozhodnutiu a poplatku za konkurzné konanie podľa osobitného predpisu 3f). V zmysle § 8 ods. 4 ZSP **ostatné poplatky** sú splatné do troch dní po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa uložila povinnosť zaplatiť poplatok, alebo ktorým sa schválil zmier. V súvislosti s ustanovením § 8 ZSP treba poukázať aj na ustanovenie § 5 ods. 1 ZSP, ktorý stanovuje vznik poplatkovej povinnosti, a to a) podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ,... f) podaním námietky zaujatosti v konkurznom konaní alebo reštrukturalizačnom konaní podľa osobitného predpisu; 3f) pokiaľ sa vec nepredložila nadriadenému súdu, poplatok nie je možné voči poplatníkovi vymáhať, g) podaním námietky zaujatosti účastníkom konania podľa osobitného predpisu, 4b) h) v ostatných prípadoch nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia súdu, ktorým sa povinnosť zaplatiť poplatok uložila v súvislosti s rozhodnutím vo veci samej.

Paragraf 5 ods. 1 ZSP uvádza osobitne vznik poplatkovej povinnosti pri podaní návrhu alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, osobitne pri podaní námietky zaujatosti v konkurznom konaní alebo reštrukturalizačnom konaní podľa osobitného predpisu a osobitne pri podaní námietky zaujatosti účastníkom konania podľa Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov, ďalej len „OSP“). Z toho je možné usudzovať, že na účely § 5 ods. 1 ZSP „podanie námietky zaujatosti“ nespadá pod pojem „podanie návrhu alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu“. Ak sa teda v § 8 ods. 1 ZSP výslovne uvádza len poplatok za podanie návrhu alebo žiadosti, poplatok za uplatnenie námietky zaujatosti v konkurznom konaní alebo re-

štrukturalizačnom konaní podľa osobitného predpisu a poplatok za konanie o dedičstve, na podanie námietky zaujatosti podľa OSP sa neaplikuje. Vzhľadom na to, že splatnosť súdneho poplatku za podanie námietky zaujatosti nie je uvedená ani v § 8 ods. 2 a 3 ZSP, tento by mal byť splatný v zmysle § 8 ods. 4 ZSP do troch dní po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa uložila povinnosť zaplatiť poplatok. To znamená, že účastníka konania, ktorý podal námietku zaujatosti, by mal súd vyzvať na zaplatenie súdneho poplatku uznesením s tým, že ak ho nezaplatí včas, súd bude tento súdny poplatok vymáhať.

Pokiaľ ide o možnosti iného výkladu nie je možné úplne vylúčiť taký, podľa ktorého hoci § 5 ods. 1 ZSP uvádza „podanie námietky zaujatosti podľa OSP“ osobitne od „podania návrhu alebo žiadosti“, na účely § 8 ods. 1 ZSP „podanie námietky zaujatosti podľa OSP“ bude spadať pod pojem „podanie návrhu alebo žiadosti“ s tým, že § 8 ods. 4 ZSP sa aplikuje len na tie „ostatné poplatky“, ohľadom ktorých platí § 5 ods. 1 písm. h), t. j. prípady, kedy poplatková povinnosť vzniká nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia súdu, ktorým sa povinnosť zaplatiť poplatok uložila v súvislosti s rozhodnutím vo veci samej. K tomuto inému výkladu sa neprikláňame. Zastávame totiž názor, že ak zákonodarca v § 8 ods. 1 ZSP výslovne uviedol „poplatok za uplatnenie námietky zaujatosti v konkurznom konaní alebo reštrukturalizačnom konaní podľa osobitného predpisu“ ak by chcel, aby sa § 8 ods. 1 ZSP aplikoval aj na „poplatok za námietku zaujatosti podľa OSP“, bol by to výslovne uviedol.

V tejto súvislosti poznamenávame, že s účinnosťou od 1. 7. 2007 došlo k doplneniu tretej vety § 11 ods. 1 ZSP, ktorá znie: „Poplatok za uplatnenie námietky zaujatosti sa vráti, ak bola námietka zaujatosti uplatnená odôvodnene; ak poplatok v takomto prípade ešte nebol zaplatený, súd uznesenie o uložení povinnosti zaplatiť poplatok zruší.“ Aj z tohto ustanovenia podľa nášho názoru vyplýva, že v súčasnosti by nemali vznikáť pochybnosti, že povinnosť zaplatiť súdny poplatok za podanú námietku zaujatosti podľa OSP sa ukladá uznesením.

Podľa § 10 ods. 1 ZSP ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním návrhu na začatie konania alebo dovolania, prvostupňový súd vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote, ktorú určí spravídla v lehote desiatich dní od doručenia výzvy; ak aj napriek výzve poplatok nebol zaplatený v lehote, súd konanie zastaví. O následkoch nezaplatenia poplatku musí byť poplatník vo výzve poučený. Súd vyzve poplatníka na zaplatenie poplatku splatného podaním návrhu na začatie konania predtým, ako nariadi pojednávanie tak, aby lehota od zaplatenia poplatku do pojednávania, vydania platobného rozkazu alebo rozhodnutia bez nariadenia pojednávania 5b) nebola dlhšia ako dva mesiace; túto lehodu môže predseda súdu z dôležitých dôvodov predĺžiť. V zmysle § 10 ods. 2 ZSP pre nezaplatenie poplatku prvostupňový súd konanie nezastaví, ak a) už začal konať vo veci samej, b) vznikla poplatková povinnosť poplatníkovi, ktorému súd ustanovil opatrovníka, pretože nie je známy jeho pobyt, alebo sa mu nepodarilo doručiť na známu adresu v cudzine, c) došlo k rozšíreniu návrhu alebo podaniu vzájomného návrhu v tej istej veci potom, ako začal konať vo veci samej, d) ide o opravný prostriedok proti rozhodnutiu správnych orgánov, 6e) žiada zaplatenie poplatku vo výške odporujúcej úprave podľa tohto zákona.

Zo stanoviska obchodného kolégia NS SR z 16. 12. 2005, sp. zn. Obpj 3/2005, k § 10 ZSP vyplýva, že ak určitý úkon ZSP neuvádza ani v prvom odseku, ani v odseku druhom § 10 (ako ani v ďalších odsekoch tohto ustanovenia), je zrejme, že pri vyrubovaní súdneho poplatku za takýto úkon podľa tohto ustanovenia nemožno postupovať. Ak ZSP v uvedenom smere nemá iné

ustanovenia, potom treba vo veci postupovať podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (§ 14 zákona o súdnych poplatkoch), a súdny poplatok za takýto úkon treba vyrubiť uznesením (§ 167 OSP).

V prípade súdneho poplatku za podanie námietky zaujatosti tak vzniká otázka, či „podanie námietky zaujatosti“ (t. j. návrhu na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci) je možné podradiť pod pojem „podanie návrhu na začatie konania“. Ide o to, či v ustanovení § 10 ods. 1 ZSP sa má na mysl len návrh na začatie konania vo veci samej alebo akýkoľvek návrh na konanie a rozhodnutie súdu. Na jednej strane sa pritom v nadväzujúcom ustanovení § 10 ods. 2 ZSP hovorí viac menej o konaní vo veci samej, avšak na druhej strane „návrhom na začatie konania“ je nepochybne aj návrh na vydanie predbežného opatrenia, návrh na prikázanie veci inému súdu a pod., kde súdy aj v praxi bežne aplikujú § 10 ods. 1 ZSP. Pritom aj námietka zaujatosti je určitým návrhom na začatie konania, a to konania o podanej námietke zaujatosti, ktorého výsledkom je rozhodnutie o takejto námietke zaujatosti. To znamená, že výklad § 10 ods. 1 ZSP v uvedenom smere nie je jednoznačný. Ďalej však treba uviesť, že § 10 ods. 1 ZSP vyžaduje nielen to, aby išlo o poplatok za návrh na začatie konania, ale o poplatok, ktorý je splatný podaním návrhu na začatie konania. Ak sme vychádzajúc zo znenia § 8 ZSP v spojitosti s § 5 ods. 1 ZSP zaujali názor, že poplatok za námietku zaujatosti podľa OSP je *splatný* podľa § 8 ods. 4 ZSP, t. j. do troch dní po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa uložila povinnosť zaplatiť poplatok (viď vyššie), potom sa § 10 ods. 1 ZSP nemôže na námietku zaujatosti aplikovať. To znamená, že účastníka, ktorý podal námietku zaujatosti podľa OSP, nemožno vyzývať na zaplatenie súdneho poplatku za podanú námietku Výzvou podľa § 10 ods. 1 ZSP, čo takisto znamená, že súd pre nezaplatenie súdneho poplatku za námietku zaujatosti nebude môcť zastaviť konanie o námietke zaujatosti.

V zmysle § 10 ods. 4 ZSP ak ide o návrh na vykonanie poplatkového úkonu orgánmi štátnej správy súdov a orgánmi prokuratúry alebo o *návrh na vykonanie úkonu súdom uvedeného v II. časti Sadzobníka súdnych poplatkov*, úkon sa nevykoná a návrh sa stane neúčinným, aj keď poplatník neskôr poplatok zaplatí; to neplatí, ak ide o poplatok podľa položky 20a. O tomto následku musí byť poplatník poučený vo výzve na zaplatenie poplatku. Povinnosť zaplatiť poplatok zaniká dňom, keď sa návrh na vykonanie úkonu stal neúčinným.

Z citovaného ustanovenia vyplýva, že toto by sa mohlo vzťahovať na námietku zaujatosti podanú v občianskom súdnom konaní, len ak by ju bolo možné považovať za „návrh na vykonanie úkonu súdom uvedeného v II. časti Sadzobníka súdnych poplatkov“. Keďže však námietka zaujatosti podaná v občianskom súdnom konaní nie je uvedená v II. časti Sadzobníka súdnych poplatkov, ale v I. časti (položka 17a) je *jednoznačné*, že § 10 ods. 4 ZSP sa neaplikuje na námietku zaujatosti podľa OSP.

Pre úplnosť pritom poznamenávame, že podľa nášho názoru sa § 10 ods. 4 ZSP ani v zmysle jeho znenia účinného do 30. 6. 2007 na námietku zaujatosti podanú podľa OSP neaplikoval. Ustanovenie § 10 ods. 4 ZSP v znení účinnom do 30. 6. 2007 znelo: „Ak ide o návrh na vykonanie poplatkového úkonu orgánmi štátnej správy súdov a orgánmi prokuratúry alebo o **návrh na vykonanie iného úkonu súdom**, úkon sa nevykoná a návrh sa stane neúčinným, aj keď poplatník neskôr poplatok zaplatí. O tomto následku musí byť

poplatník poučený vo výzve na zaplatenie poplatku. Povinnosť zaplatiť poplatok zaniká dňom, keď sa návrh na vykonanie úkonu stal neúčinným. „V prípade súdneho poplatku za podanie námietky zaujatosti vznikala otázka, či „podanie námietky zaujatosti“ je možné podradiť pod pojem „návrh na vykonanie iného úkonu súdom“. Ak sme vychádzali zo Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý je rozdelený na štyri časti, a to I. Poplatky vyberané v občianskom súdnom konaní, II. Poplatky za úkony súdov, III. Poplatky za úkony orgánov štátnej správy súdov a IV. Poplatky za úkony prokuratúry, bolo možné usudzovať, že v § 10 ods. 4 ZSP sa pod pojmom „návrh na vykonanie iného úkonu súdom“ majú na mysl práve úkony súdov uvedené v časti II. Sadzobníka súdnych poplatkov (napr. spísanie podania do zápisnice, vyhotovenie rovnopisu podania a pod.). Medzi tieto úkony však nepatrila námietka zaujatosti, ktorá je uvedená v časti I. Sadzobníka súdnych poplatkov v položke 17a. Takisto treba uviesť, že podľa nášho názoru z povahy veci by námietka zaujatosti nemala byť považovaná za „návrh na vykonanie iného úkonu súdom“, pretože námietka zaujatosti je návrhom na vydanie rozhodnutia o vylúčení sudcu z prejednávania a rozhodovania veci (inštitútom vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania veci v prípade jeho zaujatosti je v občianskom súdnom konaní zabezpečená ústavná požiadavka nestrannosti sudcu garantovaná čl. 46 ods. 1 Ústavy SR), ktoré podľa nášho názoru nemožno považovať za návrh na vykonanie „iného úkonu súdu“. Okrem toho, ak by sa námietky zaujatosti bez ďalšieho považovali za „návrh na vykonanie iného úkonu súdom“, potom by bolo nadbytočným do § 10 ZSP doplniť novelou – zák. č. 621/2005 Z. z. – ustanovenie ods. 5,⁴ pretože konečný výsledok § 10 ods. 4 ZSP (námietka zaujatosti v konkurznom alebo reštrukturalizačnom konaní by sa v prípade nezaplatenia súdneho poplatku stala neúčinnou) a § 10 ods. 4 ZSP (na námietku zaujatosti v konkurznom alebo reštrukturalizačnom konaní by sa neprihliadalo, ak súdny poplatok za námietku zaujatosti nebol zaplatený) by bol rovnaký.

Záver

Z platného a účinného znenia ZSP podľa nášho názoru vyplýva, že súdny poplatok za námietku zaujatosti podľa OSP sa vyrubuje uznesením s tým, že aj keď sa súdny poplatok v lehote nezaplatí, súd je povinný rozhodnúť o námietke zaujatosti a súdny poplatok za námietku zaujatosti bude vymáhať.

Aj keď znenie príslušných ustanovení ZSP v znení účinnom do 30. 6. 2007 neposkytovalo jednoznačnú odpoveď na otázku, ako má súd postupovať pri vyrubovaní súdneho poplatku za námietku zaujatosti podľa OSP a aké sú následky nezaplatenia takéhoto súdneho poplatku, zastávame názor, že aj podľa znenia ZSP účinného do 30. 6. 2007 sa súdny poplatok za námietku zaujatosti podľa OSP mal vyrubovať uznesením s tým, že ak sa súdny poplatok v lehote nezaplatil, súd ho mal vymáhať.

V každom prípade však až čas ukáže, či zmeny ZSP vykonané jeho novelou – zákonom č. 273/2007 Z. z., budú mať vplyv na doterajšiu nejednotnú prax súdov v súvislosti s následkami nezaplatenia súdneho poplatku za námietku zaujatosti podanú v občianskom súdnom konaní. ■

4 § 10 ods. 5 ZSP: „Pokiaľ poplatok za uplatnenie námietky zaujatosti v konkurznom konaní alebo reštrukturalizačnom konaní podľa osobitného predpisu 3f) nie je zaplatený, súd na ňu neprihliada a vec sa nadriadenému súdu nepredkladá na rozhodnutie. O tom súd poplatníka poučí vo výzve na zaplatenie poplatku.“

RESUMÉ

Následky nezaplatenia súdneho poplatku za námietku zaujatosti

Autori v článku poukazujú na doterajšiu nejednotnosť názorov súdov, ako postupovať pri vyrubovaní súdneho poplatku za námietku zaujatosti podanú v občianskom súdnom konaní tiež, aké sú následky nezaplatenia takéhoto súdneho poplatku. Zastávajú pritom názor, že podľa zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov tak v znení účinnom od 1. 7. 2007 ako aj v znení účinnom do 30. 6. 2007 sa súdny poplatok za námietku zaujatosti podľa Občianskeho súdneho poriadku má vyrubovať uznesením s tým, že ak sa súdny poplatok v lehote nezaplatil, súd bol povinný rozhodnúť o námietke zaujatosti a súdny poplatok za námietku zaujatosti vymáhať.

SUMMARY

Consequences of Non-Payment of the Court Fee on the Grounds of a Bias Plea

The authors point to a number of different opinions presented by courts on how to proceed when levying court fees in the case of bias pleas entered by litigants in the civil proceedings and moreover, what the consequences of the non-payment of such court fees are. They take the view that pursuant to Act No. 71/1992 on Court Fees and Fees for Extracts from Criminal Records Agency as amended to date that is effective as from 1 July 2007 as well as

pursuant to the Act effective until 30 June 2007 the court fee due and payable for the bias plea under the Civil Procedure Code is to be levied by a court order whereas in the case of failing to abide by the court order and pay the court fee by the deadline specified therein the court is obliged to rule on the bias plea and seek collection of the court fee against the litigant who entered the same.

ZUSAMMENFASSUNG

Folgen unterbliebener Prozessgebührrzahlungen bei Befangenheitseinrede

Von den Verfassern wird in diesem Artikel auf die bestehende Uneinigkeit gerichtlicher Urteile in der Frage, wie bei Auferlegung von Prozessgebühren wegen Befangenheitseinrede in einem bürgerlichen Verfahren vorzugehen ist, sowie darauf hingewiesen, welche Folgen eine unterbliebene Zahlung der Prozessgebühr haben kann. Der Ansicht der Artikelverfasser nach soll nach Maßgabe des Gesetzes Nr. 71/1992 Slg. über die Prozessgebühren und über die Gebühr für einen Strafregisterauszug, in der Fassung geltend vom 1. 7. 2007, sowie in der Fassung, die am 30. 6. 2007 rechtskräftig geworden ist, die Prozessgebühr bei Befangenheitseinrede gemäß der Bürgerlichen Gerichtsordnung durch Beschluss damit auferlegt werden, dass wenn die Prozessgebühr fristgerecht nicht entrichtet wird, ist das Gericht verpflichtet, über die Befangenheitseinrede zu entscheiden und die Prozessgebühr für die Befangenheitsrede einzufordern.

Pracovný pomer ako pojem v pracovnoprávnej literatúre a súdnej praxi

prof. JUDr. Helena Barancová, DrSc.

Pri úvahách o obsahovom ohraničení pojmu *pracovný pomer* by sa na prvý pohľad mohlo zdať, že ide síce o základný pojem pracovnoprávnej teórie, ale bez priamych väzieb na hospodársku prax.

Pojem *pracovný pomer* a jeho vymedzenie má podstatný význam nielen pre pracovné právo, právo sociálneho zabezpečenia, daňové právo, ale aj pre hospodársku prax, pretože veľmi závažným spôsobom ovplyvňuje celý hospodársky a podnikateľský systém každej krajiny. Počet fyzických osôb pracujúcich v rámci pracovného pomeru je významným fenoménom a významnou právnou oporou vnútroštátnej hospodárskej politiky krajín najmä pri riadení zmien trhu práce, sociálneho a daňového systému.

Aj napriek veľmi významným zmenám v obsahu práce v predchádzajúcich rokoch podmienených globalizáciou svetovej ekonomiky, stále je pracovný pomer najmä v rozvinutých krajinách sveta trvalou hodnotou a základným právnym rámcom pre výkon závislej práce, ktorou zabezpečuje svoju existenciu najpočetnejšia časť ekonomicky aktívnej časti ľudstva.¹

Ekonomické následky súvisiace so zamestnávaním fyzických osôb v pracovnom pomere zásadným spôsobom ovplyvňujú aj kvalitu právneho postavenia zamestnávateľa, ktorý má voči zamestnancom v pracovnom pomere nemalé povinnosti, objemom aj závažnosťou neporovnateľné, ak fyzické osoby zamestnáva v nie pracovnoprávnom, ale obchodnoprávnom vzťahu. Za okruh fyzických osôb zamestnávaných v obchodnoprávných vzťahoch nemusí platiť do sociálnych fondov, na zdravotné poistenie. Neodvádza za nich daň z príjmu.

Aj preto je zamestnávanie fyzických osôb v obchodnoprávných alebo občianskoprávných vzťahoch aj v prípade výkonu závislej práce pre zamestnávateľa – podnikateľa ekonomicky výhodnejšie.

Problém právneho krytia závislej práce obchodnoprávnymi, resp. občianskoprávnymi zmluvnými typmi nadobudol v deväťdesiatych rokoch minulého storočia také rozmery, že sa stal v septembri 2000 jednou z nosných tém Svetového kongresu pracovného práva a práva sociálneho zabezpečenia v Jeruzaleme.²

1 Auer, P. – Cazes, S.: **Průžnost dlouhodobého pracovního poměru**. In: International Labour Rewie, Ženeva, roč. 139, (2000), č. 4, s. 379 – 408.

2 Summers, C.: **Similitudes y diferencias entre contratos laborales y contratos comerciales civiles**. Zborník zo svetového kongresu pracovného práva a práva sociálneho zabezpečenia, september 2000, Jeruzalem, s. 63 – 75.

K podstatnému rozšíreniu tzv. zastretých pracovných pomerov došlo najmä na území „nových členských krajín Európskej únie“, ktoré po páde totalitného režimu začali budovať základy trhovej ekonomiky a na rozdiel od „starých členských krajín Európskej únie“ sa priklonili k podstatne liberálnejšiemu ponímaniu zamestnávania fyzických osôb.

Zastretý pracovný pomer je odlišný od skutočného obsahu práce s úmyslom eliminovať alebo zoslabiť ochranu fyzickej osoby vykonávajúcej prácu, ktorú jej poskytuje zákon alebo s cieľom vyhýbať sa plateniu daní a finančných záväzkov v oblasti sociálneho zabezpečenia. Ide o situáciu, keď zmluvné strany zataja alebo skreslia pracovný pomer napríklad tým, že mu dajú formu obchodnoprávneho vzťahu. Trend nahrádzať pracovné zmluvy inými typmi zmlúv s cieľom vyhýbania sa ochrany zamestnancov, ktorú im garantuje Dohovor MOP č. 158 z roku 1982 zaregistroval Výbor expertov Medzinárodnej organizácie práce (ďalej len „MOP“) už v roku 1995.³

Už v prvej polovici deväťdesiatych rokov minulého storočia rozšírenie zastretých pracovných pomerov aj v Slovenskej republike nadobudlo také rozmery, že na túto situáciu reagovala aj slovenská pracovnoprávna teória skôr, než tento problém nadobudol také rozmery aj z medzinárodného hľadiska, že sa ním zaoberala aj MOP. V súlade s jej rezolúciou z roku 2000 sa uskutočnilo v Ženeve trojstranné zasadnutie expertov, na ktorom prijali spoločné vyhlásenie, že globálny jav transformácie obsahu aj povahy práce má za následok, že právny rozsah fyzických osôb, ktorí majú byť chránení v rámci pracovného pomeru, nezodpovedá v členských krajinách MOP skutočnosti. Experti za stranu zamestnancov vyjadrili, že ide o vzrastajúcu tendenciu, ktorú však zástupcovia zamestnávateľov nepovažovali za preukázanú.⁴

Závažné následky praxe vyplývajúce zo zamestnávania prostredníctvom zastretých pracovných pomerov spočívajú najmä v ich nekorektnom ovplyvňovaní voľnej hospodárskej súťaže, pre ktorú vytvára v samotnom podnikateľskom sektore nerovnaké východiskové predpoklady.

Podnikateľ – zamestnávateľ, ktorý zamestnáva fyzické osoby v obchodnoprávnom vzťahu sa cíti v tomto vzťahu slobodnejší, voľnejší, bez záväzkov voči osobám vykonávajúcim prácu, aké by mal v prípade, ak by ich zamestnával v pracovnom pomere. Lacnejšie vyrába, lacnejšie aj predáva na trhu, čím nezaslúžene diskvalifikuje poriadnejších od seba, ktorí dodržia zákon a výkon závislej práce právne pokrývajú pracovným pomerom, nie obchodnoprávnym či občianskoprávnym zmluvným typom.

Doterajšie medzinárodné skúsenosti ukazujú, že okrem skutočnosti, že v zastretých pracovných pomeroch sa zamestnávateľia neoprávnene vyhýbajú nielen povinnostiam k fondom sociálneho, zdravotného poistenia aj daňovému systému, ale tí, ktorí nezamestnávajú fyzické osoby v pracovnom pomere podstatne menej dbajú aj o ich odborný rozvoj. To následne negatívne ovplyvňuje nielen kvalitu vyrábanej produkcie, ale zvyšuje aj riziká pracovných úrazov. Absencia investícií do vzdelávania fyzických osôb zamestnávaných v zastretých pracovných pomeroch podnikateľov na jednej strane zvyhodňuje na trhu v porovnaní s inými, viac poctivými podnikateľmi. Súčasne ich negatívne ovplyvňuje, pretože s nedostatočne odborne pripravenými pracovníkmi ťažšie dosahuje rast produktivity práce, čo globálne nepriaznivo ovplyvňuje nielen pozíciu podnikateľov ako jednotliv-

cov, ale v konečnom dôsledku aj ekonomickú národnú konkurenciesposobnosť.

Nekorektné právne krytie výkonu závislej práce občianskoprávnymi či obchodnoprávnymi zmluvnými typmi má odhliadnuc od neoprávnenej zníženej právnej ochrany osôb vykonávajúcich závislú prácu, závažné ekonomické následky aj k štátu a verejnemu sektoru, ako aj k občanom – daňovým poplatníkom.

Ide predovšetkým o následky spojené s neodvážaním odvodov do jednotlivých fondov sociálneho poistenia. Preto sa zastreté pracovné pomery považujú aj za „pohromu“ pre daňový systém a systém sociálneho poistenia štátu.

Zostáva otáznou, prečo štát aj prostredníctvom dostatočnej právnej regulácie nedbá viac o tento problém. V pomeroch Slovenskej republiky, naopak, každá snaha o legislatívne ohraničenie medzi závislou

činnosťou a podnikateľskou činnosťou vníma najmä podnikateľská prax negatívne. Je pochopiteľné, že podnikateľ chce vyrábať najefektívnejšie, bez „bremena“ povinnosti voči zamestnancom, fondom sociálneho i zdravotného poistenia a daňovým povinnostiam. Prečo však túto nesprávnu právnu prax podporuje aj štát?

Zástancovia voľných právnych vzťahov pri výkone závislej práce často argumentujú potrebou širšej slobody, liberalizácie pracovnoprávných vzťahov, príkladom ktorého sú predovšetkým Spojené štáty americké.

Práve v tejto krajine, vzore liberalizmu, slobody a voľnej hospodárskej súťaže boli pred nedávnom oficiálne vyčíslené obrovské finančné straty nesprávneho právneho viazania fyzických osôb pri výkone závislej práce, ktoré sa neuskutočňujú právnou formou pracovného pomeru. Podľa odhadov Ministerstva financií USA nesprávna kvalifikácia právneho statusu pracovníka ako nezávislého podnikateľa (SZČ) má každoročne za následok stratu cca 2,6 miliardy USD nezaplatených príspevkov na sociálne zabezpečenie, zdravotné poistenie a federálny systém poistenia v nezamestnanosti a cca 1,6 miliardy USD straty na dani z príjmu.⁵

Je preto celkom oprávnené sa domnievať, že podobné situácie aplikačnej praxe v iných krajinách sveta či Európy nespôsobujú podobné negatívne dôsledky?

Odhliadnuc od vyššie uvedených finančných strát, simulované právne úkony v prípade súdneho sporu musí súd aj za súčasného právneho stavu považovať za absolútne neplatné právne úkony s ďalekosiahlymi právnymi následkami. Aj v Slovenskej republike môže v najbližšej budúcnosti dôjsť k početným a veľmi komplikovaným súdnym sporom o určenie právnej povahy právneho vzťahu pri výkone práce. Súdne rozhodnutia, na základe ktorých dôjde s účinkami *ex tunc* (do minulosti) k prekvalifikovaniu obchodnoprávneho vzťahu na pracovný pomer a súčasne k prekvalifikovaniu právneho statusu osôb SZČO na zamestnancov môžu spôsobiť nepredvídané vážne hospodárske dôsledky

Prof. JUDr. Helena Barancová, DrSc. je vedúcou katedry pracovného práva a práva sociálneho zabezpečenia na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave. Je spoluzakladateľkou PF TU, kde od roku 2007 pôsobí ako dekanka fakulty. Vo svojej doterajšej vedeckovo-výskumnej činnosti sa venovala širokému spektru problémov pracovného práva nielen z teoretického hľadiska, ale aj s ohľadom na aplikačnú prax. Je členkou rekodifikačnej komisie pre prípravu nového Občianskeho zákonníka.

3 Správa z 95 zasadnutia Medzinárodnej konferencie práce, jún, 2006, Príloha k Odporúčaniu č. 198 MOP o pracovnom pomere, 2006, s. 13.

4 Pozri úvodnú časť Odporúčania MOP č. 198, jún 2006.

5 Poznámka č. 3, s. 11.

pre samotné podnikateľské subjekty vrátane ohrozenia ich ďalšej existencie.

Z predchádzajúcich rokov je odbornej verejnosti známy súdny prípad zo Spojených štátov amerických, v ktorom súd v spore proti firme Microsoft rozhodol, že tzv. nezávislí pracovníci, ktorí vo firme už dlhšie pracovali, majú podľa obyčajového práva právny status zamestnancov. Súdny spor trval cca osem rokov a v jeho závere sa dosiahol zmier, na základe ktorého firma Microsoft vyplatila takto zamestnávaným fyzickým osobám formou odškodného okolo 97 miliónov USD. Súdna rozhodnutie v tejto veci malo viac pozitívnych efektov. Následne firma zmenila svoju dovtedajšiu personálnu prax k cca 3 000 pracovníkom a zmenila im právny status na status zamestnanec.⁶ Tento aj v širšej odbornej verejnosti známy súdny spor sa v nasledujúcich rokoch priaznivo dotkol aj tisícov zamestnancov iných amerických firiem.

V Írsku súd rozhodol o existencii pracovného pomeru v prípade pracovnej pozície predvádzateľky (demonštrátorky) obchodného zariadenia, ktorú odberateľ práce považoval za osobu samostatne zárobkovo činnú. V prospech existencie pracovného pomeru skončil v Írsku aj pracovný spor o právny charakter vykonávania práce v prípade pracovnej pozície veterinárneho inšpektora.⁷

V roku 2004 Okresný súd Apeldoorn v súlade s judikatúrou Najvyššieho súdu v Holandsku rozhodol, že „existencia ukazovateľa podriadenosti zamestnanca zamestnávateľovi nevyžaduje, aby zamestnávateľ skutočne dával zamestnancovi pokyny.“⁸

Najvyšší súd Francúzska vo veci určenia právneho statusu pracovnej pozície taxikára, ktorý mal uzatvorenú mesačnú zmluvu na prenájom vozidla, ktorá sa automaticky obnovovala, rozhodol, že ide o pracovný pomer.⁹ Rovnako vo Francúzsku bola obdobne posúdená situácia v prípade pracovnej pozície pracovníkov zamestnávaných ako doručovateľov, ktorí mali uzatvorenú koncesionársku zmluvu s odberateľom práce.

Vo Venezuele boli MOP zaznamenané dva zaujímavé prípady súdneho určenia existencie pracovného pomeru. Jeden z nich sa týkal práce distribútorov piva a iných výrobkov¹⁰ a druhý pracovnej pozície letušky.¹¹

Podľa údajov Medzinárodnej organizácie práce je evidovaný aj súdny spor z Juhoafrickej republiky, v ktorom súd rozhodol, že zamestnávateľ spáchal „hrubý podvod“ na pracovníkovi predstieraním, že je samostatne zárobkovo činná podnikajúca osoba, čím bol zbavený ochrany, ktorú zákon poskytuje osobám s právnym statusom zamestnanca.¹²

Spomínané prípady so súdnej praxe v zahraničí predznačujú, že aj slovenská súdna prax môže mať s problémom definičného určenia pojmu pracovný pomer, resp. pojmu zamestnanec v najbližších rokoch nemalé problémy. Ak národná pracovnoprávna legislatíva obsahuje pojmovologické určenie týchto termínov, diferenčné znaky medzi prácou v pracovnom pomere a podnika-

teľskou činnosťou, resp. medzi pojmom zamestnanec a pojmom samostatne zárobkovo činná osoba sudca ľahšie určí. Pri legálnej absencii vyššie uvedených pojmov si zahraničná sudcovská prax pomáha rôznymi ukazovateľmi, obsahového a pojmovologického rozhraničenia medzi týmito pojmami (v súdnej praxi sú tieto kritéria, resp. ukazovatele existencie pracovného pomeru označované aj ako testy). Definovanie pojmu závislá práca, tak ako vyplýva z § 1 ods. 4 Zákonníka práce, ako aj veľmi všeobecne upravený pojem zamestnanec je podľa súčasného právneho stavu jednou z pomôcok pri identifikácii pracovného pomeru, resp. pri identifikácii právneho statusu zamestnanec.

Právna identifikácia existencie pracovného pomeru podľa medzinárodného pracovného práva a zahraničných pracovnoprávných úprav

Napriek primárnemu významu pojmu pracovný pomer nielen z hľadiska ochrany zamestnancov, ale aj zo širších nadodvetvových hľadísk, nie všetky krajiny vo svojich právnych poriadkoch tento pojem zakotvujú. Väčšia časť krajín namiesto pojmu pracovný pomer vo svojom zákonodarstve zakotvuje pojem pracovná zmluva, ktorou sa zakladá pracovný pomer, resp. pojem zamestnanec.¹³

Absenciou legálneho vymedzenia pojmu pracovný pomer vznikajú nemalé ťažkosti najmä v súdnych sporoch pri identifikácii existencie pracovného pomeru. Osobitne v situáciách, keď zmluvne dohodnuté povinnosti strán nie sú také jasné a jednoznačné, aby sa z nich dali vyvodiť jednoznačné závery o existencii pracovného pomeru.

Absencia legálnej definície pojmu pracovný pomer ako aj pojmu zamestnanec ukazuje, že aj nedostatočná právna úprava je jedna z príčin umelého zvyšovania počtu samostatne zárobkovo činných osôb, napriek dôkazom, že fakticky ide o právny status zamestnanca.

V Odporúčaní č. 198 v roku 2006 pod bodom I.4 MOP apeluje na členské štáty, aby do rámca svojej politiky zahrnuli poskytovanie poradenstva v rozlišovaní medzi právneho statusu zamestnanca a osoby samostatne zárobkovo činnnej a potláčali zastreté pracovné pomery. Rovnako v tejto systematickej časti Odporúčania č. 198 v bode I.2 MOP konštatuje, že vo vnútroštátnom práve členských štátov MOP by mala byť definovaná právna povaha a rozsah ochrany, ktorá sa poskytuje fyzickým osobám v pracovnom pomere.

Na uľahčenie overenia existencie pracovného pomeru v aplikáčnej praxi MOP odporúča členským štátom, aby sa pri identifikácii pracovného pomeru využívala široká škála ukazovateľov a nepredpokladá, aby na existenciu pracovného pomeru bolo treba naplniť všetky identifikačné znaky.

6 Vizcaino/Microsoft Corporation, 173 F 3d 713 ako aj Dohoda o urovaní skupinovej žaloby zo dňa 8. 12. 2000 a rozhodnutie odvolávacieho súdu USA č. 01_35494 zo dňa 15. 5. 2002.

7 Rozhodnutie Najvyššieho súdu vo veci Henry Denny a Sons Ltd. c/a Minister pre sociálnu starostlivosť, Rozhodnutie pracovného súdu vo veci Maurice O. Reilly, DWTO 232 c/a Ministerstvo poľnohospodárstva, potravinárstva a rozvoja vidieka zo dňa 18. júna 2002.

8 Rozhodnutie Okresného súdu Apeldoorn zo dňa 10. 3. 2004.

9 Rozhodnutie Najvyššieho súdu Francúzska pod zn. 5371 zo dňa 19. decembra 2000.

10 Najvyšší súd Venezuely, Sociálna komora kasačného súdu, Rozhodnutie zo dňa 15. marca 2000 a 17. októbra 2002.

11 Rozhodnutie pracovného súdu prvej inštancie, Vargas State zo dňa 28. apríla 1999.

12 Pracovný súd sp. zn. R 478/00 zo dňa 23. 11. 2000.

13 Fínsko Kap. 1 § 1, Portugalsko § 10, ZP Francúzska, Argentína § 21 Zákona o pracovných zmluvách, ..., Mexiko § 20, Panama § 62, Kolumbia § 22.

Súčasťou odporúčania MOP vo vzťahu k členským štátom je aj právne zakotvenie prezumpcie, že ide o pracovný pomer, ak vykonávaná práca fyzickej osoby spĺňa jeden alebo viac dôležitých ukazovateľov, čomu zodpovedá aj právna prax mnohých krajín.¹⁴

Treba povedať, že k vyššie uvedenému Odporúčaniu MOP je právny stav v Slovenskej republike iný.

Aj keď Zákonník práce Slovenskej republiky nezakotvuje pojem *pracovný pomer*, jeho identifikáciu novela Zákonníka práce z roku 2007 podstatne uľahčila zakotvením pojmu *závislá práca*, ktorá tvorí podstatnú právnu charakteristiku pracovného pomeru. Opierajúc sa len o gramatický výklad pojmu *závislá práca* podľa § 1 ods. 4 Zákonníka práce sa v aplikačnej praxi a zriedkavo aj v literatúre vyskytujú nesprávne názory, že na naplnenie pojmu *závislá práca* je potrebné splnenie všetkých znakov.

Medzi ukazovatele, ktoré MOP odporúča zahrnúť do pojmu *pracovný pomer* podľa časti II bod 13 patria:

1. Vykonávanie práce podľa pokynov druhej strany (riadenie práce zmluvnou stranou).
2. Integrácia fyzickej osoby do organizácie podniku.
3. Vykonávanie práce výlučne alebo prevažne v prospech zmluvnej strany.
4. Osobný výkon práce.
5. Práca sa vykonáva v rámci určeného pracovného času.
6. Práca sa vykonáva na pracovisku určenom alebo dohodnutom so zamestnávateľom.
7. Vykonávaná práca má určité časové trvanie ako aj určitú kontinuitu.
8. Zamestnanec má byť k dispozícii svojmu zamestnávateľovi (osobná disponibilita fyzickej osoby).
9. Poskytovanie výrobných a pracovných prostriedkov, materiálov zo strany odberateľa práce.
10. Pravidelné poskytovanie odmeny za vykonávanú prácu, ktorá pre fyzickú osobu vykonávajúcu prácu tvorí jediný alebo hlavný zdroj jej príjmu.
11. Poskytovanie odmeny v naturálnej forme, v podobe rôznych foriem sociálnej starostlivosti o fyzickú osobu vykonávajúcu prácu (stravovanie, ubytovanie, doprava).
12. Právne uznanie základných právnych nárokov pre poskytovateľa práce, akým je pracovný čas, čas odpočinku, každoročná dovolenka.
13. Úhrada cestovných výdavkov fyzickej osoby.
14. Absencia finančného rizika na strane fyzickej osoby, ktorá prácu vykonáva.

Vyššie uvedené odporúčania o identifikácii pracovného pomeru na základe zovšeobecnenia doterajších skúseností z praxe v medzinárodnom meradle prijala Medzinárodná organizácia práce ako špecializovaná organizácia Organizácie spojených národov, v ktorej majú zastúpenie nielen vlády, zástupcovia zamestnancov, ale aj zástupcovia zamestnávateľov.

Skúsenosti zo zahraničných právnych úprav

Vzhľadom na to, že na Slovensku v podnikateľskej praxi prevláda nedôvera k sociálnemu modelu „starých členských štátov EÚ“,

nižšie uvedené skúsenosti zahraničných právnych úprav pracovného pomeru, pracovnej zmluvy alebo vymedzenie pojmu zamestnanec predstavujú hybridnú vzorku nielen „starých členských krajín EÚ“, ale aj krajín, ktoré nie sú členmi EÚ, ani Európy.

Podľa právnej úpravy prevažnej väčšiny krajín pre identifikáciu pracovného pomeru, resp. aj na určenie právneho statusu zamestnanca nie je potrebné splniť všetkých 14 ukazovateľov, ako sú uvedené v Odporúčaní MOP č. 198 z roku 2006. Ako už bolo spomenuté, viaceré krajiny namiesto vymedzenia pojmu *pracovný pomer* vymedzujú pojem a obsah pracovnej zmluvy, ktorá je právotvornou skutočnosťou založená pracovného pomeru.

Napríklad, podľa Zákonníka práce Francúzska sa za pracovnú zmluvu považuje zmluva, ak sa práca vykonáva v podriadenosti voči zamestnávateľovi.¹⁵

Zákonník práce Fínska to vyjadruje slovami, že „pri pracovnej zmluve ide o prácu pod vedením a dohľadom zamestnávateľa.“¹⁶

Obdobne pomocou pracovnej zmluvy vyjadruje aj existenciu pracovného pomeru Slovinsko, Portugalsko, Španielsko.¹⁷

Zákonníky práce Argentíny, Mexika, Panamy a Venezuely definujú nielen pojem *pracovný pomer*, ale aj pojem *pracovná zmluva* a pojem *zamestnanec*.¹⁸

Aj keď mnohé krajiny majú legálne vymedzený pojem *pracovný pomer*, iné pojem *pracovná zmluva*, resp. pojem *zamestnanec*, v aplikačnej praxi je niekedy veľmi ťažké identifikovať, či v konkrétnom prípade ide o pracovný pomer.

Problém prezumpcie pracovného pomeru

Vychádzajúc z doterajších skúseností v oblasti medzinárodného pracovného práva, podľa ktorých sa zamestnanec počas trvania právneho vzťahu z obavy o svoj profesijný osud málokedy obráti na súd so žalobou o určenie právnej povahy vzťahu a po skončení pracovného pomeru uňho záujem dosiahnuť spravodlivosť podstatne klesá, zahraničné pracovnoprávne úpravy rôznym spôsobom uľahčujú zamestnancovi v prípadnom spore uniesť dôkazné bremeno v určených existencii pracovného pomeru.

Medzi spôsoby uľahčenia dôkazného bremena pre pracovníka ako aj uľahčenia úlohy sudcu pri identifikácii pracovného pomeru patrí univerzálne uplatňovanie známej zásady nadradenosti skutočnosti. Podľa tejto zásady by sa vymedzenie pracovného pomeru malo spravovať len takými právnymi skutočnosťami, ktoré boli dohodnuté zmluvnými stranami.

V krajinách s obyčajovým právom sa pre účely identifikácie existencie pracovného pomeru používa súbor ukazovateľov (testov), ktoré z hľadiska charakteru aj počtu sa viac alebo menej približujú k ukazovateľom podľa Odporúčania MOP č. 198. Sudca v súdnom spore o určenie pracovného pomeru tiež vychádza z reality.

Prezumpciu existencie pracovného pomeru zakotvuje v niektorých profesiách Francúzska, ktoré za určitých podmienok ochraňuje určité kategórie fyzických osôb bez ohľadu na to, či majú uzavretú pracovnú zmluvu.¹⁹

Podľa pracovnoprávnej úpravy Holandska fyzická osoba, ktorá vykonáva prácu za odmenu v prospech inej osoby tri po sebe

14 Príloha k Odporúčaniu MOP č. 198.

15 Zákonník práce Francúzska.

16 Zákon o pracovných zmluvách Fínska (§ Kap. 1 § 1).

17 Zákon o pracovných pomeroch Slovinska (§ 4), Zákonník práce Portugalska (§ 10), Charta zamestnancov Španielska.

18 Zákon o regulácii práce, Argentína (§ 23), Zákonník práce Mexika (§ 20), Zákonník práce Panamy (§ 62), Pracovný zákon Venezuely, II. Oddiel.

19 Zákonník práce Francúzska (§ L 781-I, L-782).

nasledujúce mesiace po dobu najmenej 20 hodín mesačne, sa považuje za osobu, ktorá vykonáva prácu na základe pracovnej zmluvy.²⁰

V Portugalsku sa prezumuje existencia pracovného pomeru pri splnení šiestich ukazovateľov:

- fyzická osoba je súčasťou organizačnej štruktúry príjemcu práce,
- prácu vykonáva pod jeho vedením,
- práca sa vykonáva v podniku zamestnávateľa alebo na mieste, ktoré zamestnávateľ riadi podľa vopred určeného harmonogramu,
- fyzická osoba, ktorá prácu vykonáva, je odmeňovaná za čas, ktorý trávi pri výkone práce,
- pracovné nástroje dodáva odberateľ práce,
- práca resp. služby sú vykonávané nepretržite po dobu presahujúcu 90 dní.²¹

V Slovinsku sa v prípade sporu predpokladá existencia pracovného pomeru, ak existujú určité (nie všetky) ukazovatele pracovného pomeru.²²

V Estónsku je zakotvená prezumpcia, že strany uzatvorili pracovnú zmluvu, pokiaľ príjemca práce nepreukáže inak, alebo pokiaľ nie je evidentné, že strany uzatvorili iný typ zmluvy.²³

Prezumpcia právneho statusu zamestnanec už pri splnení dvoch ukazovateľov sa pre účely práva sociálneho zabezpečenia používa aj v nemeckom práve.²⁴

Vymedzenie pojmu *pracovný pomer* v slovenskej pracovnoprávnej literatúre

Vyššie uvedená analýza ukazovateľov, resp. právnych charakteristík pracovného pomeru podľa Odporúčania MOP č. 198, ale aj podľa zahraničných pracovnoprávných úprav, stavia slovenskú pracovnoprávnú teóriu aj legislatívnu prax pred otázkou, do akej miery pracovnoprávna teória i legislatívna prax Slovenskej republiky reflektuje dynamický vývoj pohľadov na obsah pojmu pracovný pomer nielen podľa medzinárodného pracovného práva, ale tiež podľa zahraničných právnych úprav, najmä členských krajín EÚ.

Vymedzenie pojmu pracovný pomer nie je doteraz zakotvený v Zákonníku práce.

V prístupe slovenskej pracovnoprávnej teórie ide skôr o posúdenie, či neopomenula niektorý zo základných ukazovateľov existencie pracovného pomeru tak, ako ho všeobecne vníma európska a svetová právna literatúra alebo či nepracovala s niektorým ako s podstatným ukazovateľom existencie pracovného pomeru, aj keď sa v zahraničnej literatúre a zahraničných právnych úpravách nepovažuje za právne relevantný ukazovateľ existencie pracovného pomeru.

Pracovný pomer bol v predchádzajúcich rokoch v centre záujmu slovenskej pracovnoprávnej literatúry. Slovenská pracovnoprávna literatúra pracovný pomer vždy považovala za základnú pracovnoprávnú kategóriu, za centrálny právny pojem pracovného práva. Aplikácia prax v priebehu deväťdesiatich rokov minulého storočia vytvárala početné situácie, s ktorými bolo nevyhnutné sa vysporiadať aj z teoreticko-právneho hľadiska.²⁵

V predchádzajúcich rokoch slovenská pracovnoprávna literatúra identifikovala nasledujúce znaky – právne charakteristiky existencie pracovného pomeru.

Pracovný pomer je záväzkový právny vzťah (ukazovateľ MOP č. 3)

Pracovný pomer je záväzkový právny vzťah

(ukazovateľ MOP č. 3)

Pracovný pomer je záväzkovým právnym vzťahom, v ktorom sa zamestnanec zmluvne zaväzuje vykonávať pre zamestnávateľa prácu určitého druhu za odplatu a podľa jeho pokynov.

Pracovný pomer je právnym vzťahom medzi zamestnancom a zamestnávateľom, založený na zmluvnom základe pracovnej zmluvy, prostredníctvom ktorej sa zamestnanec zaväzuje vykonávať pre zamestnávateľa závislú prácu. Len prostredníctvom pracovnej zmluvy založený pracovnoprávny vzťah je pracovným pomerom, čím sa pracovný pomer odlišuje napríklad od štátno-zamestnaneckých právnych vzťahov zamestnancov pracujúcich v štátnej službe.

Pracovný pomer je osobnoprávny vzťah

(ukazovateľ MOP č. 4)

Pracovný pomer ako záväzkový právny vzťah nie je čisto výmenným právnym vzťahom na spôsob výmeny tovaru a ceny. Zamestnanec je v pracovnom pomere subjektom, nie objektom vzájomnej výmeny. Pracovný pomer je viazaný výlučne na osobu zamestnanca, ktorý je nezastupiteľný v právnej pozícii účastníka pracovného vzťahu závislej práce.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že občianskoprávne normy záväzkového práva sa v pracovnom pomere môžu aplikovať len v obmedzenom rozsahu prihliadajúc vždy na osobu zamestnanca, jeho

20 Občiansky zákonník Holandska (§ 7).

21 Zákonník práce Portugalsko (§ 12).

22 Zákon o pracovných pomeroch, Slovinsko (§ 16).

23 Zákon o pracovných zmluvách, Estónsko (§ 8).

24 Nemecký zákonník sociálneho zabezpečenia.

25 Barancová, H.: **K pojmu pracovného pomeru.** In: Právni rozhledy. Roč. 7 (1991), č. 7 – 8, s. 73 – 78; Barancová, H.:

Pracovné právo SR vo vzťahu k požiadavkám aproximácie s právom EÚ. In: Zborník prednášok z medzinárodného sympózia – 1. vyd. Bratislava: Prosperity 1999, s. 5 – 16; Barancová, H.: **Právna charakteristika závislej činnosti.** In: Ekonomický a právny poradca podnikateľa, č. 9/2003, s. 88 – 93; Barancová, H.: **K pojmu zamestnanca a k pojmu zamestnávateľa.** In: Práca a mzda, roč. 4/46 (1998), č. 11, s. 4 – 8; Barancová, H.: **Pracovnoprávne postavenie vedúcich zamestnancov po novele Zákonníka práce.** In: Ekonomický a právny poradca podnikateľa, č. 15/2003, s. 130 – 140; Barancová, H.: **Pracovná zmluva, mandátna zmluva a príkazná zmluva.** In: Právny obzor, č. 1/1994; Barancová, H.: **Možno výkon závislej činnosti uskutočňovať zmluvnými typmi obchodného práva?** In: Ekonomický a právny poradca podnikateľa, č. 14/1997, s. 97 – 101; Barancová, H.: **Atypické zmluvy v pracovnom práve.** In: Práca a mzda, roč. 4/46 (1998), č. 7 – 8, s. 21 – 24; Barancová, H.: **Problém manažérskych zmlúv.** In: Justičná revue, roč. 50 (1998), č. 9, s. 23 – 29; Barancová, H.: **K prípustnosti atypických zmlúv v pracovnom práve.** In: Právny obzor, roč. 81 (1998), č. 6, s. 533 – 538; Barancová, H.: **Uzavrieť mandátnu alebo pracovnú zmluvu?** In: Ekonomický a právny poradca podnikateľa, č. 15/1999, s. 121 – 126; Barancová, H.: **Výkon závislej práce vo vzťahu k zmluvným typom pracovného a obchodného práva.** In: Bulletin advokacie, č. 5 (1999), s. 15 – 20.

osobnostné kvality, s ktorými je nerozlučne spojená aj samotná existencia pracovného pomeru. Na rozdiel od iných druhov právnych vzťahov zamestnanec v pracovnom pomere sa nemôže dať vo svojej práci zastúpiť. V porovnaní so zamestnancom na strane zamestnávateľa je zmena v osobe právne prípustná.

Pracovný pomer je prácou vykonávanou pre iného – zamestnávateľa

(ukazovateľ MOP č. 3)

Len práca vykonávaná pre zamestnávateľa je právne relevantná ako predmet pracovného pomeru. Na druhej strane, nie každá práca vykonávaná pre iný subjekt je predmetom pracovného pomeru. ZP napríklad pripúšťa pracovný pomer medzi rodičmi a deťmi i pracovný pomer medzi manželmi. Pokiaľ ide o vzťah medzi rodičmi a deťmi, treba rozlišovať výkon práce detí, keď napríklad pomáhajú svojim rodičom v domácnosti, od eventuálneho výkonu práce, keď rodič vystupuje v právnej pozícii zamestnávateľa, ale aj naopak, keď je dieťa zamestnávateľom svojho rodiča.

Pracovný pomer je forma námezdnéj práce

(ukazovateľ MOP č. 8 a 10)

Pojem námezdná práca je daný kvalitatívne odlišnou právnou pozíciou zamestnanca a zamestnávateľa ako aj odplatnosťou tohto vzťahu. Zamestnanec nie je vlastníkom výrobných prostriedkov, pracuje pre iného, nie pre seba. Pracuje na rozširovaní a zveľadovaní cudzieho vlastníctva. Námezdný charakter práce vyplýva aj z toho, že zamestnanec dáva zamestnávateľovi za odmenu k dispozícii svoju pracovnú silu, aby ju ten využil predovšetkým vo svoj prospech, aj keď zo samého nájmu pracovnej sily má, prirodzene, prospech aj zamestnanec (osobná disponibilita zamestnanca).

Pracovný pomer je prácou vykonávanou na princípe podriadenosti a nadradenosti

(ukazovateľ MOP č. 1 a 14)

Vykonávanie práce podľa pokynov zamestnávateľa je základnou charakteristikou pracovného pomeru. Ide o osobnú, právnú závislosť a podriadenosť fyzickej osoby voči svojmu zamestnávateľovi (§ 11 ZP).

Pracovný pomer ako záväzkový právny vzťah nie je založený na princípe rovnosti. Prvky rovnosti subjektov prevládajú len pri založení pracovného pomeru. Počas trvania pracovného pomeru prevládajú prvky podriadenosti zamestnanca voči svojmu zamestnávateľovi. Princíp osobnej závislosti a podriadenosti zamestnanca voči svojmu zamestnávateľovi (subordinačný princíp) najviac charakterizuje pracovný pomer ako záväzkový právny vzťah a súčasne ho odlišuje od iných druhov právnych vzťahov, najmä od občianskoprávných vzťahov, ovládaných princípom rovnosti. Princíp rovnosti nie je charakteristický pre pracovný pomer, aj keď prvky právnej, nie faktickej rovnosti prevládajú pri jeho zakladaní, pri uzatváraní pracovnej zmluvy, čiastočne zmene a skončení.

Osobná (právna) závislosť zamestnanca od zamestnávateľa, jeho podriadenosť, je založená na zmluvnom základe. Má však svoje hranice, nie je neobmedzená. Jej obsahový rámec je určený šírkou dispozičnej právomoci zamestnávateľa, ktorý zasa priamo determinuje šírka dohodnutého druhu práce v pracovnej zmluve, ako aj dohodnuté miesto výkonu práce. Dôkazom nesamostatnosti práce zamestnanca je aj to, že zamestnanec sám nemôže bez zamestnávateľa rozhodovať o priebehu práce. Zamestnávateľ riadi priebeh pracovného pomeru a znáša aj hospodárske riziko výkonu práce. Pri vykonávaní niektorých funkcií zamestnanec možnosť samostatného rozhodovania síce má, ale ani táto nie je neobmedzená.

Pracovný pomer je prácou vykonávanou v hospodárskej závislosti

(kritérium MOP č. 2)

Podľa kritéria je odmena za vykonanú prácu v pracovnom pomere výlučným alebo podstatným zdrojom príjmu fyzickej osoby.

Pre zamestnancov v pracovnom pomere tvoria vo väčšine prípadov príjmy za vykonávanú prácu základný existenčný predpoklad nielen pre nich samých, ale aj pre ich rodiny.

Hospodárska závislosť zamestnanca od zamestnávateľa v pracovnom pomere sa prejavuje aj tým, že zamestnanec nevykonáva prácu v pracovnom pomere za účelom zisku. Práca ako sústavná činnosť za účelom dosiahnutia zisku nemá byť predmetom pracovného pomeru, lebo je podľa Obchodného zákonníka podnikaním.

Spoločenský, kolektívny charakter pracovného pomeru

(ukazovateľ MOP č. 2)

Podieľať sa svojou prácou na plnení úloh zamestnávateľa znamená, že zamestnanec obvykle nepracuje sám, ale spolu s inými spoluzamestnancami, čím je zvýraznený kolektívny, kooperatívny obsahový prvok pojmu pracovný pomer. Zamestnanec v pracovnom pomere nestojí sám zoči voči svojmu zamestnávateľovi, aj keď v praxi výnimočne môže mať zamestnávateľ len jedného zamestnanca.

V pracovnom pomere je zamestnanec začlenený do cudzieho organizačného celku, ktorý mu nepatrí, aj keď on sám je jeho súčasťou. Pre zamestnávateľa nemá prakticky hospodársky význam jediný zamestnanec, ale pracovný kolektív ako celok a jeho komplexné pracovné výsledky.

Začlenením do kolektívu ostatných spoluzamestnancov sa zamestnanec súčasne podriaduje podnikovému poriadku v oblasti pracovného času, ako aj pokynovému právu zamestnávateľa a jeho pracovný záväzok vymedzuje pracovná zmluva aj konkrétnym miestom i časom výkonu práce.

Spoločenský, kolektívny charakter pracovného pomeru vyplýva aj z toho, že len fyzická osoba, ktorá má právny status zamestnanca spolu so svojimi spoluzamestnancami na základe príslušnosti k určitému podniku, k zamestnávateľovi, požíva určité sociálne výhody zakotvené v kolektívnej zmluve, ktoré majú lokálny charakter a ktoré sa z hľadiska osobnej pôsobnosti kolektívnej zmluvy nevzťahujú na fyzické osoby, ktoré nemajú právny status zamestnanca.

Spoločenský, kolektívny, resp. aj kooperatívny charakter pracovného pomeru sa okrem iného prejavuje aj v kolektívnej ochrane práv a záujmov zamestnancov prostredníctvom odborových orgánov a zamestnaneckých rád.

Spoločenský, kolektívny charakter pracovného pomeru vyjadruje súčasne aj nesamostatnosť práce zamestnanca vykonávanej v pracovnom pomere. Ide zásadne o prácu, ktorú nemôže zamestnanec vykonávať izolovane od práce ostatných spoluzamestnancov, ale naopak, vo vzájomnej závislosti a spolupráce s nimi.

Pracovný pomer je trvajúci právny vzťah

(ukazovateľ MOP č. 10, 11)

Pojem „trvajúci“ právny vzťah znamená, že v jeho rámci sa neuskutočňuje práca ako jeden úkon, ani nie je rozdelená na x pracovných úkonov, ani práca, daná výsledkom. Charakteristika pracovného pomeru ako trvajúceho právneho vzťahu vyjadruje, že pracovný pomer sa nekončí jednorázovou výmenou pracovného výkonu zamestnanca za mzdu, ale povinnosti a práva jeho účastníkov zásadne trvajú tak dlho, kým nedôjde k jeho skončeniu.

Preto napr. na strane zamestnanca nejde o jednorazové, ale trvajúce plnenie. V pracovnom pomere ide o vykonávanie práce, nie o výkon práce zamestnanca.

Pojem trvajúci právny vzťah však neznamená vylúčenie krátkodobých pracovných pomerov ani iné časové ohraničenie pracovnej činnosti. V tejto súvislosti nemožno vylúčiť ani pracovné pomery na jeden deň, aj keď ich existencia je nezriedka jedným zo spôsobov obchádzania zákona alebo správanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi. Opakovanie určených pracovných činností odlišuje pracovný pomer od dohody o vykonaní práce, pri ktorej je práca daná vždy výsledkom. Výkon závislej práce nepozostáva z jedného jednorazového pracovného výkonu, ale tvorí ju celý súbor pracovných činností zamestnanca, ktoré sa opakujú.

Prácu vykonáva zamestnanec v mene zamestnávateľa, na jeho náklady a riziko

(ukazovateľ MOP č. 9)

Závislú prácu, ktorá má byť predmetom pracovného pomeru, zamestnanec nevykonáva vo svojom mene, ale v mene zamestnávateľa. Preto v pracovnom pomere pri výkone závislej práce zamestnávateľ znáša riziko vykonávanej práce i náklady, ktoré sú s ňou spojené, a nemôže tieto riziká prenášať na zamestnanca.

Pravidelné poskytovanie odmeny za vykonanú prácu v pracovnom pomere

(ukazovateľ MOP č. 10, 11)

Výkon závislej práce musí byť odplatný. Odplatnosť výkonu práce v pracovnom pomere je jednou z podstatných charakteristík pracovného pomeru ako záväzkového právneho vzťahu, ktorý je synalagmatickým právnym vzťahom. Základnej povinnosti zamestnanca pracovať zodpovedá základná povinnosť zamestnávateľa platiť odmenu za vykonanú prácu, ktorá má v pracovnom pomere formu mzdy. Pracovný pomer je preto vždy odplatným právnym vzťahom, nie však na spôsob výmeny tovaru a ceny.

Právna forma finančného plnenia zamestnávateľa – mzda – odlišuje pracovný pomer od iných druhov právnych vzťahov, ktoré rovnako ako pracovný pomer sú odplatným právnym vzťahom. Odplatnosť výkonu práce v pracovnom pomere vyjadruje jeho tzv. majetkovú stránku. Sama účasť zamestnanca aj na zisku zamestnávateľa nie je zásadne právnou prekážkou, aby fyzická osoba mohla byť v právnej pozícii zamestnanca.

Odplatnosť vykonávanej práce v pracovnom pomere má mať kontinuálny charakter.

Práca vykonávaná v pracovnom čase

(ukazovateľ MOP č. 5)

Ide o veľmi podstatnú právnu charakteristiku pracovného pomeru, o časové určenie pracovného záväzku zamestnanca, ktoré vyplýva najmä z ustanovenia § 47 ZP SR. Zamestnanec vykonáva závislú prácu v určitom pracovnom čase na vopred dohodnutom pracovnom mieste. Má zamestnávateľom vopred určený pracovný čas ako aj čas odpočinku.

Práca vykonávaná výrobnými prostriedkami zamestnávateľa

(ukazovateľ MOP č. 9)

Práca vykonávaná výrobnými prostriedkami zamestnávateľa charakterizuje pojem závislej práce, aj keď podľa doterajšieho právneho stavu i právneho stavu do najbližšej budúcnosti aj výkon

závislej práce sa môže za určitých podmienok uskutočňovať pracovnými prostriedkami zamestnanca, za užívanie ktorých zamestnávateľ poskytuje zamestnancovi dohodnuté náhrady podľa ZP. Preto nepovažujeme túto právnu vlastnosť osobitne charakterizujúcu pojem pracovný pomer.²⁶ V aplikačnej praxi môžu nastať prípady, keď len tento právny znak pojmu závislej práce bude chýbať, lebo pri výkone práce bude zamestnanec používať svoj pracovný prostriedok, nie pracovný prostriedok zamestnávateľa. Ak vzniknú takéto situácie v aplikačnej praxi, za predpokladu, že všetky ostatné právne znaky pracovného pomeru budú splnené, bolo by treba takúto prácu považovať za výkon práce, ktorá má právne charakteristiky pracovného pomeru.

Ako vidno, vymedzenie pojmu pracovný pomer v slovenskej pracovnoprávnej literatúre v prevažujúcej časti zodpovedá Odporúčaniu MOP č. 198.

Vo vzťahu k vyššie uvedenému treba však dodať, že predstavitelia slovenskej pracovnoprávnej teórie v porovnaní s Odporúčaním MOP č. 198 nediferencujú, či odmena za vykonanú prácu v pracovnom pomere je výlučným alebo hlavným zdrojom príjmu zamestnanca.

Obdobne pri posudzovaní pracovného pomeru ako záväzkovo-právneho vzťahu slovenská pracovnoprávna teória doteraz nerozlišovala, že v pracovnom pomere má ísť o prácu výlučne alebo najmä v prospech druhej strany. Ani súčasný právny stav, *de lege lata* umožňujúci súbeh viacerých pracovných pomerov na ustanovený týždenný pracovný čas (na plný pracovný úväzok), tomu nenasvedčuje.

Predmetom teoretickej analýzy v slovenskej pracovnoprávnej teórii v súvislosti s právnymi ukazovateľmi existencie pracovného pomeru nebolo ani poskytovanie sociálnej starostlivosti o zamestnanca ako určitú protivaľhu princípu subordinácie a povinnosti lojality zamestnanca voči svojmu zamestnávateľovi. V zahraničnej normotvorbe aj pracovnoprávnej teórii sa tieto výkony zamestnávateľa považujú v prevažnej miere za formu naturálnej mzdy zamestnanca, v tomto zmysle poňatie pracovného pomeru v slovenskej pracovnoprávnej literatúre vždy zahŕňalo aj poskytovanie mzdy vo všetkých jej formách vrátane naturálnej mzdy.

Záver

Práca, ktorá je podnikaním, nie je závislou prácou, ako právne spôsobilým predmetom pracovného pomeru. Ten, kto ju vykonáva, podnikateľ, vykonáva ju na vlastný účet, nie na účet niekoho iného. Fyzická osoba, ktorá podniká, je podnikateľom nie zamestnancom.

Podľa ust. § 2 živnostenského zákona živnosť je sústavná činnosť prevádzkovaná sústavne a samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku. Ide o typ podnikania, ktoré je živnostenským podnikaním v zmysle živnostenského zákona č. 455/1991 Zb. v znení neskorších predpisov.

Podľa ust. 2 § Obchodného zákonníka podnikaním sa rozumie sústavná činnosť vykonávaná podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku. Podnikateľom podľa Obchodného zákonníka je fyzická osoba, ktorá vykonáva sústavnú činnosť vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku.

Podľa nálezov Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III ÚS 140/1999 podnikateľom je každá fyzická osoba či právnická osoba, ktorá oprávnené podniká, teda vykonáva sústavne a samo-

26 Fínska pracovnoprávna úprava výslovne zakotvuje, že pracovný pomer je daný aj vtedy, ak fyzická osoba pri práci používa svoje pracovné predmety, pracovné alebo výrobné prostriedky.

statne podnikateľskú činnosť vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku. Obchodný zákonník spravuje vzťahy medzi podnikateľmi, teda vzťahy súvisiace s podnikaním (§ 1 OBZ). Ostatné právne vzťahy, do ktorých vstupujú podnikatelia ako občania, sa spravujú inými právnymi predpismi, a to podľa charakteru konkrétnych spoločenských vzťahov.

Práca podľa vyššie uvedených právnych znakov (podnikanie) by nemohla naplňať pojem *podnikanie* podľa Obchodného zákonníka alebo živnostenského zákona. Skutočná závislá práca nikdy nenaplní pojem *podnikanie* ako sústavnej zárobkovej činnosti vykonávanej vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť s cieľom dosiahnutia zisku. Skutočne závislá práca, sa nemôže

stať ani predmetom niektorého zo zmluvných typov Občianskeho zákonníka, ani vtedy, ak by síce nešlo o skutočnú podnikateľskú činnosť, ale činnosť právne krytú niektorými zmluvnými typmi Občianskeho zákonníka. Koncepcia občianskoprávných zmluvných typov podľa Občianskeho zákonníka pri potenciálnej voľbe zmluvného typu prísne vychádza zo skutočného obsahu právneho vzťahu, ktorý sa má týmto zmluvným typom založiť. Ako nemožno pri predaji a kúpe uzatvoriť darovaciu zmluvu, podobne nemožno pri skutočnej závislej práci uzatvoriť príkaznú zmluvu, ale iný občianskoprávny či obchodnoprávny zmluvný typ. Obsah právneho vzťahu vždy determinuje výber správnej zmluvnej formy. ■

RESUMÉ

Pojem *pracovný pomer* v pracovnoprávnej literatúre a súdnej praxi

Pracovný pomer, základný právny pojem v pracovnom práve, autorka analyzuje nielen z teoretických hľadísk, ale aj vo vzťahu relatívne široko rozvinutej zahraničnej súdnej praxe. V článku si autorka všimá aj medzinárodnoprávne aspekty výkonu závislej práce formou pracovného pomeru.

V súvislosti s teoretickými a aplikačnými problémami správneho vymedzenia pojmu pracovný pomer, autorka identifikuje aj právne dôsledky výberu nesprávnej právnej formy pri výkone závislej práce.

in relation to foreign case law. The author also points to the international legal aspects of work and gainful activity in a form of the employment.

In the context of theoretical and application problems arising in connection with the suitable definition of the notion of employment the author also identifies legal consequences of selecting a wrong form of employment.

ZUSAMMENFASSUNG

Begriff *Arbeitsverhältnis*

in der arbeitsrechtlichen Literatur und in der Gerichtspraxis

Das Arbeitsverhältnis – als grundlegender Rechtsbegriff im Arbeitsrecht – wird von der Autorin nicht nur vom theoretischen Sichtpunkt, sondern auch in Bezug auf die relativ breit entwickelte ausländische Gerichtspraxis analysiert. Im Artikel wird die Aufmerksamkeit auch den internationalen Gesichtspunkten der Ausübung unselbstständiger beruflicher Tätigkeiten in Form von Arbeitsverhältnis gewidmet.

SUMMARY

The Notion of Employment in Theory and in Case Law

The author analyses employment, a basic legal notion in the labour law, not only from the theoretical points of view, but also

Účinnosť jednostranného udelenia licencie podľa platného autorského zákona

JUDr. Andrea Moravčíková, PhD.

Slovenská republika aj vzhľadom na harmonizáciu s európskou úpravou prijala v priebehu posledných pár rokov niekoľko nových právnych úprav, ktoré vyústili do v súčasnosti platného zákona z roku 2003. Právna úprava podľa zákona č. 35/1965 Zb. o literárnych, vedeckých a umeleckých dielach s malými zmenami aj vďaka svojej nadčasovosti prežila až do roku 1997, kedy bol prijatý autorský zákon č. 383/1997 Z. z., ktorý po dvoch rozsiahlych novelách nahradil dnes účinný zákon č. 618/2003 Z. z., ktorý však za svoj krátky život prešiel dvoma novelami. Právna úprava nakladania s autorskými dielami prešla viacerými výraznými zmenami, za najdôležitejšiu považujeme možnosť uzatvárania licenčných zmlúv na autorské diela, čo je v súlade s ust. § 40 AZ možné od 1. januára 2004.

V nasledujúcom príspevku chcem vyjadriť niekoľko postrehov k uzatváraniu a platnosti licenčných zmlúv v oblasti autorských práv, k vývoju tejto zmluvy a k jej náležitostiam, najmä z aspektu ochrany počítačových programov. Autorské práva tvorcov programov sú základom ochrany pred neoprávneným používaním a šírením ich diel, pričom pri šírení programov sa často používa tzv. shrink-wrap licencia alebo tzv. click-wrap licencia. V podstate ide o jednostranný dokument, ktorý určuje podmienky používania počítačového programu, počet staníc, na ktorých možno program užívať a podmienky získavania nových verzií programu a nároky z väd. Krabicový – balený softvér alebo softvér, ktorý možno stiahnuť cez internet priamo z príslušného servera je obdobným tovarom, ktorý šíria predajcovia v obchodnej sieti. V pod-

state je preto nerealizovateľné s každým podpisovať zmluvu o použití počítačového programu (licenčnú zmluvu v zmysle § 40 AZ). V praxi sa vyvinul systém shrink-wrap/click-wrap licencií. Dohoda o používaní programu je uvedená na obale a používateľ k nej pristupuje pretrhnutím obalu – ak by mu podmienky v nej uvedené nevyhovovali, má právo tovar neporušený vrátiť. Pri click-wrap

JUDr. Andrea Moravčíková, PhD.

pôsobí od r. 1997 na Právnickej fakulte UK v Bratislave, v súčasnosti ako odborná asistentka na Katedre obchodného, hospodárskeho a finančného práva. Vo vedeckej a publikačnej činnosti sa venuje najmä otázkam súvisiacim s obchodnými záväzkovými vzťahmi, ako aj ochranou práv duševného vlastníctva (najmä právam autorským a právam na označenie), právnym aspektom úkonov v elektronickej podobe v kontexte právnych problémov informačnej spoločnosti. Je autorkou a spoluautorkou viacerých odborných publikácií a vyše 50 odborných článkov z obchodného práva. Od januára 2008 je sudkyňou na Okresnom súde Trnava.

licencii má možnosť odsúhlasiť podmienky licencie potvrdením príslušnej ikony – príkazu, čo mu umožní program následne stiahnuť do svojho počítača.

Predaj hotového softvéru (v tomto článku budeme pojem *softvér* považovať za termín rovnaký ako počítačový program podľa ust. § 5 ods. 8 autorského zákona, hoci v odbornej literatúre tieto pojmy nemožno vždy stotožňovať)¹ nadobúdaného pre účely podnikateľskej praxe, aj napriek tomu, že ide o predaj tovaru v obchode, sa nespravuje ustanoveniami Občianskeho zákonníka. Takúto kúpnu zmluvu treba považovať za kúpnu zmluvu uzavretú po-

dľa Obchodného zákonníka (§ 261), a teda aj práva a povinnosti zmluvných strán sa budú riadiť Obchodným zákonníkom. Samostatnú problematiku tvorí tvorba programov na objednávku, kedy je potrebné okrem dobre naformulovanej zmluvy o dielo² správne určiť okruh subjektov disponujúcich autorskými právami a tieto následne vhodným spôsobom udeliť oprávneným subjektom. V takýchto prípadoch je prirodzeným postojom strán, že vzťahy upravia písomnou dohodou tak, aby mali všetci účastníci právneho vzťahu v rámci kontrahovania možnosť ovplyvniť obsah zmluvy.

Vývoj licenčnej zmluvy v oblasti autorských práv

V oblasti ochrany práv k počítačovým programom sme sa do účinnosti posledného Autorského zákona (618/2003 Z. z., účinný k 1. 1. 2004) stretávali s tzv. nepravými licenciami. Slovenská právna úprava do tej doby poznala pojem licencie len v súvislosti s právami priemyselného vlastníctva. Licenčnou zmluvou na predmety priemyselného vlastníctva podľa ust. § 508 a nasl. ObZ oprávňuje poskytovateľ licencie jej nadobúdateľa v dohodnutom rozsahu a na dohodnutom území na výkon práv z priemyselného vlastníctva a nadobúdateľ sa zaväzuje na poskytovanie určitej od-

platy alebo inej majetkovej hodnoty. Licenčnú zmluvu teda podľa ObZ možno uzavrieť napr. na patent, ochrannú známku, priemyselný vzor a pod. Pri počítačových programoch sme hovorili o tzv. nepravých licenciách, o práve nadobúdateľa softvéru na jeho použitie.

Súčasná úprava licenčnej zmluvy³ je štandardná a s podobným prístupom sa stretávame vo všetkých európskych úpravách. Harmonizácia autorských práv je na vysokej úrovni, takže k výrazným rozdielom v rôznych krajinách nedochádza. Napriek tomu nachádzame v zákone viaceré nedostatky, ktoré komplikujú život tvorcom počítačových programov a najmä sú určitou brzdou obchodovateľnosti s takýmto „tovarom“.

Podľa ust. § 40 AZ licenčnou zmluvou udeľuje autor nadobúdateľovi súhlas na použitie diela, t.j. licenciu. Zmluva preto musí obsahovať spôsob použitia diela, rozsah licencie, čas, na ktorý ju autor udeľuje alebo spôsob jeho určenia a odmenu alebo spôsob jej určenia, ak sa autor s nadobúdateľom nedohodol na bezodplatnom poskytnutí licencie. Podotýkame, že právna úprava licenčnej zmluvy v AZ je svojím charakterom kogentná a od jej ustanovení sa nemožno odchyliť dohodou strán, ani ich vylúčiť.⁴

Pod sankciou absolútnej neplatnosti zákon určuje pre platnosť licenčnej zmluvy písomnú formu. Ako sme naznačili vyššie, dodržanie tejto podmienky spôsobuje v praxi často problémy, a to aj s prihliadnutím na skutočnosť, že ide najmä o medzinárodný obchod.

Vzhľadom na často zdôrazňované problémy praxe s takýmito požiadavkami na licenčnú zmluvu prijali v Českej republike úpravu, podľa ktorej s prihliadnutím na obsah návrhu alebo na prax, ktorú strany medzi sebou zaviedli, alebo na zvyklosti, môže osoba, ktorej je návrh určený, vyjadriť súhlas s návrhom na uzavretie licenčnej zmluvy vykonaním určitého úkonu bez upovedomenia navrhovateľa tým, že sa podľa návrhu zachová, najmä, že poskytne alebo prijme plnenie. V takom prípade je prijatie návrhu účinné v okamihu, kedy bol tento úkon uskutočnený (ust. § 46 ods. 6 zákona č. 121/200 Sb.).

Špecifiká shrink-wrap a click-wrap licencií

Uvedené problémy navodzujú niekoľko riešení, pričom následné závery nemožno oprieť o žiadnu existujúcu doktrínu ani judikaturu. Takýto stav je však typický pre autorskoprávne problémy súvisiace so softvérom v rámci celej EÚ.

Na vynútitelnosť tak shrink wrap ako click wrap licencií treba najskôr vyriešiť otázku ich platnosti, ktorá sa spája s nasledovnými požiadavkami:

- a) rozhodné právo,
- b) platnosť úkonu,
- c) otázka náležitostí písomného právneho úkonu.

Pokiaľ ide o zmluvu ako dvojstranný právny úkon a hovoríme o medzinárodnom obchode, potom treba vziať do úvahy princípy úpravy medzinárodného práva súkromného. V zásade platí, že

1 Pozri napr. Gregušová, D. – Moravčíková, A. – Susko, B.: **Vybrané kapitoly z právnej informatiky**. Vydavateľské oddelenie PF UK, Bratislava, 2000, str. 26.

2 Bližšie pozri Patakyová, M.: **Ochrana duševného vlastníctva v kontexte zmluvy o dielo**. In: Zborník príspevkov z medzinárodnej konferencie Bratislava 5. októbra 2000. Vydavateľské oddelenie PF UK, Bratislava, 2001, str. 56 a nasl.

3 Bližšie k právnej úprave licenčnej zmluvy pozri Gregušová, D. – Chlipala, M.: **Licenčná zmluva v novom autorskom zákone**. In: Justičná revue, 2004, č. 21.

4 Na rozdiel od právnej úpravy licenčnej zmluvy v ObZ, ktorá je okrem základného kogentného ustanovenia v § 508 a kogentného ustanovenia odseku 1 v § 509 celá dispozitívna (bližšie k charakteru licencie na práva priemyselného vlastníctva pozri napr. Patakyová, M. a kol.: **Obchodný zákonník. Komentár. 1. vydanie**. Praha: C. H. Beck, 2006, str. 805).

platnosť právneho úkonu (ako aj následky jeho neplatnosti) sa spravuje tým istým právnym poriadkom ako účinky právneho úkonu. Pokiaľ však ide o formu stačí, ak sa urobilo zadosť právu miesta, kde došlo k prejavu vôle, okrem prípadu, že by právny poriadok, ktorým sa spravuje zmluva, predpisoval písomnú formu úkonu ako podmienku jeho platnosti. Ak teda uvažujeme o možnej voľbe práva alebo použití kolíznych noriem, je potrebné rešpektovať uvedené ustanovenia a napokon sa vždy (aj s prihliadnutím na pôsobnosť AZ) dostaneme do režimu slovenského právneho poriadku, prinajmenšom čo sa týka formy úkonu.

Autorský zákon vyžaduje pre platnosť licenčnej zmluvy jej písomnú formu, preto treba vyriešiť podmienky platnosti písomného právneho úkonu podľa ust. § 40 OZ, pričom platí:

- úkon je platný, ak je podpísaný konajúcou osobou,
- ak právny úkon robia viaceré osoby, nemusia byť ich podpisy na tej istej listine,
- podpis sa môže nahradiť mechanickými prostriedkami v prípadoch, keď je to obvyklé (nikde v právnom poriadku nie je definované, čo je podpis a čo sú mechanické prostriedky),
- písomná forma je zachovaná, ak je právny úkon urobený telegraficky, ďalekopisom alebo elektronickými prostriedkami, ktoré umožňujú zachytenie obsahu právneho úkonu a určenie osoby, ktorá právny úkon urobila.

Podpis nie je nikde presne definovaný (okrem elektronického podpisu, ktorý tiež má z technického hľadiska viacero prejavov). Veľmi všeobecne povedané, podpisom je čokoľvek, čo nejakým spôsobom nasvedčuje spojeniu prejavu vôle s určitou fyzickou identitou v spojení s určitým písomným prejavom. Ak hovoríme o použití mechanických prostriedkov, musíme dôjsť k záveru, že iný postup bude pri shrink wrap licenciách a iný pri click wrap licenciách.

Shrink wrap

Licencia cez obal, akceptovanie licencie ponechaním si softvéru, ku ktorému bola „zmluva“ pribalená, naráža na problém platnosti podpisu, ktorý nevyhnutne vyžaduje písomný právny úkon, ktorým licenčná zmluva je. V tomto prípade treba vychádzať z možnosti použitia tzv. mechanických prostriedkov podpisu a možnosti vyjadrenia súhlasu na viacerých listinách. Písomný úkon so všetkými náležitosťami poskytovateľa licencie existuje, musíme vyvodíť, čo je podpis nadobúdateľa. Táto forma licencií naráža na najvýraznejšie prekážky v oblasti práva platného v SR. Napokon sa vždy dostaneme skôr k riešeniu vynúiteľnosti podmienok licenčnej zmluvy, pretože jej platnosť je stále neistá (k tomuto podrobnejšie v závere príspevku).

Click wrap

V tomto prípade je možné pomerne jednoznačne označiť „click“ za obvyklý mechanický prostriedok pri podpisovaní. Tu treba vziať do úvahy aj ustanovenia ZEO – poskytovateľ služieb (v tomto prípade licencie) je povinný elektronicky potvrdiť objednávku bezodkladne po jej doručení; objednávka a potvrdenie o prijatí sa považujú za doručené, ak zúčastnené osoby, ktorým sú adresované, majú k nim na svojich elektronických zariadeniach prístup. Ak zmluvu prostredníctvom elektronických zariadení uzatvárajú medzi sebou podnikatelia, odseky 3 až 6 sa na nich vzťahujú, iba ak sa nedohodli inak (t.j. požiadavky na potvrdzovanie a náležitosti komunikácie).

Náležitosti vzniku zmluvy ako predpokladu platnosti licencie

Na požiadavku zrovnoprávnenia foriem komunikácie nadväzuje požiadavka na jednoznačné určenie momentu vzniku zmluvy. Ust. § 43a Občianskeho zákonníka v odseku 1 hovorí, že: „Prejav vôle smerujúci k uzavretiu zmluvy, ktorý je určený jednej alebo viacerým určitým osobám, je návrhom na uzavretie zmluvy, ak je dostatočne určitý a vyplýva z neho **vôľa navrhovateľa**, aby bol viazaný v prípade jeho prijatia.“

V prípade elektronických zmlúv môže vzniknúť pochybnosť, či danú správu (návrh zmluvy) je možné prisúdiť odosielateľovi tak, aby ňou bol viazaný. Zákon o elektronickom obchode obsahuje ustanovenie o objednávke a potvrdení jej prijatia, podľa ktorého poskytovateľ služieb je povinný elektronicky potvrdiť objednávku bezodkladne po jej doručení; objednávka a potvrdenie o prijatí sa považujú za doručené, ak zúčastnené osoby, ktorým sú adresované, majú k nim na svojich elektronických zariadeniach prístup. Analogicky takýto postup možno použiť na proces uzatvárania zmluvy.

Vzhľadom na špecifický charakter elektronických dokumentov bolo potrebné upraviť požiadavky na originál. Elektronické dokumenty všeobecne nemajú charakter originálu alebo kópie, pretože všetky prezentované prejavy elektronického dokumentu sú totožné. Zákon ustanovuje pre prípady, kedy sa vyžaduje, aby písomný právny úkon bol prezentovaný alebo uchovaný v origináli, že elektronický dokument túto požiadavku spĺňa, ak sú vytvorené podmienky jeho nezmeniteľnosti a spoľahlivosti od jeho prvého prezentovania v konečnej podobe, v ktorej ho možno vždy prezentovať určenej osobe. Elektronickým dokumentom je podľa ust. § 2 písm. c) digitálny dokument uchovávaný na fyzickom nosiči, prenášaný alebo spracúvaný technickými prostriedkami v elektrickej, magnetickej, optickej alebo inej forme.

S informačnými povinnosťami súvisia aj povinnosti poskytovateľa služieb pri uzatváraní zmluvy on-line (t.j. aj pri click-wrap licenciách). V týchto prípadoch ide o vyplňovanie elektronických formulárových objednávok, kedy musí byť príjemcovi služieb zabezpečená možnosť návratu pri jednotlivých krokoch, možnosti opravy a zmeny objednávky, ako poskytnutie informácií o všetkých úkonoch potrebných na uzatvorenie zmluvy, technických prostriedkoch na zistenie a opravu chýb v objednávke. Poskytovateľ služieb musí informovať aj o tom, kde bude zmluva uložená a či bude príjemcovi služieb dostupná. Taktiež musí uviesť, v akom jazyku bude zmluva uzavretá.

V prípade uzatvárania zmlúv medzi podnikateľmi,⁵ títo sa môžu dohodnúť na odlišnom režime uzatvárania zmlúv v elektronickej podobe. Vtedy sa na nich povinnosti súvisiace najmä s ochranou spotrebiteľa nevzťahujú.

Zmeny v úprave vynúiteľnosti ochrany autorských práv

Treba upozorniť na zmeny, ktoré priniesla novela autorského zákona a upravila zároveň ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a oboch hmotnoprávných kódexov civilného práva (zákon č. 84/2007, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

⁵ Bližšie k prameňom a pravidlám obchodného práva pozri Marek, K.: **Smluvní obchodní právo. Kontrakty**. Masarykova univerzita, Brno, 2006, str. 23.

Novelou dochádza k transpozícii Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/48/ES z 29. apríla 2004 o vymožitelnosti práv duševného vlastníctva, ktorá sleduje zjednocovanie národných právnych úprav pri vymáhaní práv duševného vlastníctva všeobecne a dotýka sa predovšetkým autorského práva a práv s autorským právom súvisiacich a práv priemyselného vlastníctva. Významnou mierou sa dotýka aj občianskeho súdneho konania. Cieľom smernice je odstrániť existujúce rozdiely v právnych úpravách pri vymáhaní práv duševného vlastníctva členských štátov EÚ, ktoré predstavujú významnú prekážku rozvoja vnútorného trhu, a zabráňovať falzifikovaniu, pirátstvu a ďalšiemu porušovaniu práv duševného vlastníctva.

Občiansky súdny poriadok

Najväčšou novinkou v procesnom práve je špecifické opatrenie na zabezpečenie dôkazu vo veciach duševného vlastníctva. Z časového hľadiska ide o zabezpečenie dôkazu pred začatím konania vo veci samej. Osobitosť inštitútu zabezpečenia dôkazu sa zachovala cez odkazovaciu normu aj v konaní vo veci samej.

Z úpravy predbežných opatrení sa do výpočtu druhov predbežných opatrení v § 76 odseku 1 Občianskeho súdneho poriadku dopĺňa úprava osobitného druhu predbežného opatrenia. Navrhovateľovi sa priznáva oprávnenie, že sa môže rozhodnúť (t.j. umožňuje sa alternatívny petít):

- a) či bude v žalobnom petite žiadať výlučne, aby súd predbežným opatrením uložil tomu, kto ohrozuje alebo porušuje právo duševného vlastníctva povinnosť zdržať sa konania, ktorým sa porušuje alebo ohrozuje právo duševného vlastníctva, alebo
- b) sa rozhodne tiež navrhnúť, aby ten, kto ohrozuje alebo porušuje právo duševného vlastníctva mohol namiesto splnenia uvedenej povinnosti zložiť do úschovy súdu zábezpeku určenú na náhradu ujmy vzniknutú porušovaním alebo ohrozením práva duševného vlastníctva.

Občiansky zákonník

Novelou Občianskeho zákonníka sa upresňuje jeho pôsobnosť aj na právne vzťahy z duševného vlastníctva, pokiaľ tieto vzťahy neupravujú iné zákony. Občiansky zákonník upravuje náhradu ujmy pri porušení alebo ohrození práva duševného vlastníctva. Náhrada ujmy sa skladá zo skutočnej škody, ušlého zisku, bezdôvodného obohatenia, primeraného zadosťučinenia za spôsobenú nemajetkovú ujmu, nemajetkovej ujmy v peniazoch, ak by sa priznanie iného zadosťučinenia nezdalo postačujúce. Upravuje sa aj spôsob výpočtu náhrady ujmy, ak ju nie je možné určiť, a to v nadväznosti na výšku odmeny, ktorá je zvyčajná za udelenie licencie v čase neoprávneného zásahu.

Záver

Možno konštatovať, že uvedené formy udelenia licencií sú z pohľadu v nich formulovaných podmienok vynútiteľné (netvrdíme však, že obe sú ako licenčná zmluva platné), a to s dôrazom na princípy ochrany autorských práv a na zjavný prejav vôle na oboch stranách. Požiadavka písomnosti úkonu je splnená minimálne na strane toho, koho práva majú byť chránené. Prejav vôle druhej strany je možné vždy vyvodit' z jej správania, a to tak faktického pri akceptovaní hmotného nosiča (resp. pri stiahnutí softvéru z internetu), ako i následne vykonaním úhrady. Ak by aj súd dospel k záveru, že zmluva nie je platná, AZ a podporne OZ, prípadne ObZ nám poskytuje dostatok prostriedkov na zabezpečenie práv poskytovateľa licencie.

Základným argumentom pre platnosť úkonu je zjavná vôľa poskytovateľa licencie, vôľa nadobúdateľa podmienky akceptovať. Následne možno vyvodit', že za tzv. mechanické prostriedky sa obvykle považuje „pretrhnutie obalu“ alebo „kliknutie“, prípadne vykonanie úhrady, s ktorým sa jednoznačne spája identifikácia akceptanta. V týchto prípadoch vychádzame najmä z toho, čo je pre túto oblasť nakladania so statkami duševného vlastníctva obvyklé a zaužívané.

S určitou dávkou opatrnosti a predvídateľnosti pre prípad, že by predsa v konečnom dôsledku došlo k tomu, že úkon by bol vyhlásený za neplatný, možno konštatovať, že čo sa týka vynútiteľnosti úkonu (zachovania podmienok licencie, o ktorých jednoznačne nadobúdateľ vedel), dajú sa aplikovať ustanovenia OZ o konaní bez príkazu. Takýto postup považujem za prijateľný, ak by súd dospel k názoru, že licenčná zmluva nebola platná a poskytovateľ licencie by sa dožadoval dodržania podmienok v nej určených (t.j. zodpovednosť za vzniknutú škodu, pokiaľ zasiahne niekto do záležitostí iného proti jeho prejavenej vôli), ako aj ustanovenia OZ a ObZ, ak licencia nadväzuje na platnú kúpnu zmluvu alebo zmluvu o dielo, z ktorej je možné podporne vyvodit' porušenie záväzku a s tým spojiť príslušné sankcie. ■

Použité skratky normatívnych právnych aktov:

- AZ zákon č. 618/2003 Z. z. v platnom znení (Autorský zákon)
 ObZ zákon č. 513/1991 Zb. v platnom znení (Obchodný zákonník)
 OZ zákon č. 40/1964 Zb. v platnom znení (Občiansky zákonník)
 ZEO zákon č. 22/2004 Z. z. v platnom znení (Zákon o elektronickom obchode)
 ZEP zákon č. 215/2002 Z. z. v platnom znení (Zákon o elektronickom podpise)

RESUMÉ

Účinnosť jednostranného udelenia licencie podľa platného autorského zákona

Autorka sa zamýšľa nad nedostatkami právnej úpravy autorských práv k počítačovým programom. Podľa ust. § 40 autorského zákona licenčnou zmluvou udeľuje autor nadobúdateľovi súhlas na použitie diela, t.j. licenciu, ktorej presné náležitosti zákon vymedzuje. Pod sankciou absolútnej neplatnosti zákon určuje pre platnosť licenčnej zmluvy písomnú formu. Dodržanie tejto podmienky spôsobuje v praxi často problémy, ktorých náznak riešenia autorka uvádza. Za najvhodnejšiu však považuje úpravu autorského zákona, ako príklad v článku uvádza českú právnu úpravu.

SUMMARY

Effects of Granting One-Sided Licence under the Applicable Copyright Act

The author deals with drawbacks of legislation applicable to the software copyright. Pursuant to Sec. 40 of the Copyright Act, under the licence agreement the author authorizes the licence holder to use the software, i.e. grants the licence the details and particulars of which are prescribed by law. The applicable legislation also stipulates that the licence agreement must be made in writing, otherwise it is null and void. This requirement often causes practical problems. The author suggests how to deal with these problems. In her opinion, the best solution would be to amend

the Copyright Act in support of which she refers to the Czech legislation.

ZUSAMMENFASSUNG

Wirksamkeit einer einseitigen Lizenzerteilung gemäß dem jeweils geltenden Urhebergesetz

Die Autorin denkt über die Mängel der Rechtsregelung der Urheberrechte an Computerprogrammen nach. Gem. Bestimmung

§ 40 des Urhebergesetzes wird vom Urheber durch den Lizenzvertrag die Zustimmung zum Einsatz von Werk, somit die Lizenz erteilt, deren genaue Erfordernisse im Gesetz festgehalten sind. Unter der Sanktion absoluter Nichtigkeit bedarf man gesetzgemäß zur Wirksamkeit eines Lizenzvertrages der Schriftform. Die Einhaltung dieser Bedingung verursacht in der Praxis öfters Probleme, deren Lösung von der Autorin angedeutet wird. Als die beste mögliche Lösung wird dennoch die Regelung des Urhebergesetzes betrachtet; als ein Beispiel dafür wird im Artikel die tschechische Rechtsregelung angeführt.

Ochrana ľudských práv a slobôd v európskom priestore

JUDr. PhDr. Lucia Mokrá, PhD.

Európske spoločenstvá (ďalej len „ES“), ktoré vznikli v päťdesiatych rokoch 20. storočia, a na ktorých základe bola vytvorená Európska únia (ďalej len „EÚ“), mali predovšetkým vytvoriť spoločný vnútorný trh založený na slobode pohybu osôb, tovaru, služieb a kapitálu, realizovať ciele ekonomickej a obchodnej integrácie a koordinovať aktivity členských štátov v týchto intenciách. Otázka základných práv a slobôd bola v čase vzniku ES aktuálna len v rozsahu úloh, na plnenie ktorých boli konštituované tieto integračné zoskupenia. V zakladajúcich zmluvách nachádzame len nepatrnú časť katalógu základných práv a slobôd aj z dôvodu, že v období vzniku ES, ak berieme do úvahy ukončenú druhú svetovú vojnu, mali tieto katalógy zakotvené na ústavnej úrovni vnútroštátne právne poriadky jednotlivých členských štátov. V pôvodnej Zmluve o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva došlo k zakotveniu rovnosti mužov a žien, resp. zákazu diskriminácie z dôvodu pohlavia. Toto právo sa považuje aj v súčasnosti za jedno z najrozpracovanejších v rámci EÚ. Druhým, veľmi špecifickým právom, bol zákaz diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti, teda rovnoprávne postavenie štátnych príslušníkov členských štátov.

Nosnými piliermi ľudskoprávnej dimenzie, odhliadnuc od rozhodovacej činnosti Súdneho dvora Európskych spoločenstiev (ďalej len „SDES“) ako prvého orgánu ES zaoberajúceho sa otázkou základných práv a slobôd, stala sa až Maastrichtská zmluva (1992) vytvárajúca Európsku úniu, a následne Amsterdamská zmluva (1997) a Zmluva z Nice (2000) pozmeňujúce Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva (ďalej len „ZES“) a Zmluvu o Európskej únii (ďalej len „ZEU“). Samotné základné práva a slobody ako výsledok činnosti EÚ následne nachádzame v Charte základných práv Európskej únie (2000) ako špecifickom právne nezáväznom akte EÚ *sui generis*, v Zmluve o Ústave pre Európu (2004), ktorá obsahovala ustanovenia Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), avšak neratifikovali ju všetky členské štáty a teda nevstúpila do platnosti, a nakoniec v Lisabonskej zmluve (2007), ktorá zakotvuje záväznosť čiastočne upravenej Charty, a ktorá je momentálne v procese ratifikácie členskými štátmi.

V tomto smere je teda možné badať jasné snahy EÚ o zakotvenie vlastného záväzného katalógu základných práv a slobôd.

Z inštitucionálneho hľadiska došlo v oblasti základných práv a slobôd takisto k posunu. Nariadením Rady¹ bola v roku 2007 zriadená Agentúra Európskej únie pre základné práva so sídlom vo Viedni. Cieľom agentúry je poskytovať príslušným orgánom a úradom ES a jeho členským štátom pomoc a odborné znalosti o základných právach pri vykonávaní právnych predpisov ES, pri prijímaní opatrení a rozhodovaní o postupoch. Agentúra bola kreovaná na vykonávanie činností v súlade s nasledujúcimi hlavnými úlohami:

1. zhromažďovať, analyzovať a šíriť objektívne a spoľahlivé údaje o základných právach a slobodách;
2. zabezpečiť porovnateľnosť a spoľahlivosť týchto údajov;
3. vykonávať alebo podporovať výskum a štúdiá v oblasti základných práv;
4. zostavovať a uverejňovať závery a stanoviská k osobitným tematickým oblastiam, a to buď z vlastnej iniciatívy alebo na žiadosť Európskeho parlamentu, Rady alebo Komisie;
5. podporovať dialóg s občianskou spoločnosťou, aby sa zvýšilo povedomie širokej verejnosti o základných právach.

Táto agentúra však nemá oprávnenie na preverovanie jednotlivých sťažností.

JUD. PhDr. Lucia Mokrá, PhD.

vyštudovala právo a politológiu, pôsobí na Katedre štátneho práva PF UK v Bratislave. Venuje sa otázkam ochrany ľudských práv, občianskej participácie a občianskej spoločnosti. Pôsobí ako expert v pracovnej skupine Fórum o budúcnosti demokracie v rámci Rady Európy, ktorá zastupuje záujmy občianskej spoločnosti a akademickej verejnosti. V akademickej oblasti vedie semináre z ústavného práva, európskeho ústavného práva, ústavnoprávnych základov občianskej spoločnosti, porovnávacieho ústavného práva, ochrany ľudských práv a slobôd v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva. Absolvovala prednáškové pobyty na právnických fakultách v Slovinsku, Poľsku, Turecku a Českej republike.

1 Nariadenie Rady č. 168/2007 z 15. februára 2007, publikované v Úradnom vestníku EÚ pod č. L 53/2 z 22. februára 2007.

Pramene základných práv a slobôd v EÚ

„ES/EÚ majú veľmi členitý a komplexný právny poriadok, ktorý sa od ich medzinárodnoprávneho počiatku ďalekosiahlo rozvinul a sleduje vlastné štrukturálne určujúce zásady...“² I napriek skutočnosti, že právny poriadok EÚ/ES nie je jednoduchý, problematiku základných práv a slobôd a ich ochrany v rámci EÚ možno najlepšie pochopiť prostredníctvom jednotlivých prameňov práva EÚ v tejto oblasti. Pramene práva základných práv a slobôd v Európskej únii na základe vývoja i povahy európskeho práva, a to najmä komunitárneho práva (*acquis communautaire*), tvoria súbory noriem rôzneho pôvodu a charakteru, a sú roztrúsené vo viacerých prameňoch. V porovnaní napríklad s mechanizmom ochrany ľudských práv v rámci Rady Európy vykazujú menšiu mieru homogénosti. Tieto pramene možno rozdeliť do troch základných pilierov:³

- 1) **komunitárno-únijný pilier** – v tomto pilieri je otázka základných práv a slobôd regulovaná v rámci primárneho práva, v rámci sekundárneho práva, v konštantnej judikatúre SD ES v oblasti základných práv a v aktoch, ktoré nemožno zaradiť k žiadnym z týchto prameňov, ide o tzv. akty *sui generis*;
- 2) **medzinárodnoprávny pilier** – tvoria ho normy medzinárodného verejného práva, ktoré síce nie sú súčasťou európskeho práva, avšak EÚ sa nimi riadi pri realizácii svojich politík a sú inšpiráciou SD ES pri jeho rozhodovacej činnosti;
- 3) **vnútroštátne právo členských štátov** – a to v zmysle, že ZEÚ odkazuje na vnútroštátne ústavné tradície, ústavnú úpravu členských štátov a interpretácie všeobecne záväzných rozhodnutí ústavných súdov členských štátov.

Okrem uvedených pilierov sú prameňom práva vo sfére základných práv a slobôd aj ľudsko-právne pravidlá zakotvené v medzinárodných zmluvách uzavretých medzi ES a asociovanými a inými nečlenskými štátmi EÚ. Ide o asociačné a iné dohody uzatvárané medzi Európskym spoločenstvom a tretími štátmi. Prostredníctvom klauzúl o dodržiavaní základných práv v týchto zmluvách prejavuje EÚ záujem o ochranu základných práv a slo-

bôd a demokracie. V prípade Nemecký hádzanársky zväz v. Kolpak bola prameňom základného práva Asociačná zmluva medzi Spoločenstvom a Slovenskou republikou, keď SD ES uznal prednosť zásady zákazu diskriminácie vyplývajúcej z tejto zmluvy pred zmluvným obmedzením počtu profesionálnych športovcov SR hrajúcich za športové kluby členských štátov.⁴

Komunitárno-únijný pilier

Treba uviesť povahu vzájomného vzťahu medzi právom SR a právom komunitárnym. Komunitárne právo, prvý pilier EÚ, tvorí samostatný právny poriadok Európskych spoločenstiev, ktorý platí autonómne popri vnútroštátnom práve členského štátu EÚ bez toho, aby stratilo svoju povahu a zároveň je integrálnou súčasťou právneho poriadku použiteľného na území každého členského štátu EÚ. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred právnymi predpismi Slovenskej republiky.⁵ K dodržiavaniu komunitárneho práva sa SR zaviazala Zmluvou o pristúpení.⁶

Komunitárno-únijný pilier zahŕňa úpravu základných práv a slobôd v:

- a) primárnej legislatíve,
- b) sekundárnej legislatíve,
- c) konštantnej judikatúre SD ES a
- d) v právnych aktoch *sui generis*.

Ad a) – primárna legislatíva:

Primárnu legislatívu v oblasti základných práv a slobôd tvoria zakladajúce zmluvy ES/EÚ (napr. Zmluva o založení Európskeho spoločenstva uhlia a ocele, Zmluva o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva, ktorá sa od účinnosti Maastrichtskej zmluvy nazýva Zmluvou o založení Európskeho spoločenstva, a Zmluva o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu) a pozmeňujúce akty (napr. Amsterdamská zmluva a Zmluva z Nice). V rámci komunitárneho práva sú to akty najvyššej právnej sily.

Zmluva o založení Európskeho spoločenstva⁷ v čl. 12 zakazuje diskrimináciu z dôvodu štátnej príslušnosti. V čl. 13 ZES je zakotvená právomoc Rady prijímať na návrh Komisie a po vyjadrení

2 Dauses, M. A. – Věrný, A.: **Evropské právo se zaměřením na rozhodovací praxi Evropského soudního dvora.**

Praha : Ústav mezinárodních vztahu, 1998, s. 73.

3 Jankuv, J.: **Medzinárodné a európske mechanizmy ochrany ľudských práv.** Bratislava : Iura Edition, 2006, s. 202.

4 Prípád Deutscher Handballbund v Marcos Kolpak (č. C-438/2000) sa týka slovenského občana a jeho práv v zmysle asociačnej dohody. V prípade ide o výklad článku 38 ods. 1 uvedenej asociačnej dohody medzi Slovenskou republikou a ES v súvislosti s aplikáciou klauzuly limitujúcej počet cudzincov, ktorí môžu hrať za nemecký hádzanársky klub. SD ES v tejto súvislosti rozhodol, že toto pravidlo nemá byť voči slovenskému občanovi M. K. aplikované, keďže je v rozpore s čl. 38 ods. 1 asociačnej dohody, ktorý zakazuje diskrimináciu z dôvodu štátnej príslušnosti, ak sa týka pracovných podmienok, mzdy alebo prepustenia zo zamestnania.

5 Vzťah komunitárneho práva k právnym poriadkom členských štátov vymedzuje zásada prednosti, ktorú SD ES po prvýkrát vymedzil v prípade Costa v. ENEL (č. 6/64). Zásada prednosti a zásada priameho účinku zabezpečujú efektívnu aplikáciu komunitárneho práva v členských štátoch EÚ.

6 Zmluva medzi Belgickým kráľovstvom, Dánskym kráľovstvom, Spolkovou republikou Nemecko, Helénskou republikou, Španielskym kráľovstvom, Francúzskou republikou, Írskom, Talianskou republikou, Luxemburským veľkovevodstvom, Holandským kráľovstvom, Rakúskou republikou, Portugalskou republikou, Fínskou republikou, Švédskym kráľovstvom, Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska (členskými štátmi Európskej únie) a Českou republikou, Estónskou republikou, Cyperskou republikou, Lotyšskou republikou, Litovskou republikou, Maďarskou republikou, Maltskou republikou, Poľskou republikou, Slovinskou republikou, Slovenskou republikou o pristúpení Českej republiky, Estónskej republiky, Cyperskej republiky, Lotyšskej republiky, Litovskej republiky, Maďarskej republiky, Maltskej republiky, Poľskej republiky, Slovinskej republiky a Slovenskej republiky k Európskej únii (publikovaná v Úradnom vestníku EÚ pod č. L 236 z 23. septembra 2003). Potrebné pozrieť aj na odkaz v ustanovení čl. 7 ods 2 Ústavy SR o prednosti komunitárnych právnych noriem. Okamihom vstupu SR do EÚ sa stali v SR účinnými právne akty ES a EÚ.

7 Zmluva o založení Európskeho spoločenstva v konsolidovanej podobe publikovaná v Úradnom vestníku EÚ pod č. C 325 z 24. decembra 2002.

Európskeho parlamentu opatrenia na boj proti diskriminácii založenej na pohlaví, rasovom alebo etnickom pôvode, náboženskom vyznaní alebo viere, invalidite, veku alebo sexuálnej orientácii.

Otázka ochrany základných práv a slobôd je ďalej upravená v Zmluve o Európskej únii⁸ v článku 6 a v článku 7, ktoré „... majú prioritný význam pre koncepciu rešpektovania základných práv a slobôd v európskom práve.“⁹

V čl. 6 ods. 1 ZEÚ sa deklaruje, že „Únia je založená na zásadách slobody, demokracie, dodržiavania ľudských práv a základných slobôd a na zásade právneho štátu, zásadách, ktoré sú spoločné členským štátom.“ Ustanovenia čl. 7 ZEÚ zabezpečujú prostriedky na ochranu hodnôt zakotvených v čl. 6 ods. 1 ZEÚ. Článok 7 umožňuje Rade na návrh členských štátov (aspoň 1/3) alebo Európskej komisie na základe súhlasu Európskeho parlamentu jednomyselne rozhodnúť, že členský štát závažne a pretrvávajúco porušil princípy uvedené v článku 6 ods. 1. Takéto rozhodnutie môže byť následne základom ďalšieho rozhodnutia Rady (kvalifikovanou väčšinou) o pozastavení niektorých práv vyplývajúcich dotknutému členskému štátu zo ZEÚ vrátane hlasovacích práv zástupcu vlády tohto členského štátu v Rade. Samotné dodržiavanie hodnôt ustanovených v čl. 6 ods. 1 je podľa článku 49 ZEÚ podmienkou pre podanie žiadosti o členstvo v EÚ.

V článku 6 ods. 2 ZEÚ sa deklaruje: „EÚ rešpektuje základné práva, ktoré zaručuje Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd a ktoré vyplývajú zo spoločných ústavných tradícií členských štátov ako všeobecné zásady práva spoločenstva.“ Tento článok je odkazom na medzinárodnoprávny a vnútroštátny pilier prameňov základných práv a slobôd v rámci EÚ. V zmysle formulácie „rešpektuje“ SD ES prihlíada na pramene práva v týchto pilieroch, sú však predmetom jeho autonómneho výkladu, nezáväzného na judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva alebo národných ústavných súdov členských štátov.

Z pohľadu zakotvenia katalógu základných práv a slobôd mala byť prelomová Zmluva o Ústave pre Európu (2004). Vo svojej II. časti obsahovala ustanovenia Charty základných práv Európskej únie, ktoré mali byť jej záväznou a neoddeliteľnou súčasťou. Zároveň obsahovala v článku I-9 formuláciu *pro futuro*, že „EÚ pristúpi k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“ Ústavnú zmluvu však neratifikovali všetky členské štáty a teda nevstúpila do platnosti.

Ustanovenie katalógu základných práv a slobôd je však aktuálne v Lisabonskej zmluve (2007), ktorá je momentálne v procese ratifikácie. Táto zmluva nahrádza článok 6 ZEÚ novým článkom, ktorý okrem iného zakotvuje záväznosť Charty základných práv Európskej únie ako prameňa práva v oblasti základných práv a slobôd a priznáva jej rovnakú právnu silu ako zakladajúcim zmluvám. Aj Lisabonská zmluva obsahuje záväzok *pro futuro*, že „EÚ pristúpi k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“ Je otázne, či záväznosť Charty automaticky znamená skvalitnenie procesu ochrany práv a slobôd v EÚ.

Mechanizmy ochrany práv jednotlivca v rámci komunitárneho práva sa totiž touto zmluvou nemenia.¹⁰

Ad b) – sekundárna legislatíva:

Oblasť základných práv a slobôd je v rámci EÚ reglementovaná aj aktmi sekundárnej legislatívy, ktorá obsahuje predovšetkým nariadenia a smernice z oblasti zákazu všetkých druhov diskriminácie, voľného pohybu osôb vrátane vzájomného uznávania diplomov, azylu, práva na usadzovanie, slobody poskytovania služieb, sociálneho zabezpečenia, atď. Z hľadiska štruktúry sekundárna legislatíva upravuje práva všetkých troch generácií s prevládajúcim obsahom práv hospodárskej oblasti.¹¹

Akty sekundárneho práva umožňujú detailnejšie špecifikovať a vykonať ustanovenia primárneho práva vo sfére základných práv a slobôd. Zároveň sú prostriedkom unifikácie a harmonizácie vnútroštátnych právnych predpisov jednotlivých členských štátov. V zmysle doktríny bezprostrednej použiteľnosti a priameho účinku¹² práva aj vo sfére základných práv a slobôd vyplývajúcej predovšetkým z nariadení (a v určitých prípadoch aj smerníc)¹³, ak ustanovujú individuálne práva, si môžu jednotlivci vynútiť prostredníctvom súdu.

Ad c) – konštantná judikatúra Európskeho súdneho dvora:

Európsky súdny dvor v najvýznamnejšej miere prispel k rozvoju oblasti základných práv a slobôd v rámci ES/EÚ. Základné práva a slobody tak, ako boli poňaté v Európskom dohovore, mali pôvodne zostať v kompetencii zmluvných štátov a Rady Európy.¹⁴ Zakladajúce zmluvy ES/EÚ neobsahovali a neobsahujú komplexný záväzný katalóg základných práv a slobôd. Článok 6 ZEÚ však definuje základné hodnoty a princípy, ktoré potom rozvíja judikatúra SD ES. Samotný SD ES v prvých prípadoch vo sfére základných práv a slobôd postupoval veľmi rezervovane, ba až odmietavo. Po zakotvení zásady prednosti komunitárneho práva vo vzťahu k normám vnútroštátneho práva členských štátov (prípád *Costa v ENEL* č. 6/64) sa postoj SD ES zmenil. Následne to bol vo väčšine prípadov práve SD ES, ktorý svojou rozhodovacou činnosťou „nachádzal“ základné práva a slobody a tie sa stávali súčasťou *acquis communautaire*. Východiskom SD ES v tomto prípade bolo vytvorenie komunitárnej doktríny ochrany základných práv ako špecifickej všeobecnej právnej zásady.

Táto doktrína sa líši od ostatných všeobecných právnych zásad najmä z hľadiska zdroja inšpirácie. Východiskom SD ES pri uplatňovaní tejto doktríny je už spomenutá skutočnosť, že ochrana základných práv a slobôd v členských štátoch EÚ je založená na spoločnom rozvoji ústavného práva (čl. 6 ods. 1 ZEÚ). SD ES vo svojej rozhodovacej činnosti v oblasti základných práv prihlíada najmä na vnútroštátne ústavné právo a ústavné tradície členských štátov. Druhým dôležitým zdrojom inšpirácie SD ES v tejto oblasti sú medzinárodné zmluvy, najmä Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, vrátane judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Tretím zdrojom sú už spomenuté akty *sui generis* – najmä Charta základných práv Európskej únie.¹⁵

8 Zmluva o Európskej únii v konsolidovanej podobe publikovaná v Úradnom vestníku EÚ pod č. C 325 z 24. decembra 2002.

9 Jankuv, J.: **Medzinárodné a európske mechanizmy ochrany ľudských práv**. Bratislava : Iura Edition, 2006, s. 207.

10 Jankuv, J.: **Medzinárodné a európske mechanizmy ochrany ľudských práv**. Bratislava : Iura Edition, 2006, s. 208.

11 Siman, M. – Slašťan, M.: **Sekundárne právo Európskej únie**. Bratislava, 2007, s. 16 – 21.

12 SD ES vyslovil doktrínu priamej použiteľnosti a účinku v prípade *Van Gend en Loos* (č. 26/62).

13 SD ES v prípade *Van Duyn* (č. 11/74) uznal, že za splnenia určitých podmienok môžu mať priame účinky aj smernice – ak sú ich ustanovenia bezpodmienečné a dostatočne jasné, uplynula určitá doba na ich implementáciu a štát v plnej miere nespĺnil záväzky uložené smernicou.

14 Pikna, B.: **Systém ochrany základných prav v Evropské unii a jeho geneze**. In: Právnik, roč. 141, č. 11 (2002), s. 192.

15 Napríklad v prípade *Mannesmannrohren Werke AG v. Európska komisia* (č. T-112/92) bola Charta a Európsky dohovor zdrojom inšpirácie pre rozhodnutie SD ES, keď odkazuje práve na ustanovenie čl. 6 ods 2 ZEÚ.

Rozhodovacou činnosťou SD ES bolo bližšie vymedzené množstvo základných práv. Proces „nachádzania“ ďalších práv nie je zďaleka ukončený, prihliadnuc na meniace sa spoločenské podmienky. Právna sila vyvinutých pravidiel obsahujúcich základné práva a slobody je v hierarchii právnych aktov ES na najvyššom stupni – sú postavené na úroveň primárneho práva a teda majú prednosť pred sekundárnou normotvorbou. Vo vzťahu k vnútroštátnej právnej úprave možno konštatovať že „ich vzťah k právu členských štátov je komplikovaný a vyplýva z relatívne rozsiahlej judikatúry SD ES.“¹⁶ Subjektmi základných práv a slobôd sú jednotlivci, najmä fyzické osoby. Ochrana je však poskytovaná aj právnickým osobám. Adresátom povinností rešpektovať základné práva sú Spoločenstvá a najmä ich orgány. Nie však členské štáty.

Základné práva obsiahnuté v judikatúre SD ES pokrývajú široké spektrum a siahajú až k procesným a inštitucionálnym zárukám. Exemplifikatívne je možné uviesť niektoré, k ochrane ktorých sa judikatúra dopracovala. Ide o všeobecnú ochranu osobnosti (prípád *Staucier*, č. 69/71), ochranu vlastníctva (prípád *Hauer*, č. 44/79), slobodu vyznania (prípád *Prais*, č. 130/75), slobodu prejavu (prípád *Flämische Bücher – VBVB a VBBB*, č. 63/82), zásadu rovnosti (prípád *Razouk*, č. 75/82), slobodu informácií (prípád *Protection of Unborn Children*, č. C-159/90), slobodu zhromažďovania (prípád *Gewerkschaftsbund*, č. 175/73), procesné a justičné základné práva, najmä právo na efektívnu právnu ochranu (prípád *Hoffman – La Roche*, č. 85/76), právo na riadny proces, vrátane riadneho vypočutia (prípád *Johnston v. Chief Constable of the Royal Ulster Constabulary*, č. 222/84; prípád *Pecastaing*, č. 98/79) a zákaz dvojakeho trestania (prípád *Walt Wilhelm*, č. 14/68).

Ako zvláštny všeobecný princíp európskeho práva aplikovaný aj pri posudzovaní základných práv a slobôd formuloval SD ES princíp proporcionality. Tento princíp vyjadruje skutočnosť, že obmedzenia základných práv a slobôd právnymi aktmi sekundárneho práva sú možné, ak sú vo verejnom záujme (v záujme EÚ) a nejdú nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie takéhoto verejného záujmu.

Ad d) – právne akty *sui generis*:

Okrem primárneho práva, sekundárnej normotvorby a konštantnej judikatúry SD ES sú v rámci komunitárno-úniijného piliera prameňmi práva v oblasti základných práv a slobôd aj právne akty *sui generis*. Tieto akty „...majú špecifickú politicko-morálnu povahu, nie sú priamo záväzné...“, avšak záväzné akty v oblasti primárneho komunitárneho práva môžu na ne odkazovať a brať ich do úvahy.¹⁷ V rámci komunitárneho práva nedošlo k prijatiu priamo právne záväzného katalógu základných práv a slobôd. Na druhej strane však orgány ES/EÚ ako aj členské štáty vyvinuli veľké úsilie, aby došlo k zakotveniu aspoň nezáväzného katalógu v tejto sfére. Aj samotné akty *sui generis* prešli určitým historickým vývojom. Takýmito aktmi boli napr. Spoločná deklarácia základných práv (1977) zdôrazňujúca význam základných práv vyplývajúcich z ústav členských štátov a Európskeho dohovoru, Biela kniha Európskeho parlamentu (1988) obsahujúca záruky v oblasti ľudských práv na komunitárnej úrovni, Deklarácia základných práv

a slobôd (1989) venovaná základným právam občanov EÚ, Komunitárna charta základných sociálnych práv pracovníkov (1989) vytyčujúca všeobecné princípy a zásady vo sfére sociálnych a ekonomických práv.

Najvýznamnejším aktom *sui generis* je v súčasnosti Charta základných práv Európskej únie (2000, v roku 2007 čiastočne upravená pre potreby Lisabonskej zmluvy).¹⁸ „Pôvodne bola Charta základných práv Európskej únie prijatá na summite Európskej únie v decembri roku 2000 v Nice ako dokument s veľkou politickou váhou, avšak s právne nezáväzným charakterom.“¹⁹ Bola prijatá formou spoločnej deklarácie Európskeho parlamentu, Rady a Komisie. Je však zdrojom inšpirácie pre rozhodovanie SD ES v oblasti základných práv. Prostredníctvom rozhodnutí SD ES a článku 6 ods. 1 ZEÚ sa tak transformuje do podoby nepriamo záväzného prameňa práva v oblasti základných práv. Zmluva o Ústave pre Európu (2004) priamo vo svojej II. časti obsahovala ustanovenia Charty základných práv Európskej únie (ďalej „Charta“) a teda zakotvovala jej záväznosť a stavala ju na úroveň primárneho komunitárneho práva. Táto Ústavná zmluva však nevstúpila do platnosti.

Záväznosť Charty je zakotvená aj v aktuálnej Lisabonskej zmluve (2007), ktorá mení ustanovenie čl. 6 ZEÚ, pričom odsek 1 tohto článku by mal obsahovať ustanovenie: „Únia uznáva práva, slobody a zásady uvedené v Charte základných práv Európskej únie zo 7. decembra 2000 upravenej 12. decembra 2007 v Štrasburgu, ktorá má rovnakú právnu silu ako zmluvy.“²⁰ V prípade ratifikácie Lisabonskej zmluvy všetkými členskými štátmi do konca roka 2008 sa tak Charta stane plnohodnotným záväzným prameňom primárneho komunitárneho práva.

Charta zakotvila v ucelenej, systematizovanej a transparentnej podobe práva a slobody jednotlivcov na komunitárnej i úniijnej úrovni. Jej prínos spočíva jednak v tom, že po prvý raz kodifikuje práva, ktoré už boli priznávané skôr, najmä v rámci judikatúry SD ES, ale aj v tom, že rozvíja nové práva, ktoré sú charakteristické a uskutočniteľné len v rámci integračného zoskupenia ako Európska únia. V Charte je zakotvené široké spektrum základných práv. Pri jej tvorbe sa vychádzalo z ústavného práva členských štátov EÚ, Európskeho dohovoru, Európskej sociálnej charty a z relevantných právnych noriem európskeho práva.²¹ „Obsah Charty nadväzuje na duchovné, morálne a predovšetkým humanistické dedičstvo Európy, z ktorého sa vyvinuli univerzálne hodnoty nezrušiteľných a nescudziteľných práv ľudskej bytosti, slobody, demokracie, rovnosti a právneho štátu.“²²

V ustanoveniach Charty sú zakotvené všetky najdôležitejšie kategórie práv, a to práva osobné, politické, sociálne, hospodárske a kultúrne. Výrazným špecifikom Charty je jej štruktúra, ktorá nekorešponduje so štruktúrou medzinárodných alebo vnútroštátnych úprav. V jednej kapitole je tak možné nájsť práva viacerých generácií. Charta pozostáva z preambuly, 7 kapitol a 54 článkov.

Prvá kapitola nazvaná Dôstojnosť obsahuje osobné práva spojené s človekom ako ľudskou bytosťou (napr. právo na život, právo na telesnú a duševnú integritu osobnosti v spojitosti so zákazom reprodukčného klonovania, zákazom eugenických praktík).

16 Jankuv, J.: **Medzinárodné a európske mechanizmy ochrany ľudských práv**. Bratislava: Iura Edition, 2006, s. 215.

17 Pikna, B.: **Charta základných práv Evropské unie**. In: *Právnik*, roč. 142, č. 1 (2003), s. 34.

18 Charta základných práv Európskej únie publikovaná v Úradnom vestníku EÚ pod č. C 303 zo 14. decembra 2007.

19 Fridrich, B.: **Občianstvo európskej únie – základné subjektívne verejné právo**. In: *Perspektívy vývoja európskej integrácie – právne aspekty*. Bratislava: VO PraF UK, 2007, s. 40.

20 Lisabonská zmluva, bod 8, publikovaná v Úradnom vestníku EÚ pod č. C 306 zo 17. decembra 2007.

21 Jankuv, J.: **Medzinárodné a európske mechanizmy ochrany ľudských práv**. Bratislava: Iura Edition, 2006, s. 223.

22 Fridrich, B.: **Občianske práva v kontexte európskeho práva – komparácia na príklade Slovenskej republiky a Španielskeho kráľovstva**. In: Mokrý, L. (ed.): *Development and Construction of European Legal System*. Bratislava: VO PraF UK, 2007, s. 26.

Druhá kapitola nazvaná Sloboda zahŕňa osobné práva (napr. právo na ochranu osobných údajov, slobodu myslenia, svedomia a náboženského vyznania), politické práva (napr. sloboda prejavu a informácií, sloboda zhromažďovania a združovania) ako aj práva hospodárskej, sociálnej a kultúrnej povahy (napr. sloboda povolania, právo na prácu, sloboda podnikania, právo na vzdelanie).

Tretia kapitola s názvom Rovnosť obsahuje ustanovenia, ktoré sa viažu na osobnosť človeka (napr. právo na rovnosť pred zákonom, zákaz diskriminácie, právo na rovnosť mužov a žien, práva dieťaťa, práva starších osôb, právo na integráciu postihnutých).

Štvrtá kapitola *Solidarita*, podobná 5. odd. II. hlavy Ústavy SR, je koncentrovaná najmä na hospodárske a sociálne práva (napr. právo pracovníkov na informácie a konzultácie v rámci podniku, právo na kolektívne vyjednávanie a akcie, právo na sprostredkovanie práce, právo na ochranu pracovníka proti neoprávnenému prepusteniu zo zamestnania, právo na spravodlivé a uspokojivé pracovné podmienky, právo na sociálne zabezpečenie a sociálnu podporu, právo na ochranu zdravia). Zároveň táto kapitola obsahuje práva tretej generácie (napr. právo na ochranu spotrebiteľa, povinnosť EÚ chrániť životné prostredie a zlepšovať jeho kvalitu).

Piata kapitola Charty s názvom Práva občanov obsahuje práva, ktoré sa viažu na status európskeho občianstva (napr. aktívne a pasívne volebné právo do Európskeho parlamentu, právo na dobrú správu, právo obrátiť sa na ombudsmana, petičné právo k Európskemu parlamentu, právo na diplomatickú a konzulárnu ochranu v zahraničí zo strany všetkých členských štátov).

Spravodlivosť je názov šiestej kapitoly, ktorá obsahuje inštrumenty predovšetkým procesného charakteru, súvisiace s uplatňovaním princípov právneho štátu (napr. právo na účinné právne prostriedky nápravy, právo na spravodlivý proces, zásadu prezumpcie neviny, právo na obhajobu, zásada zákonnosti a primeranosti trestných činov a trestov, zásada *ne bis in dem*).

Siedma kapitola s názvom Všeobecné ustanovenia upravuje výklad a uplatňovanie Charty. Pôsobnosť Charty je upravená tak, že jej ustanovenia majú dodržiavať orgány a iné inštitúcie EÚ a členské štáty výlučne pri vykonávaní práva EÚ. Zakotvuje povinnosť orgánov EÚ rešpektovať rozsah garantovaných práv. Zároveň obsahuje táto kapitola aj interpretačné pravidlo Charty vo vzťahu k Európskemu dohovoru a ústavným tradíciám členských štátov, ako aj princíp proporcionality pri obmedzovaní základných práv.

Charta základných práv Európskej únie obsahuje úplne nové systémové usporiadanie základných práv, a tým medzi jednotlivými kategóriami vytvára nové vzájomné relácie, čo môže mať výrazný vplyv na ich interpretáciu. Charta je významná svojou jednotnosťou a poňatím základných práv. Spôsob formulácií niektorých práv v nej obsiahnutých si však bude vyžadovať zmeny.

Medzinárodnoprávny pilier

Medzinárodnoprávny pilier prameňov základných práv a slobôd v rámci Európskej únie tvoria normy medzinárodného verejného práva, ktoré síce nie sú priamou súčasťou európskeho práva, avšak právne akty EÚ na ne odkazujú a SD ES sa nimi inšpiruje pri svojom

rozhodovaní v oblasti základných práv a slobôd. Medzinárodný pilier ochrany základných práv v Európskej únii vychádza z primárnych komunitárnych prameňov, a to predovšetkým z článku 6 ods. 2 ZEÚ a z článku 136 ZES. V článku 6 ods. 2 ZEÚ sa deklaruje: „EÚ rešpektuje základné práva, ktoré zaručuje Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd...“ Podľa článku 136 ZES Spoločenstvo a členské štáty rešpektujú základné sociálne práva tak, ako sú ustanovené v Európskej sociálnej charte (1961).

V rámci komunitárneho práva sú obsahovo rešpektované najmä ustanovenia Európskeho dohovoru a judikatúra vytvorená Európskym súdom pre ľudské práva. Pri tejto téme treba spomenúť formuláciu obsiahnutú v Zmluve o Ústave pre Európu (čl. I-9 ods. 2) a rovnako aj v Lisabonskej zmluve (ktorou sa mení znenie čl. 6 ZEÚ:²³ „Únia pristúpi k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“ Členské štáty Rady Európy už vykonali príslušnú zmenu Európskeho dohovoru v protokole č. 14,²⁴ ktorá má umožniť, aby sa Európska únia mohla v budúcnosti stať zmluvnou stranou Európskeho dohovoru.²⁵ V prípade, ak sa tak stane, Európsky dohovor nadobudne novú kvalitu a Európsky súd pre ľudské práva by sa stal poslednou inštanciou ochrany základných práv a slobôd pre občanov EÚ vo vzťahu k ich porušeniam orgánmi EÚ.²⁶

Fakt, že Európsky dohovor ako aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva sú prameňom základných práv a slobôd v rámci EÚ, je preukázateľný v judikatúre SD ES. Napríklad v prípadoch National Panasonic (č. 136/79) a v prípade Hoechst (č. 46/87 a č. 227/88) SD ES aplikoval a odvolal sa na ustanovenie článku 8 Európskeho dohovoru (právo na rešpektovanie rodinného a súkromného života, obydlia a korešpondencie). SD ES však aplikoval ustanovenia Európskeho dohovoru reštriktívne, pretože určité práva nepriznal vo vzťahu k právnickým osobám. Vo veci Orkem (č. 374/87) SD ES aplikoval článok 6 Európskeho dohovoru (právo na spravodlivý proces) tiež reštriktívne. V tomto prípade SD ES nepriznal žalobcovi, právnickej osobe, právo nepodávať dôkazy proti sebe počas vyšetrovania pred Európskou komisiou v konaní o porušení pravidiel hospodárskej súťaže. Odlišná interpretácia SD ES vo vzťahu k Európskemu dohovoru a judikatúre ESĽP sa spravidla obmedzuje na konanie vo veciach hospodárskej súťaže a colných veciach, kedy SD ES vykladá príslušné ustanovenia reštriktívnejšie v záujme napĺňania politik a smerovania ES/EÚ. SD ES pri svojich rozhodnutiach v oblasti základných práv a slobôd použil okrem Európskeho dohovoru ako podporný prameň práva v obmedzenej miere aj iné dokumenty medzinárodného práva, napr. Európsku sociálnu chartu, Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, Dohovor č. 111 Medzinárodnej organizácie práce.

Vo vzťahu k medzinárodnoprávnemu pilieru prameňov základných práv a slobôd v rámci Európskej únie je zaujímavá problematika, ktorá sa týka rozsahu ochrany práv podľa Európskeho dohovoru v kontexte aplikácie európskeho práva, a to konkrétne možnosť prerokovania sťažností jednotlivcov na Európskom súde pre ľudské práva (ďalej „ESĽP“) proti porušeniu práv ustanovených v Európskom dohovore vtedy, ak porušenie má vzťah k európskemu právu resp. k orgánom Európskeho spoločenstva. Takýmto

23 Lisabonská zmluva, bod 8, publikovaná v úradnom vestníku EÚ pod č. C 306 zo 17. decembra 2007.

24 Protokol č. 14 zakotvuje procedurálne a iné prostriedky, ktoré sa vzájomne dopĺňajú a ktoré sú určené na zrýchlenie procesu prejednávania sťažností. Bližšie: Pirošiková, M.: **Komentár k vybraným článkom Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd**. Bratislava, 2007, s. 26.

25 Protokol č. 14 bol otvorený na podpis v roku 2004, odvtedy ho ratifikovalo 46 členských štátov Rady Európy. Na nadobudnutie jeho platnosti je potrebná ratifikácia už len jedného členského štátu Rady Európy – Ruskej federácie. Bližšie: Sagan, S. – Serzhanova, V.: **Organy i korporacje ochrony prawa**. Warszawa: Lexis Nexis, 2008, s. 198.

26 Jankuv, J.: **Medzinárodné a európske mechanizmy ochrany ľudských práv**. Bratislava: Iura Edition, 2006, s. 229.

príkladom pozície ESLP k európskemu právu a orgánom Európskeho spoločenstva je prípad *Matthews v. United Kingdom* (1999, č. 24833/94) kedy Európsky súd pre ľudské práva judikoval porušenie práv sťažovateľa vyplývajúcich z ustanovenia čl. 3 protokolu č. 1 Európskeho dohovoru, pretože Veľká Británia nezaručila toto právo vo vzťahu k voľbám do Európskeho parlamentu. Samotná skutočnosť, že okolnosti prípadu úzko súvisia s aplikáciou európskeho práva resp. s orgánmi európskeho spoločenstva, neznamená vylúčenie aplikácie Európskeho dohovoru.

V prípade pristúpenia EÚ (ako právneho nástupcu ES v zmysle Lisabonskej zmluvy) k Európskemu dohovoru tak, ako to vyplýva z Lisabonskej zmluvy, by mohlo dôjsť k vytvoreniu možnosti priamo preskúmať rozhodnutia SD ES Európskym súdom pre ľudské práva, ak by sa namietalo porušenie práv garantovaných Európskym dohovodom.

Vnútroštátne právo členských štátov

Slovenská republika ako suverénny štát medzinárodného spoločenstva má v Ústave Slovenskej republiky zakotvený princíp, podľa ktorého uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodnej zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.²⁷

Základným predpokladom na dodržiavanie medzinárodnej zmluvy je jej záväznosť pre signatársky štát. Ústava SR v čl. 1 ods. 2 uvádza túto podmienku, ktorá je detailne rozpracovaná v článku 7 Ústavy SR.

Všetky medzinárodné zmluvy v zmysle uvedeného článku Ústavy SR musia byť ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

Pre platnosť medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodných politických zmlúv, medzinárodných zmlúv vojenskej povahy, medzinárodných zmlúv, na ktorých vykonanie je potrebný zákon a medzinárodných zmlúv, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb v zmysle čl. 7 ods. 4, sa vyžaduje pred samotnou ratifikáciou súhlas Národnej rady Slovenskej republiky.

Významná skupina medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodných zmlúv, na vykonanie ktorých nie je potrebný zákon, a medzinárodných zmlúv, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti právnických alebo fyzických osôb, a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, má prednosť pred zákonmi.²⁸

V zmysle uvedeného možno konštatovať, že ustanovenia Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Rady Európy v zmysle článku 7 ods. 5 Ústavy SR a ustanovenia komunitárneho práva o ochrane ľudských práv v zmysle článku 7 ods. 2 Ústavy SR majú prednosť pred právnymi normami Slovenskej republiky, pri zabezpečení optimálnej úrovne ochrany ľudských práv v európskom priestore. ■

Zoznam skratiek

ES	Európske spoločenstvá
EÚ	Európska únia
ZES	Zmluva o Európskych spoločenstvách
ZEÚ	Zmluva o Európskej únii
SD ES	Súdny dvor Európskych spoločenstiev

Kľúčové slová

Základné ľudské práva, Európska únia, *acquis communautaire*, Human Rights and Freedoms protection, Court of Justice of European Communities, European Court for Human Rights

Literatúra

- Cibulka, L. – Posluch, M.: **Štátne právo Slovenskej republiky**. Šamorín : Heuréka, 2006
- Dausés, M. A. – Věrný, A.: **Evropské právo se zaměřením na rozhodovací praxi Evropského soudního dvora**. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 1998
- Fridrich, B.: **Občianske práva v kontexte európskeho práva – komparácia na príklade Slovenskej republiky a Španielskeho kráľovstva**. In: Mokrý, L. (ed.): *Development and Construction of European Legal System*. Bratislava : VO PraF UK, 2007
- Fridrich, B.: **Občianstvo Európskej únie – základné subjektívne verejné právo**. In: *Perspektívy vývoja európskej integrácie – právne aspekty*. Bratislava: VO PraF UK, 2007
- Jankuv, J.: **Medzinárodné a európske mechanizmy ochrany ľudských práv**. Bratislava : Iura Edition, 2006
- Píkna, B.: **Systém ochrany základných prav v Evropské unii a jeho geneze**. In: *Právník*, roč. 141, č. 11 (2002)
- Píkna, B.: **Charta základných práv Evropské unie**. In: *Právník*, roč. 142, č. 1 (2003)
- Pirošíková, M.: **Komentár k vybraným článkom Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd**. Bratislava, 2007
- Sagan, S. – Serzhanova, V.: **Organy i korporacje ochrony prawa**. Warszawa : Lexis Nexis, 2008
- Siman, M. – Slašťan, M.: **Sekundárne právo Európskej únie**. Bratislava, 2007

27 Tieto sú sformulované predovšetkým v Charte Organizácie spojených národov, ale aj vo Viedenskom dohovore o zmluvnom práve. Viedenský Dohovor o zmluvnom práve z 23. 5. 1969 nadobudol platnosť 27. 1. 1980; pre ČSSR sa stal platným 28. 8. 1987. Bol publikovaný vyhláškou Ministerstva zahraničných vecí ČSSR pod číslom 15/1988 Zb.

28 Cibulka, L. – Posluch, M.: **Štátne právo Slovenskej republiky**. Šamorín : Heuréka, 2006, s. 174.

RESUMÉ

Ochrana ľudských práv a slobôd v európskom priestore

Cieľom príspevku je analyzovať existujúci systém ochrany ľudských práv a slobôd v súvislosti s členstvom SR v Európskej únii, zabezpečený prostredníctvom Súdneho dvora Európskych spoločenstiev, ale aj s využitím mimosúdnych prostriedkov ochrany.

Samostatnú časť príspevku tvorí analýza ochrany ľudských práv a slobôd v kontexte Rady Európy a Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd. V závere sa autorka zaoberá aktuálnymi otázkami vývoja právnej ochrany, v nadväznosti na zámer Európskych

spoločenstiev pristúpiť k Dohovoru Rady Európy v kontexte vplyvu na existujúci model ochrany ľudských práv v európskom priestore.

SUMMARY

Protection of Human Rights and Freedoms within Europe

The author aims to analyse the existing system of the protection of human rights and freedoms in connection with the membership of the Slovak Republic in the European Union, enforced through the Court of Justice of the European Communities, but also by out-of-court remedies.

In a separate part the author also analyses human rights and freedoms in the context of the Council of Europe and the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. The author finally deals with the topical issues of the development of the legal protection in the light of the intention of the European Communities to become a signatory of the European Convention in the context of its effect on the existing model of the human rights protection within Europe.

ZUSAMMENFASSUNG

Schutz der Menschenrechte und Freiheiten im Europaraum

Das Ziel des Beitrags ist die Analyse des bestehenden Systems des Schutzes von Menschenrechten und Freiheiten in Zusammen-

hang mit der Mitgliedschaft der SR in der Europäischen Union, das über den Gerichtshof der Europäischen Gemeinschaften aber auch durch Beanspruchung außergerichtlicher Schutzinstrumente sichergestellt wird.

Ein selbstständiger Teil des Beitrags wird der Analyse des Schutzes der Menschenrechte im Kontext des Europarates und der Konvention zum Schutz der Menschenrechte und Grundfreiheiten gewidmet. Zum Schluss befasst sich die Autorin mit aktuellen Fragen der Entwicklung des Rechtsschutzes in Zusammenhang mit dem Vorhaben der Europäischen Gesellschaften zur Konvention des Europarates im Kontext des bestehenden Modells des Menschenrechtsschutzes im Europaraum beizutreten.

Do vašej knižnice: Procesné nástupníctvo v civilnom práve procesnom

Števček, M.: **Procesné nástupníctvo v civilnom práve procesnom**. Bratislava : EPOS, 2008, 176 strán. ISBN: 8080577407

V súčasnom období sa dostáva na slovenský odborný právnický knižný trh vedecká monografia vydavateľstva Ing. Miroslav Mračko, EPOS s názvom **Procesné nástupníctvo v civilnom práve procesnom**, ktorej autorom je môj priateľ, dlhoročný vysokoškolský pedagóg, v odbornej právnickej obci známy autor a advokát **JUDr. Marek Števček, PhD.** Aktuálnosť autorom zvoleného predmetu tejto vedeckej monografie hodnotím vysoko predovšetkým ako sudca: ide o tému, ktorá spôsobuje v aplikačnej praxi, aspoň podľa môjho právneho názoru, nemalé problémy. V úvode upozorňujem, že predmetná publikácia nie je „čítaním vhodným a dostupným pre všetkých ekonomicky a právne vysokoškolsky vzdelaných recipientov,“ ale ide o odbornú vedeckú monografiu právneho zamerania, pre ktorú je charakteristický odborný právnický jazyk autora, prerývaný jeho viacvrstvovo aplikovanými právnymi metódami výkladu, imanentne vykazujúcimi znaky syntézy a analýza, ako i komparácia, ktorá je, samozrejme, v rámci zvolenej aplikácie diverzifikovaná multifunkčne: empiricky, objektovo i odvetvovo; komunitárna právna rovina, česká, francúzska, nemecká a rakúska normatívna právna úprava procesného nástupníctva, ako aj medzinárodný civilný proces preto logicky v tejto práci neabsentujú. Autor sa pritom v žiadnom prípade nevyhýba vlastnému riešeniu analyzovaných legislatívnych problémov a svoje právne závery publikuje jednoznačne v rovine *de lege ferenda*, ktoré tak tvoria, alebo aspoň môžu a majú tvoriť, vhodný základ pre eventuálne „novelizačné“ úvahy zákonodarcu, týkajúce sa tejto parciálnej normatívnej úpravy nášho základného civilného procesného predpisu, t.j. predovšetkým ustanovenia § 92 v súvislosti s ustanovením § 103 a § 107 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v platnom znení (skrátene „O.s.p.“ a/alebo „Občiansky súdny poriadok“ v príslušnom gramatickom tvare) – *in media res*: napriek mladému veku autora ide tak o obsahovo, ako i formálne vysoko vyzretú právnickú monografiu, v ktorej inkorporovaný právny purizmus, analytická vedomosť a zna-

losť rozoberanej právnej matérie, ako i právna logika, vykazujú takpovediac, aspoň v rámci recenzovanej monografie, znaky univerzálnej ubikvity.

Ako som spomenul v úvode, nejde o právnickú učebnicu, ale o vedeckú právnickú monografiu, ktorá logicky stratifikovaným a formálne usporiadaným sémantickým prístupom poskytuje, generálnym spôsobom a rozsahom, analyzovanie jedného parciálneho procesnoprávneho inštitútu, konkrétne inštitútu procesného nástupníctva – to, čo býva v prevažnej väčšine recenzii uvedené na ich konci. Táto monografia bude jednoznačným prínosom predovšetkým pre tých, ktorí už majú isté, nebojím sa použiť adjektívum „značné,“ skúsenosti a aplikačné vedomosti, týkajúce sa predovšetkým práva procesného, teda najmä pre advokátov, sudcov a prokurátorov. Unisono však platí fakt, že predmetnú monografiu treba čítať v úzkej komparácii s pozitívnym právom, mám na mysli čítanie s „otvorenými zákonmi.“

Autor monografiu z *formálnologického* aspektu vhodne stratifikoval na **štyri samostatné časti**, pričom tieto sú vnútorne diferencované na jednotlivé **kapitoly** – v rámci kapitol potom autor pristúpil k diverzifikovaniu na samostatné **oddiely**, ktoré ešte netradične vnútorne člení na **paragrafy**, čo jednoznačne zvyšuje tak prehľadnosť, ako aj logickú obsahovú následnosť analyzovanej právnej matérie. Ako ďalšie pozitívum hodnotím metodologický prístup autora, ktorý každú kapitolu začína vymedzením rozhodných **klúčových pojmov**, pričom je samozrejmé, že i poznámkový aparát k textu pod čiarou reflektuje na tieto skutočnosti. Vysoko pozitívne hodnotím skutočnosť, v akom rozsahu a kvalite autor využíva **latinské odborné právnické pojmoslovie**, čo je aj pri monografiách tohto charakteru vyslovene výnimkou! Autorom metodologicky aplikovaná pluralita prameňov práva, odbornej právnickej literatúry a judikatúry, tak domácej, ako i zahraničnej, komunitárnu rovinu justičných rozhodnutí nevynímajúc, je imanentne využívaným prostriedkom, vďaka ktorému dosiahol vysoko odbornú symbiózu teoretického a praktického abstraktu, vytvárajúceho jeden univerzálne kompaktný a funkčný celok.

Z hľadiska *obsahového stratifikovania* monografie autor zvolil v intenciách vyššie uvedeného nasledovný prístup: **v prvej časti**,

ktorú tvoria dve kapitoly, začal výklad **teoretickými východiskami procesného nástupníctva**; v prvej kapitole preto autor vymedzuje pojem procesného nástupníctva, pričom vývoj právnych názorov na problematiku procesného nástupníctva je obsahom druhej kapitoly.

Predmetom **druhej časti** monografie je **procesné nástupníctvo de lege lata v slovenskom civilnom procese**. Táto najrozsiahlejšia časť je vnútorne rozčlenená na päť kapitol. V prvej kapitole, ktorá je stratifikovaná na štyri oddiely, autor analyzuje **procesné nástupníctvo v sporovom konaní**: akceptujúc súčasnú normatívnu právnu úpravu a systematiku ustanovenia § 92 O.s.p. autor v prvom oddieli venuje svoju pozornosť zmene účastníctva, v druhom oddieli upriamuje pozornosť čitateľa na zámenu účastníctva, v treťom oddieli nasleduje inkorporované procesné nástupníctvo a opravné prostriedky v občianskom súdnom konaní. Úvodnú kapitolu druhej časti monografie završuje štvrtý oddiel, ktorý zakotvuje právnu úpravu procesného nástupníctva *de lege ferenda* – práve túto štvrtú kapitolu druhej časti recenzovanej monografie považujem za nesmierne prínosnú! Osobne sa, v celom rozsahu, stotožňujem s právnym názorom autora na potrebu dôslednej diferenciácie analyzovaných procesnoprávných inštitútov, s nevyhnutnou potrebou akceptovania vnútornej koherentnosti a konzistencie Občianskeho súdneho poriadku. V oblasti normatívnej právnej úpravy procesného nástupníctva v sporovom konaní súhlasím s právnym názorom autora, v intenciiach ktorého považujem navrhované odčlenenie normatívnej právnej úpravy zmeny účastníctva ako klasickej normatívnej právnej úpravy procesného nástupníctva od normatívnej právnej úpravy prístúpenia a zámenny účastníctva, teda procesných inštitútov podľa svojej povahy slúžiacich predovšetkým na konvalidáciu nedostatku počiatocnej vecnej legitímácie, za jednoznačne vhodné a procesne účelné.

Rovnako tak vnímam potrebu vnútornej stratifikácie procesnoprávneho inštitútu zmeny účastníctva – procesné nástupníctvo spojené so stratou spôsobilosti byť účastníkom konania stojí ako opozitum k prípadom, kedy k takejto strate nedochádza a pôvodný účastník konania ako subjekt práva naďalej existuje – je nesporným faktom, že ak dochádza k strate procesnoprávnej subjektivity, zákonite ide o prekážku postupu konania: konajúci súd, ktorý má v intenciiach ustanovenia § 103 O.s.p. zákonnú povinnosť v každom procesnom štádiu súdneho konania verifikovať splnenie procesných podmienok konania, v takomto prípade potom nemôže ďalej pokračovať v konaní s účastníkom, ktorý nemá spôsobilosť byť účastníkom konania! Konečný výsledok autora, vyjadrujúci právny názor o vhodnosti ponechania normatívnej právnej úpravy zmeny účastníctva inkorporovanej prostredníctvom ustanovenia § 107 v systémovej časti Občianskeho súdneho poriadku nazwanej „Prekážky postupu konania,“ považujem za náležitý a správny. Osobne by som rovnako privítal legislatívnu zmenu, ktorá by normatívnym spôsobom systematicky diverzifikovala ustanovenie § 92 O.s.p. tak, ako tomu bolo v období pred novelou Občianskeho súdneho poriadku, vykonanou zákonom č. 501/2001 Z. z., ktorým sa menil doplnil zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov: s poukazom na existenciu skupiny prípadov, kedy nedostatok vecnej legitímácie existoval od počiatku konania, by vo vyššie naznačených intenciiach ustanovenie § 92 O.s.p. upravovalo výlučne prístúpenie a zámenu účastníctva. Pre prípad absencie rekodifikácie Občianskeho súd-

neho poriadku by potom následne zákonodarcom novokreované a systematicky v Občianskom súdnom poriadku zaradené ustanovenie § 92a komplexným spôsobom upravovalo *en block* všetky prípady zmeny vecnej legitímácie, ktoré nastali počas konania – tieto prípady singulárnej a univerzálnej procesnoprávnej sukcesie ako prípady vstupu do práv a povinností tvoriacich *meritum* predmetného súdneho sporu bez straty procesnej subjektivity by striktno normatívne odlišil odkazom zákonodarcu na ustanovenie § 107 O.s.p. od prípadov, kedy k strate procesnej subjektivity dôjde po začatí konania; ustanovenie § 107 O.s.p. by v nezmenenej podobe i naďalej upravovalo prípady univerzálnej sukcesie spojené so stratou spôsobilosti byť účastníkom súdneho konania.

I pri **procesnom nástupníctve v nesporovom konaní**, analyzovanom v **druhej kapitole** tejto časti monografie, treba súhlasiť s právnymi závermi autora, v intenciiach ktorých procesnoprávne inštitúty prístúpenia a zámenny účastníkov nebude možné aplikovať – akceptujúc záver o dispozičnom princípe (so stále sa prehľubujúcou kontradiktórnosťou konania, akcentujúcou úpravu pomerov účastníkov konania) ako hlavnom princípe sporového konania. Osobne sa taktiež stotožňujem s výsledkom autora, podľa ktorého klasické inštitúty sporového konania nenachádzajú v nesporových konaniach uplatnenie. Je zrejmom skutočnosťou, že procesnoprávne inštitúty slúžiace ku konvalidácii počiatocného nedostatku vecnej legitímácie sú v nesporových konaniach z reálnej aplikácie pojmovovo vylúčené.¹

To isté možno pri nesporových konaniach uviesť o zmene účastníctva podľa ust. § 92 ods. 2 a 3 O.s.p., pretože pri nej dochádza výlučne k strate domnej vecnej legitímácie konkrétneho účastníka, čo v nesporovom konaní možné nie je – špecifickými prípadmi a výnimkami sú v tejto súvislosti konania o úschovách (ustanovenie § 185a a nasl. O.s.p.) a umorenie listín (ustanovenie § 185i a nasl. O.s.p.), keď za istých okolností k prevodu a/alebo prechodu práva dôjsť môže. Súhlasím s autorom, že i v týchto prípadoch je procesné nástupníctvom pre absenciu vecnej legitímácie v nesporovom konaní vylúčené, čo však nemožno povedať o aplikácii ustanovenia § 107 O.s.p v tomto konaní.

Tretia kapitola druhej časti monografie sa venuje **procesnému nástupníctvu v exekučnom konaní** a autor ju systematicky rozdelil do dvoch samostatných oddielov – procesné nástupníctvo vo výkone rozhodnutia podľa Občianskeho súdneho poriadku je tak osobitne a samostatne analyzované od procesného nástupníctva podľa Exekučného poriadku.

Aktuálna téma **procesného nástupníctva v konkurznom, vyrovnacom a reštrukturalizačnom konaní** podľa „rekodifikovanej“ normatívnej právnej úpravy zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení (skrátene ako „*nová konkurzná úprava*“), samozrejme vykladaná v úzkej komparácii so, podľa môjho právneho názoru i keď nie v zodpovedajúcom rozsahu legislatívne² dokonale, ale rozhodne menej problémovou normou,³ zákonom č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (skrátene ako „*dovtedajšia konkurzná úprava*“), je obsahom **štvrtjej kapitoly** druhej časti recenzovanej monografie. Túto kapitolu autor vnútorne diferencuje na tri samostatné oddiely – v prvom sa venuje problematike procesného nástupníctva počas konkurzného konania, v druhom problematike konkurzného konania ako právneho dôvodu procesného nástupníctva a koneč-

1 Splyvanie vecnej legitímácie s účastníctvom.

2 Tak formálne, ako i obsahovo.

3 Čo bude nepochybne predmetom mojej osobitnej publikačnej činnosti – predpokladám, že tak vykoná aj autor recenzovanej publikácie... :-).

ne v treťom procesnom nástupníctve v konkurznom konaní v intenciách novej konkurznej úpravy. Aby moja recenzia nevyznela výlučne subjektívne, sugestívne a pre autora jednostranne pozitívne, predovšetkým s poukazom na priateľský vzťah s autorom, musím uviesť nasledovnú úvahu: *pro primo*, túto kapitolu možno ponímať ako stručnú (rovnako tak mi tu absentuje napr.: komparácia s českou normatívnou právnou úpravou konkurzného konania) – ďalej zvažujem, či by som *pro secundo* neprivilal autorove vlastné právne názory *de lege ferenda*, ktoré by ako homogénny výsledok komparácie novej konkurznej úpravy a dovtedajšej konkurznej úpravy boli vhodným námetom eventuálnej legislatívnej úpravy novej konkurznej úpravy a *pro tercio* v zozname použitých skratiek by som možno uviedol aj odkaz na novú konkurznú úpravu, najmä, ak pri dovtedajšej konkurznej úprave je uvedená skratka „ZKV“.

Z hľadiska poznania vedecko-analytického prístupu autora s nespornými prvkami verifikovania empirických skúseností z jeho vlastnej aplikačnej praxe, ako i autorom stanoveného cieľa a samotnej koncepcie monografie je mi viac ako zrejmé, že autor vyššie uvedený prístup aktívne zvažoval. Tak ako on, i ja musím pravdepodobne dôjsť k nevyhnutnému poznaniu, že ak by štvrtá kapitola druhej časti monografie zohľadňovala moje postrehy, mala by minimálne dvakrát taký rozsah ako samotná monografia! V konečnom dôsledku rozsah i obsah tejto kapitoly je pre dosiahnutie autorom želaného účelu monografie pravdepodobne primeraný a účelný...

Piata kapitola monografie, ktorej obsahom je **alternatívne riešenie sporov a procesné nástupníctvo**, uzatvára túto najrozsiahlejšiu časť recenzovanej monografie. Autor ju rozdelil do dvoch samostatných oddielov, z ktorých v jednom venuje svoju pozornosť procesnému nástupníctvu a v druhom upriamuje pozornosť čitateľa na procesné nástupníctvo v mediačnom konaní.

Tretiu časť monografie s problematikou **procesného nástupníctva v európskom a medzinárodnom civilnom procese** autor logicky rozdelil do dvoch samostatných kapitol: **v prvej kapitole** analyzuje procesné nástupníctvo v konaní s medzinárodným prvkom prostredníctvom dvoch samostatných oddielov. Prvý oddiel akcentuje procesné nástupníctvo v klasickom medzinárodnom práve súkromnom a procesnom, pričom otázkam procesného nástupníctva v európskom medzinárodnom práve sa následne venuje druhý oddiel tejto kapitoly. **V druhej kapitole** autor upriamuje svoju pozornosť na problematiku **procesného nástupníctva v konaní pred Súdnyh dvorom Európskych spoločenstiev** – táto kapitola je schematicky rozdelená na tri oddiely: v prvom autor analyzuje postavenie a konanie pred Európskym súdnym dvorom, v druhom sa venuje postaveniu a oprávneniam sporových strán v konaní pred Európskym súdnym dvorom a v treťom završuje celú kapitolu výkladom o zmene a zámene subjektov a procesnom nástupníctve v konaní pred Európskym súdnym dvorom.

Predmetom predposlednej, teda **štvrtej kapitoly** recenzovanej monografie je informatívna právna analýza týkajúca sa **procesného nástupníctva v konaní pred Európskym súdom pre ľudské práva**.

Tak tretiu, ako i štvrtú kapitolu z pohľadu systematického inkorporovania do recenzovanej monografie hodnotím vysoko pozitívne, pretože pomáhajú vytvoriť čitateľovi v rozsahu *en block*

potrebný, komplexný právny názor na procesnoprávny inštitút procesného nástupníctva.

Záverečná piata časť recenzovanej monografie, rozdelená do troch kapitol a samostatného záveru, analyzuje formou komparatívneho exkurzu **francúzske, nemecké a rakúske normatívne právne zakotvenie procesného nástupníctva**. Osobne považujem túto časť monografie za veľmi prínosnú, pretože umožňuje každému čitateľovi vytvorenie si vlastného právneho názoru na skutočnosť, ktoré z okolitých krajín majú najvhodnejšie, najúčelnejšie a najbezproblémovjšie normatívne zakotvenie analyzovaného procesnoprávneho inštitútu. Záver, ponímaný ako samostatné stručné resumé zámeru autora, odzrkadľuje cieľ práce, ktorý sa, aspoň podľa môjho právneho názoru, autorovi podaril mimoriadnym spôsobom – vedecká monografia tohto kvalitatívneho rozsahu na našom odbornom knižnom trhu doposiaľ jednoznačne absentovala.

Na záver, síce *relata refero*, ale aj tak uvádzam, že prínos recenzovanej monografie nespočíva len v právne (tak zo stránky formálnej, ako i obsahovej) puristicky poňatom a vo výslednej forme transponovanom vedeckom diele, ktoré v sebe inkorporuje symbiózu teoretického a aplikačného právneho poznania, ale aj v tom, že autor sa nebál a konkrétne formuloval vlastné právne závery v intenciách *pro futuro*, z čoho by mohol byť, za predpokladu verifikovania nastienených záverov autora právnickou obcou, i legislatívny prospech *de lege ferenda*. Každopádne, i keď nejde o čítanie ľahké, vlastný právny názor na postrehy autora si urobí každý sám...

doc. JUDr. Daniel Jakubovič, PhD.
sudca

Právnická fakulta UK v Bratislave

Advokátska kancelária JURIKA & KELTOŠ, s.r.o.
so sídlom v Bratislave

hľadá

koncipienta / koncipientku

Požiadavky:

- ukončené vysokoškolské vzdelanie v odbore *právo*
- dôslednosť, precíznosť, samostatnosť, zodpovednosť
- schopnosť tímovej práce
- excelentné teoretické znalosti najmä z oblasti občianskeho a obchodného práva

Vaše ponuky očakávame na adrese:

Advokátska kancelária JURIKA & KELTOŠ
Mickiewiczova 2, 811 07 Bratislava
tel.: 02/52921465

Zo zasadnutia Predsedníctva SAK

Predsedníctvo SAK zasadalo 18. apríla 2008 v salóniku Hotelu Permon na Podbanskom. Zasadnutie viedol predseda SAK JUDr. Štefan Detvai. Za overovateľa zápisnice určilo P SAK JUDr. Lehotského.

Predsedníctvo SAK **vzalo na vedomie** správu predsedu SAK JUDr. Detvaia, v rámci ktorej informoval o stretnutí s maďarskými kolegami – členmi regionálnych zastúpení v Sálgotáriáne a následne v Lučenci (správu zo stretnutia prinesieme v budúcom čísle 6 BSA).

JUDr. Michalková informovala o rozporovom konaní návrhu Občianskeho súdneho poriadku, kde zazneli prevažne nesúhlasné názory na advokátov a notárov v súvislosti s výlučným vystavovaním zmlúv na prevod nehnuteľností. Rokovanie bude pokračovať na úrovni ministerstiev.

Predsedníctvo SAK **vzalo na vedomie** odstúpenie JUDr. Jozefa Oleja z funkcie člena predsedníctva SAK s tým, že na miesto riadneho člena P SAK nastúpil s účinnosťou od 18. apríla 2008 JUDr. Miroslav Lehotský, ktorý bol zvolený ako tretí náhradný člen P SAK.

Po diskusii členovia P SAK **schválili** zápisnicu č. 3/2008 zo zasadnutia P SAK zo dňa 7. marca 2008 s **výnimkou** Uznesenia č. 5/3/2008, bod 2), ktorý zmenili nasledovne: „Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory schvaľuje všeobecné etické požiadavky na členov Komisie pre regionálnu činnosť tak, že jej člen a) nemôže byť evidovaný v záznamoch Ústavu pamäti národa, b) nemôže mať podližnosti voči Slovenskej advokátskej komore, c) nebolo mu uložené právoplatné disciplinárne opatrenie.“ Predsedníctvo SAK predloží na najbližšej konferencii advokátov na schválenie návrh etických požiadaviek na výkon funkcie členov volených orgánov komory.

Predsedníctvo SAK **schválilo a vymenovalo** za členov Komisie pre regionálnu činnosť týchto advokátov: JUDr. Ján Klimek (Prešovský kraj), JUDr. Miroslav Abelovský (Banskobystrický kraj), JUDr. Magdaléna Hromcová (Žilinský kraj), JUDr. Ján Kanaba (Trenčiansky kraj), JUDr. Kamil Beresecký (Nitriansky kraj), JUDr. Jozef Olej (Košický kraj) s tým, že v zmysle Uznesenia P SAK č. 7/1/2008 bod 1, písm. b) bol zvolený za predsedu Komisie pre regionálnu činnosť. Predsedníctvo SAK **odsúhlasilo**, aby v Bratislavskom a Trnavskom kraji činnosť Komisie pre regionálnu činnosť organizačne za-

bezpečovala kancelária komory prostredníctvom P SAK a **poverilo** kanceláriu komory poslať zvoleným členom Komisie pre regionálnu činnosť listy o ich vymenovaní do funkcie, v súčinnosti s JUDr. Olejom ako predsedom Komisie pre regionálnu činnosť zorganizovať prvé stretnutie komisie, zabezpečiť uverejnenie informácie o vytvorení

Komisie pre regionálnu činnosť a o jej členoch na webovskej stránke komory a v Bulletinu slovenskej advokácie.

JUDr. Michalková prezentovala informáciu o stave súdnych konaní.

Predsedníctvo SAK prerokovalo koncepciu vzdelávania advokátskych koncipientov. Po diskusii **rozhodlo**, že zotrúva na doterajšom systéme vzdelávania advokátskych koncipientov v zmysle návrhu predloženého na rokovanie P SAK 8. februára 2008 JUDr. Kalatom v alternatíve č. 1 a poverilo Vzdelávacie kolégium pripraviť koncepciu vzdelávania advokátskych koncipientov na

Program seminárov pre advokátskych koncipientov z civilného práva

1. ročník – prvá časť

- Základy práva obchodných spoločností
- Skončenie pracovného pomeru a nároky z toho vyplývajúce
- Zásady konania, účastníci konania, konanie na súde prvého stupňa, podania advokáta a advokátskeho koncipienta
- Advokátska etika – Výkon advokátskeho povolania, vzťah advokáta ku koncipientovi a inému zamestnancovi
- Všeobecná časť Občianskeho zákonníka v praxi, trovy konania podľa Občianskeho súdneho poriadku
- Rodinné právo, výživné a ostatné nároky zo Zákona o rodine, náhradná rodinná starostlivosť

1. ročník – druhá časť

- Vecné práva všeobecne, vlastnícke právo k bytom a nebytovým priestorom, vecné práva k cudzím veciam
- Zodpovednosť vzťahy v súkromnom práve (náhrada škody podľa Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka)
- Dokazovanie v civilnom procese (prípadne alternatívne konanie na súde II. stupňa, systém opravných prostriedkov v civilnom procese so zameraním sa na odvolacie konanie)
- Advokátska etika – Vzťah advokátov navzájom (predchádzanie sporom, substitučné zastúpenie), vzťah advokáta k súdom a úradom
- Nekalá súťaž v obchodnom práve, vrátane procesných prostriedkov ochrany
- Predbežné opatrenia (so zameraním sa na nekalosúťažné konanie – súvzťažnosť s hmotnoprávnou témou a úpravou

2. ročník

- Podielové spoluvlastníctvo, bezpodielové spoluvlastníctvo manželov
- Rozhodcovské konanie
- Mimoriadne opravné prostriedky v civilnom procese
- Základy európskeho súkromného práva (práva spotrebiteľov a pod.)
- Zmenkové právo
- Právo duševného vlastníctva
- Správne súdnictvo
- Advokátska etika

3. ročník

- Podania na Ústavný súd SR
- Vybrané európskoprávne súvislosti slovenského civilného procesu, európske právo civilného procesu (konanie na Súdnom dvore ES z pohľadu slovenského advokáta)
- Základné zmluvné typy podľa Občianskeho a Obchodného zákonníka
- Základné zmluvné typy podľa Občianskeho a Obchodného zákonníka
- Zabezpečenie a vymáhanie pohľadávok (základné i neštandardné prostriedky zabezpečenia záväzkov v súkromnom i medzinárodnom práve)
- Advokátska etika – spoločný výkon advokácie (výkon advokácie prostredníctvom združenia alebo obchodnej spoločnosti)
- Základy exekučného konania z pohľadu advokáta (so zameraním sa na uznávanie a výkon cudzích rozhodnutí, európsky exekučný titul)

báze centrálného vzdelávania organizačne zabezpečeného kanceláriou komory. Predsedníctvo SAK **schválilo** 6 jesenných seminárov advokátskych koncipientov v modeli 2 trestné semináre a 4 civilné semináre. Semináre advokátskych koncipientov sa budú konať v jesennom termíne v Hoteli Partizán na Táloch a v Hoteli Patria na Štrbskom Plese. (Progran seminárov je uverejnený na vedľajšej strane 32.)

Predsedníctvo SAK **vymenovalo** za členky Škodovej komisie podľa poistnej zmluvy s poisťovňou Kooperativa, a. s. JUDr. Darinu Michalkovú a JUDr. Dianu Hrončekovú.

Predsedníctvo SAK **zvolilo** za predsedu Rozhodcovského súdu SAK JUDr. Alexandra Škrinára.

Predsedníctvo SAK **vzalo na vedomie** informácie JUDr. Havláta o stave súdneho konania v právnej veci navrhovateľky Slovenská advokátska komora proti odporkyňi Medzinárodná banka pre obnovu a rozvoj.

Členovia P SAK prerokovali ekonomické otázky, s ktorými ich oboznámil JUDr. Hrežďovič. S účinnosťou od 1. júna 2008 **schválili** Mzdový poriadok pracovníkov kancelárie komory, návrh nájmovej zmluvy v budúce SAK s JUDr. Popovcom a zvýšenie poplatku za ubytovanie v ubytovacích priestoroch na 5. poschodí budovy SAK v Bratislave na 450 Sk za osobu/noc pre advokátov a ich najbližších rodinných príslušníkov, resp. 900 Sk pre neadvokátov.

Predsedníctvo SAK **stanovilo** termín mimoriadneho zasadnutia P SAK na 29. apríla 2008 s jediným bodom programu, ktorým bude schválenie rozpočtu SAK na rok 2008. **Vzalo na vedomie** informácie JUDr. Michalkovej o kontrole zoznamov poistených advokátov za rok 2005 a ekonomického odboru o výške darov, resp. príspevkov pozostalým rodinným príslušníkom vyplatených zo sociálneho fondu v roku 2007.

Členovia P SAK prerokovali žiadosti o zapísanie advokátskych koncipientov do zoznamu advokátskych koncipientov, o vykonanie zmien v zápisoch koncipientov v dôsledku zmeny zamestnávateľa a o vyčiarknutie zo zoznamu advokátskych koncipientov v dôsledku skončenia pracovného pomeru u advokáta, žiadosti advokátskych koncipientov o započítanie inej právnej praxe do

praxe advokátskeho koncipienta, žiadosti o zápis do zoznamu advokátov, informácie o pozastavení výkonu advokácie, o zrušení pozastavenia výkonu advokácie, o vyčiarknutí zo zoznamu advokátov, žiadosti advokátov o zápis do zoznamu usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností, informácie o zmenách právnej formy obchodných spoločností a o pristúpení spoločníkov a o vyčiarknutí z uvedených zoznamov.

Predsedníctvo SAK **vzalo na vedomie** informácie Mgr. Marečkovej o pripravovanej návšteve nemeckých obhajcov 23. mája 2008, správu JUDr. Hrežďoviča z pracovnej cesty v Chorvátsku, správu JUDr. Procházku zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE v Bruseli.

Predsedníctvo SAK **poverilo** JUDr. Gerega a JUDr. Hrežďoviča zúčastniť sa na 53. výročnom zhromaždení Macedónskej advokátskej komory,

Spracovala: PhDr. Naďa Ondrišová

Pýta(j)te sa predsedníctva

Zahŕňajú sa u advokátov – platiteľov DPH do základu dane z pridanej hodnoty podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty okrem odmeny advokáta aj náhrada hotových výdavkov a náhrada za stratu času advokáta?

JUDr. I. G., advokát z Prievidze

Advokátovi patrí podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. (ďalej len „vyhláška“) za poskytnutie právnych služieb:

- Tarifná odmena (§§ 9 až 14f)
- Náhrada hotových výdavkov (§ 16)
- Náhrada za stratu času (§ 17)

§ 18 ods. 3 vyhlášky stanovuje u advokátov – platiteľov DPH zvýšenie odmeny podľa §§ 9 až 14f vyhlášky o daň z pridanej hodnoty. Zvýšenie náhrady hotových výdavkov (§ 16) a náhrady za stratu času (§ 17) o daň z pridanej hodnoty vyhláška nestanovuje.

Zahŕňanie náhrady hotových výdavkov do základu dane

Pri určení spôsobu zahŕňania náhrady hotových výdavkov treba rozlíšiť, či sú tieto platené v mene a na účet klienta (mandátny vzťah), v mene advokáta a na účet klienta (komisionársky vzťah) alebo v mene a na účet advokáta.

V prípade výdavkov vynaložených v mene a na účet klienta sa tieto považujú za „prechodné položky“ podľa § 22 ods. 3 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty (ďalej len „zákon o DPH“) a do základu dane z pridanej hodnoty sa nezahŕňajú.

Ostatné výdavky sa zahŕňajú do základu dane podľa § 22 ods. 2 písm. b zákona o DPH ako „súvisiace náklady (výdavky)“ s poskytovaním služby. Podľa § 22 ods. 1

zákona o DPH základom dane pri dodaní služby je všetko, čo tvorí protihodnotu, ktorú dodávateľ prijal alebo má prijať od príjemcu plnenia alebo inej osoby za dodanie služby, zníženú o daň. Podľa vyhlášky je protihodnotou advokáta náhrada hotových výdavkov nezvýšená o daň, základ dane sa preto vypočíta ako výška hotových výdavkov znížená o daň.

Zvýšenie výdavkov hradených advokátom o daň je možné podľa názoru P SAK len v prípade, ak sú súčasťou tarifnej odmeny, kde vyhláška túto možnosť pripúšťa.

Zahŕňanie náhrady za stratu času do základu dane

Spôsob zahŕňania náhrady za stratu času do základu dane z pridanej hodnoty je zhodný so zahŕňaním hotových výdavkov platených v mene advokáta na účet klienta a výdavkov v mene a na účet advokáta.

Napriek tomu, že vyhláška upravuje len zvýšenie tarifnej odmeny advokáta o DPH (podobne je tak u exekútorov), zákon o DPH ako hmotnoprávny predpis upravujúci daň z pridanej hodnoty ukladá platiteľovi DPH zahrnúť do základu dane pri dodaní tovaru alebo služby celú protihodnotu, ktorú dodávateľ prijal alebo má prijať od príjemcu plnenia alebo inej osoby za dodanie tovaru alebo služby, zníženú o daň.

Vzhľadom na to, že podľa vyhlášky za výkon advokátskej činnosti patrí advokátovi tarifná odmena, náhrada hotových výdavkov a náhrada za stratu času, celá protihodnota, znížená o daň, ktorú advokát ako platiteľ DPH prijal alebo má prijať od príjemcu plnenia alebo inej osoby za dodanie advokátskej služby, predstavuje základ dane pri dodaní služby (s výnimkou prechodných položiek nezahŕňaných do základu dane).

Letný seminár advokátov 5. – 7. jún 2008

Milé kolegyně, milí kolegovia,

dovoľte, aby som Vás v mene Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory pozvala na seminár advokátov, ktorý sa bude konať **5. až 7. júna 2008** v hoteli Permon na Podbanskom. Prednášky sa budú konať paralelne v Kongresovej sále (8. posch.) a v Modrej sále (7. posch.) v súlade s nižšie uvedeným programom.

Ubytovanie je zabezpečené v dvojlôžkových izbách (1 212 Sk/os./noc) hotela Permon vrátane raňajok a kúpeľného poplatku. **Účastnícky poplatok za seminár vrátane rautu je 2 100 Sk.** Na spríjemnenie štvrtkového večera sme pripravili od 19:00 hod. pri hoteli Permon „Grill party“ (700 Sk/os.).

Neformálne stretnutie v tatranskej prírode nám bude spríjemňovať ľudová hudba.

Dovoľte, aby som Vás v mene Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory pozvala na grill party a raut. Raut sa uskutoční tradične v piatok 6. júna o 20:00 hod. v hale hotela Permon na 5. poschodí.

V prípade Vášho záujmu sa môžete prihlásiť na seminár:

● **cez internet** prostredníctvom našej webstránky www.sak.sk v časti pre advokátov a koncipientov v sekcii **PODUJATIA najneskôr do 27. mája 2008,**

● **alebo kontaktujte p. Pelikánovú na tel. č. 02/5296 2933,** ktorá Vám následne pošle záväznú prihlášku na seminár.

Úhradu všetkých poplatkov spojených s účasťou na seminári zaplatíte po doručení faktúry, ktorú Vám po podujatí pošle Kancelária SAK poštou na adresu uvedenú vo Vašej záväznej prihláške. **Ako variabilný symbol uveďte číslo faktúry.** Faktúra bude obsahovať cenu ubytovania, účastnícky poplatok a poplatok za grill party v súlade s Vašou prihláškou. Stravovanie, parkovné a ostatné služby si hradí každý účastník seminára individuálne.

Ak sa z vážneho dôvodu nebudete môcť na seminári zúčastniť, prosím nahlásiť storno prihlášky telefonicky na č. 02/52962933 alebo e-mailom na pelikanova@sak.sk najneskôr 2 dni pred podujatím. V opačnom prípade Vám pošleme faktúru a budete musieť zaplatiť za objednané služby.

Teším sa na stretnutie. Dovtedy všetkým želim úspešné týždne.

S kolegiálnym pozdravom

JUDr. Darina Michalková
členka Predsedníctva SAK

Letný seminár advokátov · 5. – 7. jún 2008 · Hotel Permon, Podbanské

PROGRAM

Kongresová sála (8. posch.)

Modrá sála (7. posch.)

ŠTVRTOK 5. jún 2008

- 15:30 – 16:00 **Prezencia**
16:00 **Otvorenie seminára**
JUDr. Darina Michalková, advokátka, členka P SAK
- 16:00 – 18:00 **Osobitná úprava záväzkových vzťahov v Obchodnom zákonníku**
doc. Karel Marek, Masarykova univerzita Brno

PIATOK 6. jún 2008

- 9:00 – 11:00 **Aktuálne pripravované zmeny v Občianskom súdnom poriadku**
JUDr. Jana Baricová, sudkyňa NS SR
- 11:00 – 11:30 **Prestávka**
- 11:30 – 12:30 **Rozhodcovské konanie – alternatívne riešenie sporov mimosúdnou cestou**
JUDr. Tomáš Borec, advokát
JUDr. Alexander Škrinár, advokát
- 12:30 – 14:30 **Obedňajšia prestávka**
- 14:30 – 15:30 **Pokračovanie prednášky**
- 15:30 – 16:00 **Prestávka**
- 16:00 – 18:00 **Prevody nehnuteľností a súvisiaca právna úprava v praxi**
Ing. Ľudovít Hamaš, Úrad geodézie, kartografie a katastra SR

- 9:00 – 9:15 **Otvorenie**
JUDr. Ján Havlát, advokát, podpredseda SAK
- 9:15 – 11:00 **Dokazovanie v trestnom konaní a postavenie advokáta s ohľadom na súčasné kriminalistické a kriminologické poznatky**
JUDr. Ondrej Mularčík, advokát
- 11:00 – 11:30 **Prestávka**
- 11:30 – 12:30 **Advokátska tarifa v praxi**
JUDr. Alexander Filo, advokát
- 12:30 – 14:30 **Obedňajšia prestávka**
- 14:30 – 15:30 **Pokračovanie prednášky**
- 15:30 – 16:00 **Prestávka**
- 16:00 – 18:00 **Prednáška z komunitárneho práva**
prof. JUDr. Ján Klučka, CSc., sudca Súdneho dvora ES

20:00 **Raut**

SOBOTA 7. jún 2008

- 10:30 – 12:00 **Informácia o aktuálnom dianí v Slovenskej advokátskej komore**
JUDr. Štefan Detvai, advokát, predseda SAK

Zmeny v zozname advokátov za obdobie od 16. marca do 15. apríla 2008

Do zoznamu advokátov boli zapísaní:

JUDr. Dušan Ažaltovič
Kubranská 623, 911 01 Trenčín
tel: 032/7442968, 0905/720742
fax: 032/7442968-9

judr.azaltovic@post.sk
Mgr. Mariana Mokaňová
906 06 Vrbovec 134, okr. Myjava
tel: 0914/190563

JUDr. Mária Rimovská
Vazovova 9, 811 07 Bratislava
tel: 02/55648777, 0904/455310
fax: 02/55648779

Mgr. Miroslav Šandrik
Stražovská 625/1, 922 03 Vrbové
tel: 0905/833942
mirosandrik@zoznam.sk

Výkon advokácie majú pozastavený podľa § 8 ods. 1 písm. a, d zákona o advokácii:

Mgr. Eva Bačiková, Trnava
od 1. 4. 2008

JUDr. Tomáš Bardelčík, Košice
od 19. 3. 2008

Mgr. Lenka Fridrichová, Bratislava
od 1. 4. 2008

Mgr. Viliam Hoferica, Dolný Hričov
od 19. 3. 2008

Mgr. Ivan Petkov, Bratislava
od 7. 4. 2008

Mgr. Peter Pirožek, Bratislava
od 1. 4. 2008

JUDr. Lucia Regecová, Bratislava
od 1. 4. 2008

Mgr. Zuzana Šimeková, Bratislava
od 1. 3. 2008

Výkon advokácie obnovili podľa § 10 zákona o advokácii:

JUDr. Mária Duračinská, Bratislava
od 9. 4. 2008

JUDr. Marta Ferienčíková, Bratislava
od 26. 3. 2008

JUDr. Monika Szabóová, Bratislava
od 1. 6. 2008

JUDr. Jaroslav Šášik, Bratislava
od 29. 2. 2008

Zo zoznamu advokátov boli vyčiarknutí podľa § 7 ods. 1 písm. a zákona o advokácii:

JUDr. Ladislav Madaras, Sobrance
od 30. 3. 2008

JUDr. Eva Pátková, Prievidza
od 15. 2. 2008

JUDr. Tibor Scholtz, Košice
od 5. 3. 2008

Zo zoznamu advokátov boli vyčiarknutí podľa § 7 ods. 1 písm. c zákona o advokácii:

JUDr. Ivan Bartek, Bratislava
od 1. 4. 2008

JUDr. Pavol Biroš, Prešov
od 19. 3. 2008

JUDr. Pavol Kerďo, Galanta
od 1. 4. 2008

JUDr. Peter Rajňák, Palárikovo
od 31. 3. 2008

Spracovala: Vilma Slopovská

Praktikant hľadá zamestnanie...

Ondrej Pivarčí

Malinovského 1, 960 07 Zvolen
tel.: 0904/394380

Študent 4. ročníka PF TU v Trnave hľadá prácu počas mesiacov jún, júl, august, september 2008 (prípadne aj neskôr) v Trnave, prípadne Bratislave. Zaujíma sa najmä o PDV, právo ochrany osobnosti, súťažné či komparatívne právo. Vlastní vodičský preukaz skupiny B, ovláda aktívne anglický a základy nemeckého jazyka, má prax ako pomocník správcu siete a je správcom webovskej stránky právnického združenia ELSA Trnava. Ovláda prácu s počítačom (Word, Excel, Powerpoint, DTP, internet, grafické editory a pod).

Zmeny v zozname advokátskych koncipientov za obdobie od 16. marca do 15. apríla 2008

Do zoznamu advokátskych koncipientov boli zapísaní:

Mgr. Michaela Adameová
v AK DVORECKÝ & BOHUNICKÝ s. r. o.,
Bratislava, zast. JUDr. Renátom Dvoreckým

Mgr. Zuzana Adámková
v obch. spol. Bukovinský & Chlipala, s. r. o.,
Bratislava, zast. JUDr. M. Bukovinským

Mgr. Martina Bajtošová
u Mgr. Ivana Košťála, Nitra

Mgr. Mária Cúthová
u Mgr. Jiřího Černého, Bratislava

Mgr. Patrik Daniška
v obch. spol. FUTEJ & Partners, s. r. o.,
zast. JUDr. Danielom Futejom, Bratislava

JUDr. Marek Doktor
v obch. spol. CL Services, s. r. o., Bratislava,
zast. JUDr. Petrom Čavojským

Mgr. Kamil Draganovský
u JUDr. Kvetoslavy Draganovskej, Prešov

Mgr. Matej Dubčák
v obch. spol. Aequitas s. r. o., Ban. Bystrica,
zast. JUDr. Romanom Fogtom

JUDr. Mária Durkošová
u JUDr. Vladimíra Vrabeľa, Košice

Mgr. Martin Dušák
u JUDr. Dušana Sitarčíka, Humenné

JUDr. Juraj Figula
u JUDr. Tibora Bicka, Považská Bystrica

JUDr. Vladimír Grác
v obch. spol. CL Services, s. r. o., Bratislava,
zast. JUDr. Petrom Čavojským

Mgr. Vladimír Grznár
v AK Právne centrum s. r. o., Bratislava,
zast. JUDr. Katarínou Bystrickou Kubov-
čákovou

Mgr. Jaroslava Hardošová
u JUDr. Pavla Nechal, Bratislava

Mgr. Lucia Holubová

v obchodnej spoločnosti
Bukovinský & Chlipala, s. r. o., Bratislava,
zast. JUDr. Martinom Bukovinským

Mgr. Marcela Chlebovičová

u JUDr. Ivety Rajtákovéj, Košice

Mgr. Dušan Ježík

u JUDr. Jaroslava Mojta, Bratislava

JUDr. Alexander Kadela

v obch. spol. Masarik & spol., advokátska
kancelária, s. r. o., zast. Mgr. M. Masarikom

JUDr. Anton Konkol

v obch. spol. LAWCORP, s. r. o., Bratislava,
zast. JUDr. Radoslavom Tóthom

Mgr. Igor Kováčik

u Mgr. Rolanda Uhrinu, Bratislava

Mgr. Jana Krajčiová

v obch. spol. ADVOKÁT FUTÓ s. r. o.,
Trebišov, zast. JUDr. Ladislavom Futóm

Mgr. Katarína Kraková

u JUDr. Petra Vrábľa, Bratislava

Mgr. Adriana Krpčiarová

u JUDr. Ladislava Kováča, Lučenec

Mgr. Tatiana Madajová

u Mgr. Felixu Neupauera, Bratislava

Mgr. Zuzana Motúzová

v obch. spol. ROWAN LEGAL s. r. o., Bra-
tislava, zast. JUDr. Martinom Maisnerom

JUDr. Baltazár Mucska

v obch. spol. ROWAN LEGAL, s. r. o., Bra-
tislava, zast. JUDr. Barbarou Meinl

Mgr. Barbora Némethová

u JUDr. Tatiany Mazancovej, Bratislava

Mgr. Natália Nirodová

u JUDr. Pavla Sabola, Bratislava

Mgr. Mária Ondrušová

v AK MAČAJ a NOVÁK, s. r. o., Bratislava,
zast. JUDr. Jozefom Novákom

Mgr. Darina Parobeková

u JUDr. Viliama Pograna, Bratislava

Mgr. Vlasta Pastorková

u JUDr. Júliusa Bučeka, Humenné

Mgr. Adam Porubský

u JUDr. Milana Bobáka, Bratislava

JUDr. Tamás Puskás

v obch. spol. CVD s. r. o., Bratislava,
zast. JUDr. Erikou Csekes

Mgr. Marek Rakovský

u JUDr. Davida Soukeníka, Bratislava

Mgr. Ivana Raslavská

v obch. spol. Vivid Legal, s. r. o., Bratislava,
zast. Mgr. Dušanom Mihalejem

Mgr. Denisa Sotáková

u Mgr. Mariána Lipu, Humenné

Mgr. Barbora Stehlíková

u Mgr. Patrika Pálffyho, Martin

Mgr. Peter Straka

u JUDr. Patrika Hologu, Košice

JUDr. Oľga Šajdíková

u JUDr. Jozefa Caka, Trnava

Mgr. Štefan Šašura

u JUDr. Milana Banasa, Bratislava

Mgr. Jozef Švancar

u JUDr. Jána Chmela, Piešťany

Mgr. Denisa Trnková

u Doc. JUDr. Vlasty Čechotovej, Senec

Mgr. Sandra Tudíková

v obch. spol. LEGAL ART, s. r. o., Bratislava,
zast. Mgr. Petrom Mertlom

Mgr. Miroslava Žiláková

u JUDr. Jána Sitarčíka, Lučenec

**■ Zmeny v zozname
advokátskych koncipientov:**

Mgr. Katarína Bakytová od 3. 3. 2008
u JUDr. Tomáša Kozovského, Bratislava

Mgr. Andrej Bartakovič od 1. 2. 2008

v obch. spol. Ulianko & partners, s. r. o.,
Zvolen, zast. Mgr. Radoslavom Uliankom

Mgr. Dominika Bartošová od 1. 3. 2008

u JUDr. Lucie Schweizer, Bratislava

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

JUDr. Helena Bartošová od 17. 3. 2008 v obch. spol. Cipciar & partners s. r. o., Bratislava, zast. Mgr. Vladimírom Cipciarom
Mgr. Tomáš Baštic od 18. 2. 2008 v obch. spol. IUS, s. r. o., Bratislava, zast. Mgr. Róbertom Kováčom
Mgr. Eva Bučková od 1. 3. 2008 u Mgr. Miloša Škorca, Bratislava
Mgr. Ivan Dlhopolec od 1. 2. 2008 v obch. spol. Ulianko & partners, s. r. o., Zvolen, zast. Mgr. Radoslavom Uliankom
Mgr. Monika Földesiová od 1. 3. 2008 v obch. spol. BBH Slovensko, s. r. o., zast. JUDr. Petrom Bakom
Mgr. Martin Habán od 1. 2. 2008 v AK JUDr. Stanislav Kovár, advokát, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Stanislavom Kovárom
JUDr. Katarína Harajdová od 1. 2. 2008 u JUDr. Milana Antala, Banská Bystrica
Mgr. Peter Hodál od 1. 3. 2008 v obch. spol. White & Case s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Ivom Bárto
Mgr. Michal Holčík od 1. 2. 2008 v obch. spol. Ulianko & partners, s. r. o., Zvolen, zast. Mgr. Radoslavom Uliankom
Mgr. Eva Huszárová od 1. 2. 2008 v AK JUDr. Stanislav Kovár, advokát, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Stanislavom Kovárom
Mgr. Tatiana Jánošíková od 1. 2. 2008 u JUDr. Petra Hercega, Bratislava
Mgr. Marek Kordík od 1. 4. 2008 u JUDr. Zoltána Sfahulu, Bratislava
Mgr. Anna Kneževičová od 11. 2. 2008 v obch. spol. Advokátska kancelária JURIKA & KELTOŠ, s. r. o., Bratislava, zast. Mgr. Martinom Keltošom
JUDr. Matúš Košara od 1. 1. 2008 v obchodnej spol. AK JUDr. Danica Birošová, s. r. o. Trenčín, zast. JUDr. Danicou Birošovou
Mgr. Ján Lichner od 1. 1. 2008 v obchodnej spol. AK JUDr. Danica Birošová, s. r. o. Trenčín, zast. JUDr. Danicou Birošovou
Mgr. Ján Marônek od 1. 3. 2008 u Mgr. Michala Maťaša, Bratislava
Mgr. Petra Matušková od 11. 2. 2008 v obch. spol. Advokátska kancelária JURIKA & KELTOŠ, s. r. o., Bratislava, zast. Mgr. Martinom Keltošom
JUDr. Andrej Melchior od 1. 2. 2008 v obch. spol. Ulianko & partners, s. r. o., Zvolen, zast. Mgr. Radoslavom Uliankom
Mgr. Zuzana Morháčová od 3. 3. 2008 v obch. spol. MAPLE & FISH, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Martinom Javorčekom
JUDr. Martin Nemeč od 3. 3. 2008 u JUDr. Jána Fečka, Košice
Mgr. Jaroslav Nižňanský od 3. 3. 2008 v obch. spol. FUTEJ & Partners, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Danielom Futejom

Mgr. Katarína Ondrejčíková od 1. 2. 2008 v AK JUDr. Stanislav Kovár, advokát, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Stanislavom Kovárom
Mgr. Pavol Papcun od 22. 2. 2008 u JUDr. Ľubomíry Virovej, Spišská Nová Ves
JUDr. Marek Pavlík od 1. 1. 2008 v obchodnej spol. AK JUDr. Danica Birošová, s. r. o. Trenčín, zast. JUDr. Danicou Birošovou
Mgr. Stanislav Pekelnický od 1. 3. 2008 u JUDr. Petra Machaja, Dolný Kubín
Mgr. Peter Psoťka od 3. 3. 2008 u JUDr. Stacha Chladného, Banská Bystrica
Mgr. Jana Rusnáková od 1. 3. 2008 u JUDr. Martina Kubinca, PhD., B. Bystrica
JUDr. Katarína Rusnáková od 1. 3. 2008 u v obchodnej spoločnosti BOUŠKA ANETTA ADVOKÁTI, s. r. o., Bratislava, zast. Mgr. Michalom Bouškom
Mgr. Zuzana Sláviková od 1. 3. 2008 u JUDr. Ľuboša Frolkoviča, Bratislava
Mgr. Valéria Šimanská od 1. 2. 2008 v obch. spol. Advokátska kancelária STOKLASA & STOKLASOVÁ s. r. o., Nitra, zast. JUDr. Tomášom Stoklasom
JUDr. Andrej Terem od 1. 2. 2008 v AK JUDr. Stanislav Kovár, advokát, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Stanislavom Kovárom
Mgr. Petra Timoranská od 6. 3. 2008 v obch. spol. Advokátska spoločnosť s. r. o., N. Zámky, zast. JUDr. Tatianou Timoranskou
Mgr. Andrea Zdichavská od 1. 1. 2008 v obchodnej spol. AK JUDr. Danica Birošová, s. r. o. Trenčín, zast. JUDr. Danicou Birošovou
Mgr. Ladislav Zselinszky od 1. 2. 2008 u JUDr. Andreja Danka, Bratislava

■ **Zo zoznamu advokátskych koncipientov boli vyčiarknutí v dôsledku skončenia pracovného pomeru u advokáta:**

JUDr. Jozef Bača do 29. 2. 2008 u JUDr. Petra Čurillu, Prešov
JUDr. Jozef Baroš do 31. 12. 1994 u JUDr. Vladimíra Kána, Bratislava
Mgr. Daniel Belanský do 30. 11. 1998 u JUDr. Vladimíra Kána, Bratislava
Mgr. Mária Cúthová do 29. 2. 2008 u Mgr. Jiřího Černého, Bratislava
Mgr. Gabriela Csériová do 14. 2. 2008 u Mgr. Branislava Dufalu, Bratislava
Mgr. Zuzana Čechovičová do 31. 3. 2008 u JUDr. Petra Bizuba, Bratislava
Mgr. Alžbeta Esterková do 15. 1. 2008 v obch. spol. Právne centrum s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Katarínou Bystrickou
Mgr. Róbert Gold do 30. 4. 2001 u JUDr. Vladimíra Kána, Bratislava

Mag. iur. Michael Hüttl do 29. 2. 2008 u JUDr. Ľuboša Diviša, Bratislava
Mgr. Zuzana Jakobová do 14. 3. 2008 u JUDr. Jána Zlochu, Bratislava
Mgr. Pavol Kanoš do 31. 10. 2007 u JUDr. Ing. Miroslavy Tencerovej, Bratislava
Mgr. Alexandra Kleskeňová do 31. 12. 2007 u JUDr. Branislava Bognera, Trenčín
JUDr. Ferdinand Korn do 29. 2. 2008 u JUDr. Heleny Pribulovej, Nižná Myšľa
Mgr. Michal Križan do 15. 2. 2008 u Mgr. Felixy Neupauera, Bratislava
Mgr. Barbara Kubinová Bokesová do 31. 1. 2008 u JUDr. Ľuboša Frolkoviča, Bratislava
Mgr. Zuzana Kušmíreková do 29. 2. 2008 u JUDr. Jany Markechovej, Bratislava
Mgr. Lenka Lenická do 30. 9. 2007 v obch. spol. ULC Čarnogurský s. r. o.
Mgr. Martin Majerčík do 29. 2. 2008 u JUDr. Dušana Daňového, Bratislava
Mgr. Silvia Majkutová Lesňáková do 8. 2. 2008 u JUDr. M. Strakovej, Poprad
Mag. iur. Tomáš Marček do 29. 2. 2008 v obch. spol. Právne centrum, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Katarínou Bystrickou Kubovčákovou
Mgr. Anton Martvoň do 1. 7. 2008 u JUDr. Ing. Bernarda Pekára, Ban. Bystrica
JUDr. Martina Medľová do 15. 2. 2008 v AK Majeriková, Košťal, Turčan & Partners s. r. o., Bratislava, zast. Mgr. D. Fundárekom
Mgr. Tomáš Mikuš do 29. 2. 2008 u JUDr. Pavla Loduhy, Považská Bystrica
Mgr. Jana Mitterpachová do 29. 2. 2008 v obch. spol. Právne centrum, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Katarínou Bystrickou Kubovčákovou
Mgr. Miroslava Peková do 14. 3. 2008 v obch. spol. agner & partners, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Lukášom Garčárom
Mgr. Daniela Selecká do 29. 2. 2008 u JUDr. Tomáša Kozovského, Bratislava
Mgr. Augustín Španitz do 29. 2. 2008 u JUDr. Anny Hudákovej, Bratislava
JUDr. Marta Vargová do 31. 1. 2008 u JUDr. Kláudie Azaríovej, Košice

Spracovala: Danica Ježová

Historická mozaika

JUDr. Ing. Stanislav Balík

Čestným členem Právnícké jednoty na Slovensku byl za zásluhy o její podporu jmenován pražský advokát, rodák z Moravské Třebové, Bedřich Lorman. Ten v době, kdy byl okresním starostou a advokátem ve Voticích počátkem roku 1918 vypsal ve svém okrese „Národní daň“ ve prospěch Slovenska, jež vynesla 85 tisíc korun. Přestože hrozilo zabavení tohoto obnosu ze strany rakouských úřadů, podařilo se Lormanovi peníze předat do rukou předsedy Národní rady Prokúpk. Bedřich Lorman byl kromě toho od r. 1920 členem Výboru advokátní komory v Praze, a Stálé delegace advokátních komor, místopředsedou Jednoty československých advokátů a přispěvatelem časopisů *Právník* a *Česká advokacie*.

Pod čj. 101/1925 I. dotazoval se jistý advokát Advokátní komory v Turčianskom Sv. Martině, zda by jej zapsala do seznamu advokátů, pokud by jako společník firmy vyrábějící rum a likéry z firmy vystoupil, ale jeho jméno dále zůstalo v názvu této firmy uvedeno. Usnesení Komory v této věci bylo následující:

„Advokátska komora v Tručiaskom Sv. Martine žiadateľa uvedomuje, že v tomto prípade nemohla by považovať ho v udanom priemyselnom podniku úplne neinteresaným. Vystúpenie z firmy, vymazanie z registru značia len formalitu. Majetkovú zainteresovanosť zatajovať síce možno i pred advokátskou komorou, ale jednako komora nemohla by súhlasiť, aby pod menom Dr. X. jestvovala aj advokátska kancelária, aj továrňa na rum a likéry. Takýto stav nesrovnáva sa s dôstojnosťou advokátskou. Pri posudzovaní prítomnej veci toto stanovisko je pre advokátsku komoru smerodatným a podľa toho by pokračovala komora, jestli by žiadateľ podal prosbu, aby bol do zoznamu advokátov zapísaný.“

Zájezd Právnícké jednoty na Slovensku do Prahy se ve dnech 25. a 26. 2. 1928 účastnili pod vedením předsedy Vladimíra Fajnora i slovenští advokáti s rodinami. Dcery s sebou tak vedle manželek přivezli Vladimír Krno a Ján Galla, s chotí cestoval Cyril Bařinka, bez rodiny přijel naopak Hugo Tänzer. Kromě pracovního programu se zástupci Jednoty právnícké v Praze v sálech Obchodní a živnostenské komory měla delegace i program společenský. Účastníci si dále mohli prohlédnout Letohrádek královny Anny a Pražský hrad, na snídani je 26. 2. 1928 přijal v 10 hodin pražský primátor a advokát Karel Baxa. Delegace cestovala vlakem ve zvláštním voze, prý „velmi pohodlně“. Přijetí bylo srdečné a při loučení si účastníci obou stran přislíbili další prohloubení spolupráce.

Spor o Mořské oko ve Vysokých Tatrách byl hraničním sporem, který se odehrál v prvních letech 20. století mezi Rakouskem a Uherskem v rámci habsburského soustátí. V roce 1897 František

Josef I. svolil k tomu, aby o hranici rozhodla mezinárodní arbitráž. Spor, který ve svých důsledcích ovlivnil i vedení dnešní hranice slovensko-polské, skončil v r. 1903 úspěšně pro předlitavskou část mocnářství. Zajímavě o tomto sporu, ale i o mnohých slavných procesech (mj. proces Molierův, Dostojevského, Sokrata či Mata Hari) píše varšavská advokátka Ewa Stawicka v knize *Zrada, pravda i pieniadze. Słynne procesy* (Bialsko-Biata 2005).

Velké zásluhy při podpoře zakládání slovenského peněžnictví jsou připisovány advokátovi v Dolnom Kubíně Ignáci Radlinskému (1845 – 1924). Tento národovec byl spřízněn např. s rodinou Antona Bernoláka a jeho manželkou byla dcera malíře Karla Svobody Anna. V Oravské župě byl vážen pro svoji čestnost a vzdělání. Udržoval styky s českými politiky a intelektuály, např. Františkem Ladislavem Riegrem, Júliem Grégrem, Jaroslavem Gollem aj. V r. 1918 byl předsedou Národní rady župy Orava a též jeho vlivem „převrat“ v této župě byl proveden bez značnějších škod.

Znáмым prvorepublikovým advokátem v Žilině byl Ján Režný. Rodák z Kysuckého Nového Města vystudoval kromě práv též bohosloví. Byl i členem stoličního výboru v Trenčíně a od r. 1919 poslancem Národního shromáždění. Věnoval se i žurnalistice, dopisoval do *Ľudových novín* v Bratislavě a pražských *Národních novin*.

Slovenští prvorepublikoví advokáti patřili k milovníkům knih. V r. 1927 se podíleli na vzniku Spolku slovenských bibliofilů, v jehož přípravném výboru působil bratislavský advokát Milan Ivanka. Ten patřil ke slavjanofilům, sám byl literárně činný a překládal díla ruských klasiků, zejména Turgeněva.

Problematikou penzijního pojištění advokátů se zabýval IV. sjezd advokátů československých, konaný ve dnech 26. – 28. září 1936 v Praze. Referovali pražští advokáti Bedřich Novák a František Březina. Ten hovořil o variantě zřízení samostatného penzijního ústavu pro advokáty. Texty obou referátů, publikované v časopise *Česká advokacie* z r. 1938, dávají nahlédnout do oblasti dobového penzijního pojištění i majetkových poměrů advokátů.

František Březina se zabýval i otázkami úmrtnosti, rizikovosti povolání a invalidity advokátů. Dovodil, že nabídka Všeobecného penzijního ústavu „neuspokojuje advokacii ani co do své přiměřenosti, ani co do únosnosti“. Podle Březinových zjištění byla rizikovost invalidity advokátů nižší než u dalších pojištěnců Všeobecného penzijního ústavu a též „úmrtnost advokátů do rozhodného věku 65 let, od kterého bude splatným starobní důchod, jest v důsledku příznivějších zdravotních a životních podmínek nižší, nežli u pojištěnců Všeobecného penzijního ústavu“.

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2008

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez 24 000 Sk

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 48 000 Sk

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 72 000 Sk

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zľavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia 5 %

3 uverejnenia 10 %

4 a viac uverejnení 15 %

Vkladaná inzercia – 3 Sk/kus

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia

sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom je **ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 500 Sk.

Harmonogram

číslo	podklady	vychádza
4	3. 4.	21. 4.
5	29. 4.	19. 5.
6	29. 5.	16. 6.
7-8	26. 6.	14. 7.
9	31. 7.	22. 9.
10	25. 9.	13. 10.
11	23. 10.	10. 11.
12	27. 11.	15. 12.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 19 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
88 x 128 mm
(š x v)

čb 5 000 Sk
cmyk 9 000 Sk

Štvrtina strany – vodorovný pás
180 x 62 mm (š x v)

čb 5 000 Sk
cmyk 9 000 Sk

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 147 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 11 000 Sk
cmyk 19 800 Sk

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
180 x 128 mm
(š x v)

čb 10 000 Sk
cmyk 18 000 Sk

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
88 x 260 mm
(š x v)

čb 10 000 Sk
cmyk 18 000 Sk

Zvislá
polovica strany
spadavka
103 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 11 000 Sk
cmyk 19 800 Sk

Celá strana
zrkadlo
180 x 260 mm
(š x v)

čb 20 000 Sk
cmyk 36 000 Sk

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 22 000 Sk
cmyk 39 600 Sk

bulletin slovenskej advokácie

Mesačník Slovenskej advokátskej komory
Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 200 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Ing. Imrich Flassik (podpredseda)
Mgr. Marek Benedik
doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
JUDr. Zuzana Ďurišová
JUDr. Roman Hošovský
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
JUDr. Marek Števec, PhD.
Mgr. Roman Toman, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Naďa Ondrišová, ondrisova@sak.sk
tel.: 02/5296 1236
Administrácia:
PhDr. Edita Tyrolerová, tyrolerova@sak.sk
tel.: 02/5296 1556

Sídlo redakcie:

SAK, Kolárska 4, 813 42 Bratislava
tel.: 02/5296 1556, 5296 1236
fax: 02/5296 1554, 5292 4056

Vizuálna koncepcia a grafická úprava:

Ing. Ladislav Blecha
Predtlačová príprava:
Helondia, s. r. o., Bratislava
Tlač:
Print Hall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Kancelária SAK
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
fax: 02/5292 4056, 5296 1554

reg. č. MK SR: 1212/95

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 28. 4. 2008

Uzávierka redakčnej časti: 5. 5. 2008

Toto číslo vyšlo 21. 5. 2008

Foto na obálke www.fotolia.com

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe.
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pri dlhších príspevkoch sa odporúča krátky úvod (perex) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu** v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu** o svojom aktuálnom odbornom pôsobení a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Táto informácia bude uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške.
8. Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujte s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

bulletin slovenskej advokácie

VYDÁVA SLOVENSKÁ ADVOKÁTSKA KOMORA